

tepav

t^R
analytics

Brexit sonrasında
Türkiye'nin İngiltere ile ticareti
gümrük vergilerindeki değişikliklerden
nasıl etkilenebilir?

Özel Sektör için Ürün Bazlı Brexit Rehberi

*Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)'nin desteği ile
Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV)
tarafından hazırlanmıştır.*

**Brexit sonrasında
Türkiye'nin İngiltere ile ticareti
gümrük vergilerindeki değişikliklerden
nasıl etkilenebilir?**

**Özel Sektör için
Ürün Bazlı Brexit Rehberi**

*Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)'nin desteği ile
Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV)
tarafından hazırlanmıştır.*

Şubat 2020

Raporu Hazırlayanlar:

Ayşegül Taşöz Düşündere
Doç. Dr. M. Sait Akman
Hakan Özkavukçu

Adres : Söğütözü Cad. No: 43 Söğütözü/ANKARA
Telefon : +90 312 292 5500
Faks : +90 312 292 5555
Web : www.tepav.org.tr
E-mail : tepav@tepav.org.tr

İçindekiler

İçindekiler.....	2
Kısaltmalar	3
Önsöz.....	5
1. Arka Plan.....	7
2. Brexit Sonrası Ülkelerin Pozisyonları	11
3. Türkiye-İngiltere Ticaretinde Gümrük Vergilerindeki Değişimlerin Analizi	17
Ek 1. Mevcut Ticaret ve Yatırım İlişkileri	47
Ek 2. Ürün Bazlı Brexit Rehberi Web Arayüzü Kullanım Kılavuzu	59
Ek 3. Analizlerde Başvurulan Veri Kaynakları ve Metodoloji	67
Ek 4. Bibliyografya	71
Ek 5. Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı Hakkında.....	76

Kısaltmalar

AB	Avrupa Birliği
AB-27	İngiltere haricinde AB'ye üye olan 27 ÷lke
AB-28	İngiltere dâhil AB'ye üye olan 28 ÷lke
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AEA	Avrupa Ekonomik Alanı
AVE	Ad Valorem Equivalent (Ad Valorem Eşdeğeri)
BACI	Base pour l'analyse du Commerce International (Ürün Düzeyinde Uluslararası Ticaret Veri Tabanı)
BAE	Birleşik Arap Emirlikleri
Brexit	İngiltere'nin Avrupa Birliği'nden Ayrılması
CARIFORUM	Caribbean Forum (Karayipler Forumu)
CEPII	Centre d'Etudes Prospectives et d'Informations Internationales
CIF	Cost Insurance and Freight (Mal Bedeli, Sigorta ve Navlun Ödenmiş Olarak Teslim)
CM³	Santimetre Küp
CN	Combined Nomenclature (Kombine Nomanklatür)
DGÖ	Dünya Gümrük Örgütü
DTÖ	Dünya Ticaret Örgütü
EAC	East African Community (Doğu Afrika Topluluğu)
ESA	Eastern and Southern Africa (Doğu ve Güney Afrika)
EUR	Euro
FOB	Free On Board (Gemide Masrafsız Teslim)
G20	Group of 20 (20 Grubu)
GB	Gümrük Birliği
GSP	Generalised Scheme of Preferences (Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi)
GTİP	Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu
HS	Harmonized System (Armonize Sistem)
ICT	Information and Communications Technology (Bilgi ve İletişim Teknolojileri)
ITC	International Trade Centre (Dünya Ticaret Merkezi)
KG	Kilogram
KKTC	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
kW	Kilowatt
MENA	Middle East and North Africa (Ortadoğu ve Kuzey Afrika)
MFN	Most Favoured Nation (En Çok Gözetilen Ulus)
MM	Milimetre
NTL	National Tariff Line (Ulusal Tarife Düzeyi)
OTP	Ortak Ticaret Politikası
RCA	Revealed Comparative Advantage (Açıklanmış Mukayeseli Üstünlük)
RTAs	Regional Trade Agreements (Bölgesel Ticaret Anlaşmaları)
STA	Serbest Ticaret Anlaşması
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TEPAV	Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TR	Türkiye

TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UK	United Kingdom (Birleşik Krallık - İngiltere)
UN	United Nations (Birleşmiş Milletler)
UN Comtrade	Birleşmiş Milletler Ticaret İstatistikleri Veri Tabanı
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development (Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı)
UNDP	United Nations Development Programme (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı)
WTO	World Trade Organization (Dünya Ticaret Örgütü)
WTP	WTO World Tariff Profile (DTÖ Dünya Tarife Profilleri)

Önsöz

23 Haziran 2016 tarihinde gerçekleştirilen halk oylamasında, İngiltere (Birleşik Krallık) halkı, Avrupa Birliği (AB) üyeliğinden ayrılmak istediğini belirtmişti. Bu duruma, İngilizcede İngiliz anlamına gelen “British” ve çıkış anlamına gelen “exit” kelimelerinden türetilen Brexit ismi verilmişti. Aradan geçen 3,5 yıllık süre sonrasında 31 Ocak 2020 tarihinde İngiltere AB’den resmen ayrıldı. Bu ayrılığı takiben 31 Ocak 2020-31 Aralık 2020 dönemini kapsayan 11 aylık bir geçiş dönemi öngörüldü. Geçiş dönemi boyunca AB ile İngiltere arasında gelecek dönem ilişkilerinin çerçevesini oluşturacak yeni müzakereler sürdürülecek. Bu bağlamda, Brexit resmi olarak gerçekleşmiş olsa da hala Brexit’in neler getireceği, Brexit sonrası ekonomik ve ticari ilişkilerin nasıl şekilleneceği konusunda ortaya net bir senaryo ve maliyet analizi konulamadı. Diğer yandan Türkiye-İngiltere ikili ticaretinin önemi, Brexit’in şirketler kesimine etkisinin ve bu etkinin telafi yollarının daha dikkatli incelenmesini gerektirmektedir. Elinizdeki Rehber, bu çerçevede hazırlanmıştır.

Geçiş süreci boyunca İngiltere, AB’nin karar alma mekanizmalarına katılmayacak olsa da ticaret gibi farklı birçok alanda AB üyesiymiş gibi faaliyetlerini sürdürmeye devam edebilecek. Bu çerçevede, İngiltere geçiş dönemi boyunca AB ülkesi olarak muamele göreceğinden, AB’nin önceden imzaladığı uluslararası anlaşmaların parçası olmaya devam edecek ve Türkiye’nin İngiltere ile ticaretini düzenleyen Türkiye ve AB arasındaki Gümrük Birliği Kararı (GB), Türkiye’nin İngiltere ile ticaretinde uygulanmaya devam edebilecek. 11 aylık geçiş dönemi sonrasında ne olacağı ise ülkeler arasındaki yeni görüşmeleri takiben şekillenecek. Ticaret açısından AB ve İngiltere arasında bir serbest ticaret anlaşmasının müzakere edilmesi öngörülmektedir. Benzer şekilde geçiş sürecinde Türkiye ve İngiltere arasında da yeni bir ticaret anlaşmasının imzalanması öngörülmektedir. Öte yandan 11 aylık geçiş sürecinde yeni anlaşmaların imzalanamaması durumunda, AB-İngiltere ve İngiltere-Türkiye arasındaki ticaret ilişkileri, Dünya Ticaret Örgütü kurallarına tabi olacak.

Brexit sürecinde şu aşamaya kadar farklı senaryolar değerlendirilmiş olup geçiş süreci sonrasında ticarete kurallarının ne olacağı hâlihazırda tamamen netlik kazanmadı. Ticareti etkileyen gümrük vergilerinin ne olacağı meselesinin, devam eden süreç içerisinde farklı zamanlarda konuşula gelmiş olması, doğal olarak bazen de en güncel durumun özel sektör tarafından takibini zorlaştırabilirdi. Süreç içerisinde oluşan ve devam edecek olan bu bilgi ihtiyacına cevaben, “Özel Sektör için Ürün Bazlı Brexit Rehberi”, Brexit sonrasında geçiş sürecini takiben Türkiye’deki ihracatçı ve ithalatçıların karşı karşıya gelecekleri yeni gümrük vergilerinin ürün bazında takip edilebilmesi için hazırlanmış bulunmaktadır. Ayrıca İngiltere ve Türkiye arasında yeni bir ticaret anlaşmasının imzalanmasından bağımsız olarak İngiltere’nin GB’deki pozisyonun değişikliği; İngiltere’nin başka ülkelerle ticaretinde temel alacağı gümrük vergisi oranlarını AB’den farklı oranlarda belirleyebilmesine imkân vermekte, bu durum da İngiltere ile ticarete rekabet koşullarının değişebileceği anlamına gelmektedir. Bu çerçevede, çalışma kapsamında sadece Brexit’in doğrudan etkilerini değil, aynı zamanda dolaylı etkilerini de takip edecek bir yaklaşım ortaya konulmaktadır.

Bu Rehber’in, hem Türkiye’nin ticaret performansının Brexit’ten negatif olarak etkilenmemesi adına politika yapıcılarının ve özel sektör temsilcilerinin, gümrük vergilerindeki değişimlerin sektörler genelindeki olası doğrudan ve dolaylı etkilerini analiz edebilmeleri, hem de ürün bazında etkilenme düzeylerini ve değişen rekabet koşullarını ürün bazında öğrenebilmeleri için referans kaynak olması amaçlanmaktadır.

Bu çerçevede hâlihazırda geçiş dönemi sonrasında İngiltere ve Türkiye ticaretini etkileyecek tüm değişkenler netleşmemiş olsa da eldeki bilgilerle mevcut durum **rapor** genelinde ortaya konulmuştur. Ayrıca ürün bazında gümrük vergilerine ilişkin detaylı veriler “Ek 2. Ürün Bazlı Brexit Rehberi Web Arayüzü Kullanım Kılavuzu” başlığı altında detayları paylaşılan bir **Web Arayüzü** aracılığıyla da kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Web Arayüzünde yer alan “sorgu ekranı” ile firmaların kendi ürünlerini aratıp özet sonuçlara erişebilmesi hedeflenmektedir. Türkiye ve İngiltere arasındaki olası bir ticaret anlaşması ve İngiltere’nin diğer ülkeler ile ticaretini düzenleyecek ticaret anlaşmalarının önümüzdeki günlerde netlik kazanmasını takiben gerçekleştirilecek güncellemeler ile bu Arayüzün süreç içerisinde özel sektör için gümrük vergilerine ilişkin güncel bilgilere erişimde bir rehber rolü üstlenmesi hedeflenmektedir.

“**Özel Sektör için Ürün Bazlı Brexit Rehberi**” raporu kapsamında; “**1. Arka Plan**” başlığını takip eden “**2. Brexit Sonrası Ülkelerin Pozisyonları**” başlığında, geçiş süreci için Türkiye dâhil olmak üzere diğer ülkelerin mevcut pozisyonları değerlendirilmektedir. “**3. Türkiye-İngiltere Ticaretinde Gümrük Vergilerindeki Değişimlerin Analizi**” başlığında, Türkiye-İngiltere ticaretinde, ürün ve sektör bazında, Brexit sonrasında, gümrük vergilerinde yaşanabilecek değişikliklerin etki alanları analiz edilmektedir. Ayrıca Arayüze ilişkin detaylı bilgilere “**Ek 2. Ürün Bazlı Brexit Rehberi Web Arayüzü Kullanım Kılavuzu**” başlığı altında yer verilmektedir.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)’nin desteği ile gerçekleştirilen “Özel Sektör için Ürün Bazlı Brexit Rehberi”, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) Proje Koordinatörü Ayşegül Taşöz Düşündere, TEPAV G20 Çalışmaları Merkez Direktörü Doç. Dr. M. Sait Akman ve TEPAV Araştırmacısı Hakan Özkavukçu tarafından hazırlanmıştır. Çalışma süresince verdikleri desteklerden dolayı ayrıca TEPAV Ticaret Çalışmaları Merkezi Direktörü Büyükelçi (E) Bozkurt Aran’a; TEPAV araştırmacılarından İlderya Aşar’a, Ecem Demirhan’a, Elif Yılmaz’a ve TEPAV Yaz Okulu katılımcılarından Aslı Salgıt’e teşekkür ederiz. Çalışmanın taslak versiyonlarına sağlamış oldukları yapıcı geri bildirimleri nedeniyle, Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığına, TOBB’a ve Birleşik Krallık Ankara Büyükelçiliğine ayrıca teşekkürü bir borç biliriz.

1. Arka Plan

23 Haziran 2016 tarihinde gerçekleştirilen halk oylamasında, İngiltere (Birleşik Krallık) halkı, Avrupa Birliği (AB) üyeliğinden ayrılmak istediğini belirtmişti. Bu duruma, İngilizcede İngiliz anlamına gelen “British” ve çıkış anlamına gelen “exit” kelimelerinden türetilen Brexit ismi verilmişti. Aradan geçen 3,5 yıl sonrasında 31 Ocak 2020 tarihinde İngiltere AB’den resmen ayrıldı. Bu ayrılığı takiben 31 Ocak 2020-31 Aralık 2020 dönemini kapsayan 11 aylık bir “geçiş dönemi” uygulamaya girdi. AB’nin siyasi, ekonomik ve sosyal bir iş birliği modeli olduğu göz önünde bulundurulduğunda, “İngiltere’nin Avrupa Birliği’nden ayrılmasının” (Brexit’in), hem AB’ye hâlihazırda üye olan 27 ülkeyi hem de bu ülkelerle ikili ilişki içerisinde olan üçüncü ülkeleri etkilemesi beklenmektedir. Bu nedenle Brexit sonrasında, ticaret, yatırım ve iş gücünün serbest dolaşımı gibi birçok alanda, yeni düzenlemelere ihtiyaç doğmaktadır. Bu kapsamda, geçiş dönemi boyunca AB ile İngiltere arasında gelecek dönem ilişkilerinin çerçevesini oluşturacak yeni müzakerelerin sürdürülmesi beklenmektedir.

Mevcut şartlar altında, geçiş döneminin 31 Aralık 2020’de bitmesi öngörülürken, AB ve İngiltere arasında imzalanan “Ayrılık Anlaşması” kapsamında, 1 Temmuz 2020 tarihinden önce bildirilmek kaydıyla, geçiş dönemini 12 ay veya 24 ay süreyle uzatmak mümkün. Öte yandan, geçiş dönemini uzatma opsiyonu, İngiltere tarafından gerçekleştirilen söylemlerde kendine yer bulamazken geçiş sürecinin 31 Aralık 2020’de tamamlanması beklenmektedir. Bu durum ise Ayrılık Anlaşması’nda çözümü geçiş dönemine bırakılan konularda yeni anlaşmalara varmak için taraflara 11 aylık bir süre bırakmaktadır.

Brexit öncesinde İngiltere, AB üyesi olarak Avrupa Tek Pazarı içerisinde yer almaktaydı. Diğer bir ifade ile İngiltere, AB üyesi diğer ülkelerle Ortak Pazar çatısı altında hareket etmekteydi. Bu iktisadi bütünleşme; İngiltere açısından malların, hizmetlerin, sermayelerin ve kişilerin AB’de serbest dolaşımını beraberinde getirmekteydi. Mal ticareti açısından malların serbest dolaşımı gereği, Avrupa Tek Pazarı ve AB Gümrük Birliği (GB) kapsamında, AB ülkeleri arasındaki ticarete üye ülkeler, birbirlerine gümrük vergisi ödememektedir. Ayrıca AB ülkeleri, AB dışından ithal edilen mallar için de Ortak Ticaret Politikası uygulamaktadır. Bu kapsamda, Brexit öncesinde İngiltere, AB’nin Ortak Ticaret Politikası (OTP) kuralları çerçevesinde hareket etmekteydi.

Geçiş süreci boyunca İngiltere, AB’nin karar alma mekanizmalarına katılmayacak olsa da uygulamada ticaret gibi farklı birçok alanda AB üyesiymiş gibi faaliyetlerini sürdürmeye devam edebilecek. Bu çerçevede, İngiltere geçiş dönemi boyunca AB ülkesi olarak muamele göreceğinden, AB’nin önceden imzaladığı uluslararası anlaşmaların parçası olmaya devam edecek ve Türkiye’nin İngiltere ile ticaretini düzenleyen Türkiye ve AB arasındaki Gümrük Birliği Kararı (GB), Türkiye’nin İngiltere ile ticaretinde uygulanmaya devam edilecek.

Geçiş dönemi sonrasında İngiltere, GB kapsamından çıkacağı gibi AB’nin imzalamış olduğu diğer ticaret anlaşmalarının da bir parçası olamayacak. Bu nedenle, 11 aylık geçiş dönemi sonrasında Türkiye’nin İngiltere ile ticaretini hangi çerçevede sürdüreceği, AB-İngiltere ve İngiltere-Türkiye arasındaki yeni görüşmeleri takiben şekillenecek. Mevcut şartlar altında, geçiş sürecinde AB-İngiltere ve İngiltere-Türkiye arasında serbest ticaret anlaşmalarının müzakere edilmesi öngörülmektedir.

29 Mart 2019 tarihinden itibaren, İngiltere, Brexit sonrasında GB'deki pozisyonunun değişmesi ihtimaline hazırlık olarak, diğer ülkelerle ikili ticaretini düzenleyecek ticaret anlaşmaları için ilgili müzakereleri başlatabilir hale gelmişti. Diğer yandan, Türkiye'nin AB ile olan GB Kararı'ndaki (1/95 Sayılı Karar) asimetriler nedeniyle, Türkiye ancak, İngiltere AB ile ticaret konusunda uzlaşmaya vardıldıktan sonra, İngiltere ile yeni bir ticaret anlaşmasını yürürlüğe koyabilmektedir. 31 Ocak 2020'deki gelişmeleri takiben olası bir Türkiye-İngiltere ticaret anlaşması, AB-İngiltere ticaret anlaşmasına paralel bir şekilde geçiş sürecinde müzakere edilip geçiş süreci sonrasında uygulamaya alınabilir.

11 aylık geçiş sürecinde yeni ticaret anlaşmalarının imzalanamaması durumunda, AB-İngiltere ve İngiltere-Türkiye arasındaki ticaret ilişkileri, Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) kurallarına tabi olacak. Bu kapsamda, Türkiye, AB ülkeleriyle GB çerçevesinde sanayi ürünlerinde uygulanan yüzde 0 gümrük vergisi avantajından (tercihli ticaret avantajı), İngiltere ile olan ikili ticaretinde yararlanamayacak. Bir başka ifade ile geçiş sürecinin tamamlanmasını takiben İngiltere-Türkiye arasında yeni bir anlaşmanın yürürlükte olmadığı süre zarfında, Türkiye'nin İngiltere ile gerçekleştirdiği ticarete, AB ülkelerinin ticaretini düzenleyen GB kurallarının yerini DTÖ kuralları alacak. Türkiye ve İngiltere arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalanması durumunda ise ikili ticarete anlaşma kapsamında belirlenecek olan gümrük vergileri temel alınacak.

DTÖ sistemi çerçevesinde, ülkeler ticaret ortakları arasında gümrük vergisi uygulamalarında ayrımcılık yapamazlar. Daha spesifik olarak, eğer bir DTÖ üyesi belirli bir ülkeden gerçekleştireceği ithalatta talep ettiği gümrük vergisi oranını düşürmeye karar verirse, aynı ülkenin diğer tüm DTÖ üyeleri için de aynı uygulamayı takip etmesi gerekmektedir. Bu kural, "En Çok Gözetilen Ulus" (Most Favoured Nation - MFN) kuralı olarak adlandırılmakta ve DTÖ'nün temel ilkeleri arasında yer almaktadır. Diğer taraftan, tercihli ticaret anlaşmaları (serbest ticaret anlaşmaları, gümrük birlikleri vb.), ülkelerin ticari ortaklarına, MFN oranlarından daha düşük tarife oranları sağlayabildikleri istisnalardır. Özetle, DTÖ sistemi kapsamında üye olan ülke, herhangi bir tercihli ticaret anlaşmasının parçası olmadıkça, diğer DTÖ üyelerinden yapılan ithalatlarında, tüm taraflara, söz konusu ürünlerde aynı oranları uygulayacaklarını garanti etmektedir.

Sonuç olarak, geçiş süreci içerisinde Türkiye ve İngiltere arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalanmazsa, Türkiye-İngiltere ikili ticaretinin yüzde 98,2'sinin yüzde 0 gümrük vergisi ile gerçekleşmesini sağlayan GB oranları yerlerini MFN oranlarına bırakacak veya süreç içerisinde Türkiye ve İngiltere arasında yeni bir anlaşma imzalanırsa, geçiş sürecini takiben GB oranlarından yeni anlaşma kapsamında belirlenen oranlara geçilecek. Öte yandan İngiltere, AB'nin imzalamış olduğu ticaret anlaşmalarının bir parçası olmayacağı için İngiltere'nin mevcut GB'deki pozisyon değişikliği, Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında üçüncü ülkelere karşı konumunu değiştirebilecek. Nitekim İngiltere, geçiş süreci sonrasında AB'nin Ortak Gümrük Tarifesinden çıktığında diğer ülkelere AB'den farklı gümrük vergisi oranları önerebilecek.

2018 yılı verilerine göre 513 milyon kişinin yaşadığı, dünya çapında toplam gelirin yüzde 22'sine sahip olan, küresel mal ve hizmet ihracatının yüzde 35'ini gerçekleştiren AB'de ortaya çıkan bu yapısal değişikliğin olası etkileri; son 3,5 yılda farklı açılardan değerlendirildi. Gerek ekonomik ilişkilerin derinliği gerekse ilişkilerin kapsamı göz önünde bulundurulduğunda; AB üyesi bir ülkenin AB'den ayrılışının doğuracağı olası ekonomik etkiler, birçok kez sayısal olarak analiz edildi. Türkiye'nin 1995 yılında imzaladığı AB GB Kararı ile Türkiye ve AB arasında mamul ürünlerin ticareti kolaylaştırılmıştı. Her ne kadar Türkiye, yıllar içerisinde ticaret

sepetini hem ürün hem pazar açısından çeşitlendirse de GB Kararı'nın ve eklerinin getirdiği kolaylıklardan beslenerek, Türkiye'nin ticaret hacminde AB'nin pazar payı, ihracatta yüzde 50 ve ithalatta yüzde 36'lık payı ile görece yüksek düzeylerde seyretmektedir. Bu kapsamda, farklı etki analizi çalışmalarında, Brexit'ten ekonomik olarak etkilenecek ülkeler arasında Türkiye de analizlere konu olmaktadır. Türkiye'nin ihracatında ikinci, ithalatında ise yedinci sıradaki partneri olan İngiltere'nin mevcut GB'den ayrılışı kapsamında, ekonomi ve sektörler genelinde gerçekleştirilen çalışmalarda, Türkiye'deki özel sektörün bu süreçten negatif etkilenebileceğine yönelik farklı bulgular ortaya konulmaktadır.

Brexit sürecinde şu aşamaya kadar farklı senaryolar değerlendirilmiş olup geçiş süreci sonrasında ticarete kurallarının ne olacağı hâlihazırda tamamen netlik kazanmadı. Ticareti etkileyen gümrük vergilerinin ne olacağı meselesinin, devam eden süreç içerisinde farklı zamanlarda konuşula gelmiş olması, doğal olarak bazen de en güncel durumun özel sektör tarafından takibini zorlaştırabilirdi. Süreç içerisinde oluşan ve devam edecek olan bu bilgi ihtiyacına cevaben, "Özel Sektör için Ürün Bazlı Brexit Rehberi", Brexit sonrasında geçiş sürecini takiben Türkiye'deki ihracatçı ve ithalatçıların karşı karşıya gelecekleri yeni gümrük vergilerinin ürün bazında takip edilebilmesi için hazırlanmış bulunmaktadır. Ayrıca İngiltere ve Türkiye arasında yeni bir ticaret anlaşmasının imzalanmasından bağımsız olarak İngiltere'nin GB'deki pozisyonun değişikliği; İngiltere'nin başka ülkelerle ticaretinde temel alacağı gümrük vergisi oranlarını AB'den farklı oranlarda belirleyebilmesine imkân vermekte, bu durum da İngiltere ile ticarete rekabet koşullarının değişebileceği anlamına gelmektedir. Bu Rehber'in, Türkiye'nin ticaret performansının Brexit'ten negatif olarak etkilenmemesi adına politika yapıcılarının ve özel sektör temsilcilerinin, hem sektörler genelindeki olası etkileri analiz edebilmeleri, hem de ürün bazında muhtemel gümrük vergilerinden etkilenme düzeylerini ve değişen rekabet koşullarını ürün bazında öğrenebilmeleri için referans kaynak olması amaçlanmaktadır.

Özetle bu Rehber kapsamında, Brexit sonrasında geçiş sürecini takiben (i) Türkiye'nin İngiltere ile ihracat ve ithalatta karşılaşacağı gümrük vergileri ve (ii) Türkiye ve İngiltere yeni bir ticaret anlaşması imzalarsa dahi Türkiye'nin üçüncü ülkeler nezdinde İngiltere'ye ihracatında değişen rekabet gücü pozisyonu; ürün bazında gümrük vergilerinin analizi ile incelenmektedir. Rapor kapsamında özetlenen veriler, genel analiz yaklaşımını ortaya koymakla beraber çalışmanın nihai çıktılarından biri olarak ayrıca, derlenen veri ve analiz sonuçları, çalışma kapsamında hazırlanan bir Web Arayüzü aracılığıyla da kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Süreç içerisindeki gelişmeleri takiben güncellenecek Web Arayüzünde yer alan "Sorgu Ekranı" ile firmaların kendi ürünlerini aratıp özet sonuçlara, kullanıcı dostu bir formatta erişebilmesi ve bu alanda bilgiye erişimi kolaylaştırması hedeflenmektedir.

Gümrük vergilerine ek olarak İngiltere'nin GB'deki pozisyonun değişikliği, menşei düzenlemeleri gibi ticaret için gerekli evrak süreci, ticaret sırasında aranan teknik standartları ve tarife dışı engelleri de değiştirebilecektir. İlgili evrak sürecinin neden olabileceği gümrüklerden geçişlerin yavaşlaması da ayrı bir maliyet kalemi daha yaratabilecektir. Bir başka açıdan değerlendirildiğinde, Brexit sonucu olası tarife değişikliklerinin üretim sürecinde ara malı olan ürünleri etkilemesi durumunda, bu değişikliğin değer zincirlerine yaratacağı etkilerin de ayrıca ele alınması gerekecektir. Bu çalışma kapsamında mal ticaretindeki gümrük vergilerinde yaşanabilecek olası değişiklikler öncelikli çalışma alanı iken bu çalışmayı takip edebilecek gelecek çalışmaların rekabet gücünde gümrük vergilerindeki avantajların payı, hizmet ticareti, değer zinciri, gümrük sürecine ilişkin işlemler ve diğer maliyetleri de ele alması önerilmektedir.

“Özel Sektör için Ürün Bazlı Brexit Rehberi” kapsamında; “1. Arka Plan” başlığını takip eden “2. Brexit Sonrası Ülkelerin Pozisyonları” başlığında, geçiş süreci için Türkiye dâhil olmak üzere diğer ülkelerin mevcut pozisyonları değerlendirilmektedir. “3. Türkiye-İngiltere Ticaretinde Gümrük Vergilerindeki Değişimlerin Analizi” başlığında, Türkiye-İngiltere ticaretinde, ürün ve sektör bazında, Brexit sonrasında, gümrük vergilerinde yaşanabilecek değişikliklerin etki alanları analiz edilmektedir. Mevcut durumda, geçiş süreci sonrasında AB-İngiltere ve İngiltere-Türkiye’nin olası ticaret anlaşmaları ve İngiltere’nin diğer ülkelerden ithalatında temel alacağı gümrük vergisi oranları bilinmiyor olsa da bu çerçevede sunulan araçlar, ilgili bilgilerin netlik kazanması ile süreç içerisinde güncellenebilecek bir altyapı teşkil etmesi açısından önem arz etmektedir. İngiltere pazarına gerçekleştirilen ihracatta ve bu pazardan gerçekleştirilen ithalatta gümrük vergileri nedeniyle mevcut pozisyonlarında, Brexit sonrası kayıp yaşanabilecek ürünler için alternatif pazar önerileri de, bu başlık altında ortaya konulmaktadır. Aynı bölümde, ikili ticaret ilişkilerinde tarife değişikliği sonrasında değerlendirilebilecek yeni fırsat alanları bir başka deyişle potansiyel gelişim alanları da değerlendirilmektedir.

Çalışma kapsamında derlenen veri ve analiz sonuçları, “Ek 2. Ürün Bazlı Brexit Rehberi Web Arayüzü Kullanım Kılavuzu” başlığı altında detayları paylaşılan bir Web Arayüzü aracılığıyla da kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Web Arayüzünde yer alan “sorgu ekranı” ile firmaların kendi ürünlerini aratıp özet sonuçlara erişebilmesi hedeflenmektedir. Çalışma kapsamında ele alınan veri kaynakları ve metodolojiler, “Ek 3. Analizlerde Başvurulan Veri Kaynakları ve Metodoloji” başlığı altında özetlenirken faydalanılan başvuru kaynakları da “Ek 4. Bibliyografya” başlığı altında listelenmektedir. Bu bölümü takiben “Ek 5. Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı Hakkında” başlığına yer verilmektedir.

2. Brexit Sonrası Ülkelerin Pozisyonları

Ülkeler, ithalatları sırasında uygulamak üzere, gümrük vergi oranlarını belirlemektedir. İngiltere, mevcut GB'deki pozisyonunun değişmesi ve anlaşmasız Brexit durumunda, ilk defa 13 Mart 2019'da, ithalatında 12 aylık geçici bir süre için uygulayacağı geçici gümrük tarifelerini açıklamıştı. İlgili tarife cetveli, 13 Mart'taki açıklamayı takiben İngiltere tarafından 8 Ekim 2019 tarihinde güncellenmişti. İngiltere tarafından açıklanan anlaşmasız Brexit senaryosunda yürürlüğe girmesi beklenen bu geçici liste yasal olarak bağlayıcı bir liste olmayıp 31 Ocak 2020'de anlaşmalı Brexit'in gerçekleşmesiyle artık süreç ile alakası olmadığı gerekçesiyle resmi olarak geri çekildi. Söz konusu geçici geçmiş gümrük cetveli kapsamında, İngiltere'nin ithalatının yüzde 88'ini oluşturan ürünlerde, yüzde 0 MFN vergi oranı ile İngiltere'ye mal ihraç edilebileceği belirtilmekteydi. İngiltere'nin ithalatının yüzde 12'sini oluşturan tarım ve hayvancılık, otomotiv, seramik, gübre ve biyoetanol gibi ürünlerin listelendiği mallar için İngiltere'ye ihracatta karşılaşılabilecek gümrük vergilerinin yüzde 0'dan yüksek MFN oranları olacağı ifade edilmekteydi.

Bu aşamada, 8 Ekim 2019'da İngiltere tarafından paylaşılan MFN listesi her ne kadar uygulamada bir anlam taşımaya da İngiltere'nin gelecekteki düzenlemeleri için fikir vermesi açısından önem arz etmektedir. Nitekim bu liste daha öncesinde anlaşmasız Brexit kapsamında İngiltere'nin diğer ülkelerle ticaret ilişkilerinin hazırlık döneminde sekteye uğramaması için bir geçiş dönemi sunabilmesi motivasyonu ile hazırlanmıştı. 31 Ocak 2020'yi takiben başlayan geçiş sürecinde de eğer ticaret anlaşmaları nihai şekillerini almazlarsa İngiltere tarafından benzer bir MFN açıklamasının gelmesi muhtemel olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca her ne kadar bu liste artık geçerli olmasa da bu liste üzerinden gerçekleştirilen analizlerle; İngiltere'nin AB'nin Ortak Gümrük Tarifesinden ayrılması durumunda, İngiltere'nin AB ve Türkiye ile ticaretini nasıl düzenleyeceği kadar diğer ülkelerle ticaretini nasıl düzenleyeceğinin de Türkiye için önem arz ettiği sayısal olarak değerlendirilebilmektedir.

İngiltere'nin açıklamalarına göre, Brexit sonrasındaki geçiş sürecini takiben, İngiltere'nin AB'nin Ortak Gümrük Tarifesinden çıkması neticesinde gündeme gelecek MFN oranlarından farklı olarak, bazı ürünlerde gümrük vergisi avantajlarından faydalanabilecek GSP (Generalised Scheme of Preferences - Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi) kapsamında değerlendirilen farklı ülkeler sıralanmaktadır. Hâlihazırda AB'ye ihracatta GSP kapsamında sunulan tavizlerden yararlanan ülkelerden biri olmayan Türkiye'nin İngiltere'nin geçiş süreci sonrasında uygulamaya alması beklenen GSP programı çerçevesinde de faydalanıcı ülkeler arasında yer alması beklenmemektedir.

İngiltere'nin AB'den ayrılışı ile birlikte geçiş süreci sonrasında AB üyesi ülkelerle ticarete temel alınacak şartlar, Brexit kapsamında AB ve İngiltere tarafları arasında görüşülmektedir. Diğer yandan, geçiş süreci sonrasında İngiltere'nin GB kapsamındaki pozisyon değişikliği ile İngiltere, AB'nin geçmişte imzalamış olduğu ticaret anlaşmalarının da parçası olmayacaktır. Bu eksikliğin giderilmesi için gelecek senaryolara hazırlık olarak İngiltere, AB üyesi olmayan ülkelerle yeni ticaret anlaşmaları müzakere etmiş olup hâlihazırda 48 adet ülkeyi içeren ülke ve ülkeler grubu ile toplamda 19 adet yeni ticaret anlaşması imzalamış bulunmaktadır.¹

¹ Geçiş süreci sonrasında uygulanmaya konmak üzere İngiltere tarafından imzalanan ticaret anlaşmalarındaki partner ülke ve ülke grupları alfabetik olarak şu şekilde sıralanmaktadır: ANDEAN ülkeleri (Ekvator, Kolombiya, Peru), Doğu ve Güney Afrika (Eastern and Southern Africa - ESA) (Madagaskar, Mauritius, Seyşeller, Zimbabve), Faroe Adaları, Fas, Filistin, Güney Afrika Gümrük Birliği ve Mozambik (Botsvana, Esvatini, Güney Afrika, Lesotho, Mozambik, Namibya), Güney Kore, Gürcistan, İsrail, İsviçre, İzlanda, Karayipler Forumu - CARIFORUM (Antigua ve Barbuda,

İngiltere'nin imzalamış olduğu ticaret anlaşmalarındaki ortakların tamamı AB ile kısmen veya tamamen yürürlükte ticaret anlaşmaları olan ülkelerdir. Şu aşamada, İngiltere geçiş süreci sonrasında AB çerçevesinde üçüncü ülkelerle imzalanmış anlaşmaların parçası olmayacağı için bu hazırlıkları gerçekleştirirken bu süreçte AB'nin anlaşması bulunmayan ülkelerle ticaret anlaşmaları hazırlıklarına başlamasının önünde teorik bir engel bulunmamaktadır. Bu bağlamda, geçiş sürecinde veya sonrasında AB ile anlaşması bulunmayan ülkelerle İngiltere arasında yeni ticaret anlaşmaları için hazırlıklar da gündeme gelebilir. Geçiş sürecinde müzakere edilen veya hâlihazırda geçiş süreci sonrasında uygulamaya girmek üzere imzalanan anlaşmaların ise geçiş süreci sonrasında uygulamaya girmesi beklenmektedir.² İngiltere ile mevcut durumda ticaret anlaşması imzalamış ülkeler arasında yer alsalar da İzlanda ve Norveç ile gerçekleştirilen anlaşma için bu ticaret anlaşmasının anlaşmasız Brexit hazırlıklarının bir parçası olduğu, İngiltere AB'yi bir anlaşma ile terk ettiği için İzlanda ve Norveç ile imzalanan ticaret anlaşmasının yürürlüğe girmeyeceği belirtilmektedir. Bu bağlamda, İzlanda ve Norveç ile de yeni ticaret anlaşmasının müzakere edilmesi öngörülmektedir.

Mevcut durumda İngiltere'nin geçiş sürecinden sonra GB'deki pozisyonunun değişmesi nedeniyle ayrıca 22 ülkeyle daha ticaret anlaşması imzalaması öngörülmektedir.³ 22 ülke arasında yer alan Andorra, San Marino ve Türkiye; hâlihazırda AB üyesi olmayıp AB ile gümrük birliği anlaşmaları olan yegâne ülkeler olarak listelenmektedir. Bu 3 ülkenin AB ile imzalamış olduğu gümrük birliği anlaşmalarının kapsamı nedeniyle, bu 3 ülke ile imzalanacak gelecek anlaşmalara ithafen "İngiltere'nin bu ülkelerle gelecekteki ticaret ilişkileri, İngiltere'nin AB ile ulaştığı anlaşmadan etkilenecektir" ifadesi İngiltere tarafından kullanılmaktadır. Bununla birlikte Andorra ve San Marino, İngiltere'nin ticaretinden yüzde 0,01'in altında paylar alırlarken; Türkiye'nin İngiltere'nin ticaretinde yüzde 1,59 pay sahibi bir ülke olması ise Brexit sonrasında anlaşma olmaksızın gerçekleşecek ticaretin, benzer pozisyonadaki ülkelere kıyasla, Türkiye için yaratabileceği negatif etkilerin boyutlarına işaret etmektedir. Anlaşma imzalanması öngörülen diğer ülkeler de göz önünde bulundurulduğunda, sadece 2 ülkenin İngiltere'nin ticaretinden Türkiye'ye yakın düzeylerde pay aldığı görülmektedir (bkz. Şekil 2). Bu iki ülke, müzakereleri devam eden Japonya ve Kanada olup bu ülkeler İngiltere'nin ticaretinden sırasıyla yüzde 1,78 ve yüzde 1,80 pay almaktadır. Bu 2 ülkeye ek olarak Norveç de her ne kadar anlaşmasız Brexit için İngiltere ile ticaret anlaşması imzalamış olsa da bu ticaret anlaşmasının

Bahamalar, Barbados, Belize, Dominika, Dominik Cumhuriyeti, Grenada, Guyana, Jamaika, Saint Kitts ve Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent ve Grenadinler, Surinam, Trinidad ve Tobago), Kosova, Lübnan, Lihtenştayn, Norveç, Orta Amerika (El Salvador, Guatemala, Honduras, Kosta Rika, Nikaragua, Panama), Pasifik Devletleri (Fiji, Papua Yeni Gine), Şili, Tunus, Ürdün.

CARIFORUM grubunda yer alan Surinam ile prensipte anlaşılmakla beraber Surinam ile İngiltere, hâlihazırda anlaşma imzalamamış olup anlaşmanın yakın gelecekte imzalanması beklenmektedir.

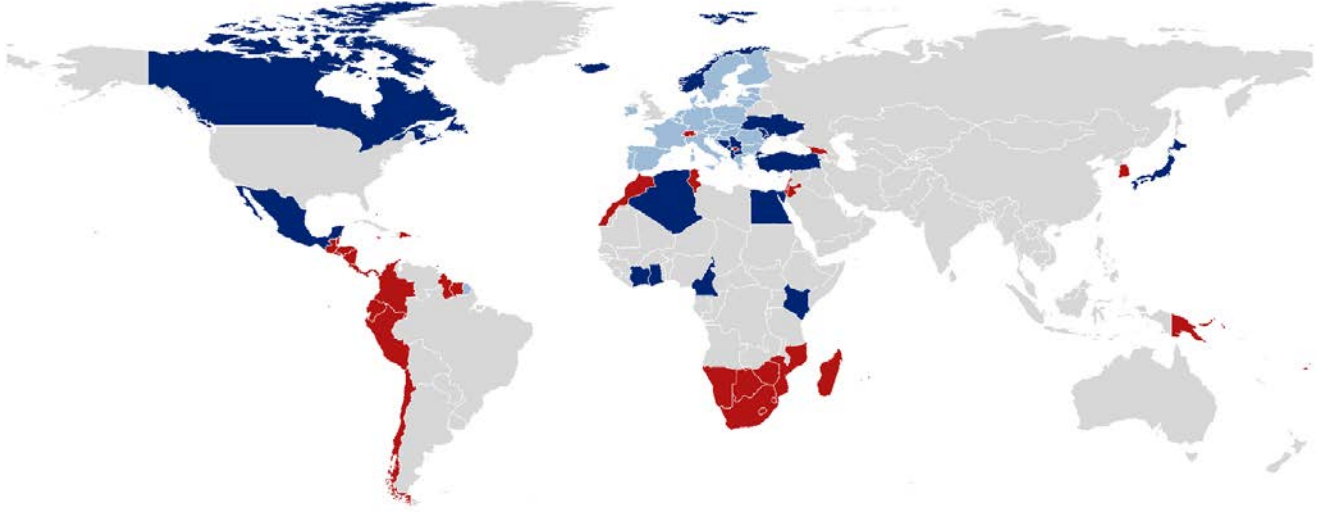
İngiltere ile mevcut durumda anlaşma imzalamış ülkeler arasında yer alsada İzlanda ve Norveç ile gerçekleştirilen anlaşma için bu ticaret anlaşmasının anlaşmasız Brexit hazırlıklarının bir parçası olduğu, İngiltere AB'yi bir anlaşma ile terk ettiği için İzlanda ve Norveç ile imzalanan ticaret anlaşmasının yürürlüğe girmeyeceği belirtilmektedir. Bu bağlamda, İzlanda ve Norveç ile de yeni ticaret anlaşmasının müzakere edilmesi öngörülmektedir.

² ANDEAN ile gerçekleştirilen anlaşma için geçiş döneminden sonra, bu anlaşmanın yürürlüğe girmesinden önce bir düzenleme yapılması beklendiği belirtilmektedir.

³ Brexit sonrasında uygulanmaya konmak üzere İngiltere ve partnerleri arasında müzakere edilen ticaret anlaşmalarındaki partner ülke ve ülke grupları alfabetik olarak şu şekilde sıralanmaktadır: Andorra, Batı Balkanlar (Arnavutluk, Bosna Hersek, Karadağ, Kuzey Makedonya, Sırbistan), Cezayir, Fildişi Sahili, Gana (Batı Afrika), Japonya, Kamerun (Orta Afrika), Kanada, Kenya (EAC), Meksika, Mısır, Moldova, San Marino, Singapur, Türkiye, Ukrayna. İngiltere ile mevcut durumda anlaşma imzalamış ülkeler arasında yer alsada İzlanda ve Norveç ile gerçekleştirilen anlaşma için bu ticaret anlaşmasının anlaşmasız Brexit hazırlıklarının bir parçası olduğu, İngiltere AB'yi bir anlaşma ile terk ettiği için İzlanda ve Norveç ile imzalanan ticaret anlaşmasının yürürlüğe girmeyeceği belirtilmektedir. Bu bağlamda, İzlanda ve Norveç ile de yeni ticaret anlaşmasının müzakere edilmesi öngörülmektedir.

anlaşmalı Brexit gerçekleştiği için uygulanmayacağı belirtilmesini takiben Norveç de Türkiye, Japonya, Kanada gibi anlaşmasız ticaretten en çok etkilenecek ülkeler grubuna dâhil olmuştur. Ayrıca hâlihazırda kamuoyu ile paylaşılan bilgilere göre, Kuzey İrlanda; İngiltere'nin gümrük alanı içerisinde kalmakla beraber, AB GB düzenlemelerinin Kuzey İrlanda açısından fiilen devam edeceği, bu durumda GB sınırının Büyük Britanya ve İrlanda arasından geçeceği ifade edilmektedir.

Şekil 1 - Dünya haritasında, ülkelerin İngiltere ile ticaretlerinde geçiş süreci sonrasındaki pozisyonları, 6 Şubat 2020 güncellemesi

- AB-27 ülkeleri
- Ticaret anlaşması müzakereleri devam eden ülkeler
- Ticaret anlaşması imzalanan ülkeler
- Herhangi bir kapsam içerisinde yer almayan diğer ülkeler

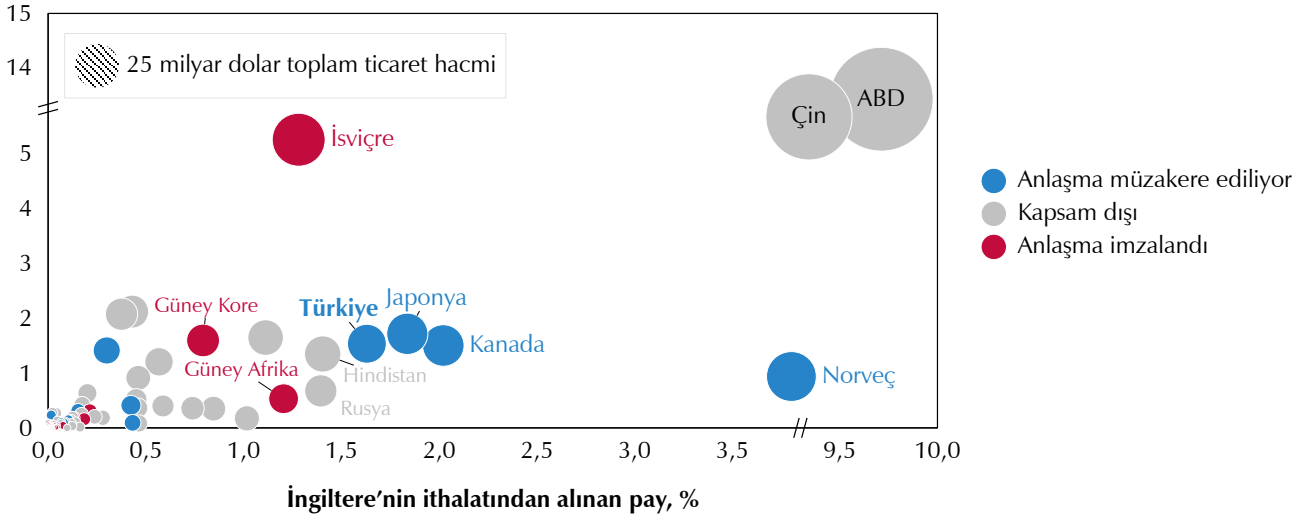
Kaynak: UK Government ve TEPAV görselleştirmeleri

Not: "Ticaret anlaşması müzakereleri devam eden ülkeler", İngiltere tarafından görüşmelere açık olarak belirtilen ülkeler olup Andora, San Marino ve Türkiye için "İngiltere'nin bu ülkelerle gelecekteki ticaret ilişkileri, İngiltere'nin AB ile ulaştığı anlaşmadan etkilenecektir" ifadesi kullanılmaktadır. İngiltere ile mevcut durumda anlaşma imzalamış ülkeler arasında yer alsa da İzlanda ve Norveç ile gerçekleştirilen anlaşma için bu anlaşmanın anlaşmasız Brexit hazırlıklarının bir parçası olduğu, İngiltere AB'yi bir anlaşma ile terk ettiği için İzlanda ve Norveç ile imzalanan ticaret anlaşmasının yürürlüğe girmeyeceği belirtilmektedir. Bu bağlamda, İzlanda ve Norveç ile de yeni anlaşmanın müzakere edilmesi öngörülmektedir.

AB üyesi olmayıp İngiltere'nin ana ticaret partnerleri arasında yer alan Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Çin, İngiltere'nin ticaretinden oldukça yüksek paylar almaktadır (bkz. Şekil 2). Diğer yandan ABD ve Çin, mevcutta AB ile ticaret anlaşmasına sahip olmadıkları için geçiş süreci sonrasında bu iki ülkenin İngiltere'den gerçekleştirdikleri ithalatlarında gümrük vergileri değişmeyecektir. Aynı senaryo altında; ABD ve Çin'in İngiltere'ye ihracatlarında gerçekleşecek değişiklik, geçiş süreci sonrasında AB'nin MFN oranlarından İngiltere'nin MFN oranlarına geçiş olacaktır. Diğer yandan, geçiş süreci sonrasında anlaşmasız ticarete karşılaşılabilecek gümrük vergilerindeki değişimin olumsuz etkisinin mevcutta AB ile ticaret anlaşmalarına sahip Türkiye, Japonya, Kanada ve Norveç için daha yüksek olabileceği öngörülmektedir (bkz. Tablo 1).

Şekil 2 - AB haricindeki ülkelerin İngiltere ile ticaretlerinde geçiş süreci sonrasındaki pozisyonları (6 Şubat 2020 güncellemesi) ve ülkelerin İngiltere'nin ticaretinden aldıkları paylar (2018)

İngiltere'nin ihracatından alınan pay, %

Kaynak: Eurostat (Comext), TÜİK, UK Government, TEPAV hesaplamaları

Not: Daire büyüklükleri, ilgili ülkelerin 2018 yılında İngiltere ile gerçekleştirdikleri toplam ticaret hacmini temsil etmektedir.

Not: "Anlaşma müzakere ediliyor", İngiltere tarafından görüşmelere açık olarak belirtilen ülkeler olup Andora, San Marino ve Türkiye için "İngiltere'nin bu ülkelerle gelecekteki ticaret ilişkileri, İngiltere'nin AB ile ulaştığı anlaşmadan etkileneyecektir" ifadesi kullanılmaktadır. İngiltere ile mevcut durumda anlaşma imzalamış ülkeler arasında yer alsa da İzlanda ve Norveç ile gerçekleştirilen anlaşma için bu anlaşmanın anlaşmasız Brexit hazırlıklarının bir parçası olduğu, İngiltere AB'yi bir anlaşma ile terk ettiği için İzlanda ve Norveç ile imzalanan ticaret anlaşmasının yürürlüğe girmeyeceği belirtilmektedir. Bu bağlamda, İzlanda ve Norveç ile de yeni anlaşmanın müzakere edilmesi öngörülmektedir.

Tablo 1 - 2018 yılında İngiltere'nin ilk 20 ticaret partneri ve geçiş süreci sonrası ticaret anlaşmaları

	İngiltere'nin ithalatından alınan pay, %	İngiltere'nin ihracatından alınan pay, %	İngiltere ile gerçekleştirilen toplam ticaret, milyar dolar	Mevcut durum	Brexit sonrası anlaşmalardaki pozisyon	Mevcut ortalama gümrük vergisi
Almanya	13,58	9,79	138,9	AB ülkesi	AB ülkesi	0,0%
Amerika	9,71	13,43	130,6	DTÖ kuralları	DTÖ kuralları	6,5%
Çin	9,34	5,68	90,5	DTÖ kuralları	DTÖ kuralları	6,5%
Hollanda	8,28	7,13	90,3	AB ülkesi	AB ülkesi	0,0%
Fransa	5,46	6,57	68,6	AB ülkesi	AB ülkesi	0,0%
Belçika	5,16	3,94	53,9	AB ülkesi	AB ülkesi	0,0%
İrlanda	2,71	5,84	46,5	AB ülkesi	AB ülkesi	0,0%
İtalya	3,84	2,89	39,9	AB ülkesi	AB ülkesi	0,0%
İspanya	3,11	2,87	34,9	AB ülkesi	AB ülkesi	0,0%
İsviçre	1,28	5,26	34,1	Ticaret Anlaşması	Anlaşma imzalandı	3,1%
Norveç	3,80	0,94	30,2	Ticaret Anlaşması	Anlaşma müzakere ediliyor	2,8%
Polonya	2,14	1,46	21,5	AB ülkesi	AB ülkesi	0,0%
Kanada	2,02	1,50	20,9	Ticaret Anlaşması	Anlaşma müzakere ediliyor	0,5%
Japonya	1,84	1,72	20,7	Ticaret Anlaşması	Anlaşma müzakere ediliyor	6,5%*
Türkiye	1,63	1,54	18,4	Gümrük Birliği	Anlaşma müzakere ediliyor**	1,8%
İsveç	1,41	1,51	16,8	AB ülkesi	AB ülkesi	0,0%
Hindistan	1,40	1,35	16,0	DTÖ kuralları	DTÖ kuralları	4,9%
Hong Kong	0,43	2,12	13,2	DTÖ kuralları	DTÖ kuralları	6,5%
Güney Kore	0,79	1,60	13,1	Ticaret Anlaşması	Anlaşma imzalandı	0,1%
Rusya	1,39	0,68	12,7	DTÖ kuralları	DTÖ kuralları	6,5%

Kaynak: European Commission, Eurostat (Comext), ITC Market Access Map, TÜİK, UK Government, TEPAV hesaplamaları

Not: * Japonya'nın AB ile imzalamış olduğu anlaşma, 1 Şubat 2019 tarihinden itibaren yürürlükte olduğu için 2018 yılına ait mevcut ortalama gümrük vergisi, bu anlaşmayı yansıtmamaktadır.

Not: ** "Anlaşma müzakere ediliyor", İngiltere tarafından görüşmelere açık olarak belirtilen ülkeler olup Andora, San Marino ve Türkiye için "İngiltere'nin bu ülkelerle gelecekteki ticaret ilişkileri, İngiltere'nin AB ile ulaştığı anlaşmadan etkileneyecektir" ifadesi kullanılmaktadır.

Not: Mevcut ortalama gümrük vergisi, 8 basamakta NTL (National Tariff Line - Ulusal Tarife Düzeyi) ürün cetveli kullanılarak basit ortalama ile hesaplanmıştır.

Kenya haricinde İngiltere ile müzakerelerin devam ettiği veya tamamlandığı toplamda 70 ülkenin hepsi AB ile anlaşması olan ülkeler iken AB ile anlaşması olduğu halde İngiltere ile müzakere süreci başlamamış 12 ülke bulunmaktadır.⁴ ⁵Bu ülkelere ek olarak ayrıca AB üyeleri ile tarihsel ilişkileri bulunan denizaşırı ülkeler ve bölgelerin AB ile ticaret anlaşmaları mevcut iken bu ülkelerin geçiş süreci sonrasında İngiltere ticaretinde nasıl konumlandırılacağı, geçiş sürecinde uluslararası anlaşmaların pozisyonları için gerçekleştirilen görüşmeler dâhilinde konu edilmesi beklenmektedir.

İngiltere ile geçiş süreci sonrasında gerçekleşecek ticarete farklı ülkelerin karşılaşılabileceği gümrük tarifeleri şu şekilde özetlenebilir:

⁴ İngiltere'nin geçiş süreci sonrasında yürürlüğe girmek üzere hazırlıklarını yürüttüğü ticaret anlaşmalarında müzakerelere açık 22 ülkeden 21'i AB ile hâlihazırda kısmen veya tamamen anlaşması olan ülkeler olup sadece Kenya bu duruma istisna oluşturmaktadır. AB açısından Kenya'nın statüsü incelendiğinde, Kenya'nın AB ile ticaret ilişkilerinde temel alınan Doğu Afrika Topluluğu (EAC - East African Community) ile gerçekleştirilen anlaşma, mevcut durumda bekleme aşamasındadır. Bu nedenle, AB'nin yürürlükteki anlaşmaları ile İngiltere'nin imzalamak üzere müzakere halinde olduğu anlaşmalar karşılaştırılınca, AB'de yürürlükte olmadığı halde İngiltere'nin listesinde yer alan tek ülkenin Kenya olduğu tespit edilmektedir. AB'nin listesinde Kenya ile birlikte bekleme aşamasında olan Kenya haricinde EAC ülkeleri arasında listelenen Burundi, Güney Sudan, Ruanda, Tanzanya ve Uganda için ise İngiltere tarafından bu ülkelerle ayrıca bir anlaşma öngörülmemektedir.

⁵ Müzakere süreci başlamamış 12 ülke alfabetik olarak şu şekilde sıralanmaktadır: Ermenistan, Etiyopya, İran, Kazakistan, Komorlar, Küba, Pakistan, Samoa, Sri Lanka, Sudan, Suriye ve Zambiya.

- i. Gelişmişlik düzeylerindeki dezavantajları nedeniyle GSP kapsamında yer alan ülkelerin İngiltere'ye gerçekleştirecekleri ihracat için MFN oranlarından çok daha düşük gümrük vergileri sağlanabilecektir.
- ii. İngiltere ile Brexit sonrası uygulamaya girmek üzere karşılıklı ticaret anlaşması imzalamış ülkeler, imzalanan anlaşmaların kapsamına bağlı olarak farklı ürünlerde MFN oranları yerine MFN oranlarından daha düşük gümrük vergileri ile İngiltere ile ticaret gerçekleştirebilecektir.
- iii. Türkiye'nin de içinde bulunduğu GSP grubuna dâhil olmayıp İngiltere ile Brexit sonrası için henüz bir anlaşma imzalamamış olan ülkelerle karşılıklı ticaret ise İngiltere ile yeni bir anlaşma imzalanana kadar geçecek süre zarfında, ülkelerin ithalatları için belirlediği MFN oranları üzerinden gerçekleşecektir. Türkiye özelinde, Türkiye'den İngiltere'ye mal ihraç edilirken ilgili ürünler, İngiltere'nin Brexit sonrası uygulamaya koymak üzere açıklayacağı yeni MFN oranlarıyla karşılaşacaktır. İngiltere'den Türkiye'ye mal ihraç ederken ilgili ürünler, Türkiye'nin DTÖ kuralları kapsamında anlaşması bulunmayan özel şartlar altında listelenmeyen ülkeler için hâlihazırda kullanmakta olduğu MFN oranlarına tabi olacaktır.

3. Türkiye-İngiltere Ticaretinde Gümrük Vergilerindeki Değişimlerin Analizi

Türkiye ve AB arasındaki GB Kararı nedeniyle; İngiltere ve Türkiye arasındaki birçok ürün, hâlihazırda yüzde 0 gümrük vergisiyle ticarete konu olmaktadır. Nitekim 2018 yılında Türkiye-İngiltere arasında gerçekleştirilen ikili ticaretinin yüzde 98,2'si yüzde 0 gümrük vergisine tabi olmuştur. Diğer yandan Brexit kapsamında geçiş süreci sonunda iki ülke arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalanana kadar geçecek sürede, iki ülke arasındaki ticarete temel alınacak gümrük vergileri şimdiki oranlarından iki ülkenin ithalatlarında uygulamak üzere temel alacakları MFN oranlarına yükselecektir. Veyahut geçiş süreci sonrasında uygulamaya konmak üzere İngiltere ve Türkiye arasında bir ticaret anlaşması bu zaman diliminde imzalanırsa, geçiş sürecini takiben yeni belirlenen anlaşmadaki oranlara geçilecektir. Ayrıca İngiltere geçiş süreci sonrasında GB'deki pozisyon değişikliği ile üçüncü ülkelere AB'den farklı MFN oranları ve imzalanacak ticaret anlaşmaları kapsamında AB'den farklı gümrük vergileri önerebilecektir.

Özetle, Brexit sonrasında Türkiye ve İngiltere ticaretinin ne düzeyde etkileneceği aşağıda 5 maddede sıralanan oranlara bağlı olarak belirlenecektir. Öte yandan, bu maddelerden 2'sine ilişkin mevcut durumda bilgiler net iken 3 maddeye ilişkin kesinleşmiş bilgiler mevcut değildir.

- Belirli olanlar:
 - Türkiye ve İngiltere arasındaki ticarete şu anda uygulanan ve geçiş süreci boyunca uygulanacak GB gümrük vergisi oranları
 - Türkiye ve İngiltere'nin ticaret anlaşması bulunmayan ülkelere ithalatlarında şu anda uyguladıkları MFN oranları
- Belirsiz olanlar:
 - Geçiş süreci sonrasında İngiltere'nin anlaşmasız ülkelere ithalatında uygulayacağı MFN oranları
 - Geçiş süreci sonrası için Türkiye ve İngiltere arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalanırsa bu anlaşmadaki gümrük vergisi oranları
 - Geçiş süreci sonrası için İngiltere'nin AB'den farklı olarak gerçekleştirebileceği ticaret anlaşmaları ve bu ticaret anlaşmalarındaki gümrük vergisi oranları

Brexit sonrası gümrük vergilerindeki değişimi analiz etmek için yukarıda 5 madde halinde sıralanan gümrük vergilerini birbirleriyle karşılaştırmak gerekmektedir. Bununla birlikte, ithalatçı ülkelerin tarife programlarına bağlı olarak gümrük vergileri, doğrudan yüzde olarak belirlenebildiği gibi ürünün ağırlık veya hacim değerine göre de belirlenebilmektedir. Kıymet esaslı tarife -"ad valorem vergi"-, ürünün değerine dayanıp yüzde olarak ifade edilmektedir. Doğrudan yüzde olarak belirlenmemiş spesifik ağırlıklar/hacimler üzerinden veya yüzde ve spesifik ağırlıklar/hacimlerin birleşimi şeklinde belirlenmiş vergiler için de ayrıca "ad valorem eşdeğeri (Ad Valorem Equivalent - AVE)" hesaplanabilmektedir. Bir örnek üzerinden açıklamak gerekirse, AVE metodolojisi ile doğrudan yüzde 2 gibi belirlenmeyip yüzde 2 + 10 EUR/100 Kg gibi belirlenen gümrük

vergi oranları, ürünlerin birim değerleri göz önünde bulundurularak yüzde değerine dönüştürülebilmektedir. Bu çalışmada, ticaret politikalarının ülkeler ve ürün grupları arasında karşılaştırılabilmesi için Dünya Ticaret Örgütü'nün WTP (World Tariff Profile - Dünya Tarife Profilleri) metodolojisi ile hesaplanan AVE değerleri temel alınmıştır.

Çalışma kapsamında, geçiş sürecinin bitiminde Türkiye'nin İngiltere ile ticaretini etkileyecek yukarıda sıralanan 5 maddede özetlenen gümrük vergisi oranlarının tek bir kaynak aracılığıyla AVE metodolojisi ile oranları kıyaslamaya izin veren bir yapıda kamu ve özel sektör temsilcileri ile paylaşılması hedeflenmiştir. Bu bağlamda, ilgili 5 maddede sıralanan oranların bir bölümü halen netlik kazanmamış olup takip eden bölümde eldeki bilgiler üzerinden bir analiz çerçevesi sunulmaktadır. Bu analiz çerçevesinin zaman içerisinde yenilenen bilgi kaynaklarını anlamlandırmak için bir temel yaklaşım sunması hedeflenmektedir.

İngiltere tarafından açıklanan anlaşmasız Brexit senaryosunda yürürlüğe girmesi hedeflenen 8 Ekim'deki geçici liste, 31 Ocak 2020'de anlaşmalı Brexit'in gerçekleşmesiyle artık süreç ile alakası olmadığı gerekçesiyle resmi olarak geri çekildi. Bu aşamada bu geçmiş liste her ne kadar uygulamada bir anlam taşımasa da İngiltere'nin gelecekteki düzenlemeleri için fikir vermesi açısından önem arz etmektedir. Nitekim bu liste üzerinden gerçekleştirilen analizlerle; İngiltere'nin AB'nin Ortak Gümrük Tarifelerinden ayrılması durumunda, İngiltere'nin AB ve Türkiye ile ticaretini nasıl düzenleyeceği kadar diğer ülkelerle ticaretini nasıl düzenleyeceğinin de Türkiye için önem arz ettiği sayısal olarak değerlendirilebilmektedir. İngiltere'nin 8 Ekim 2019'da anlaşmasız Brexit sonrası uygulamak üzere açıklamış olduğu artık geçerli olmayan MFN oranları ile Türkiye'nin mevcut şartlar altında üçüncü ülkelere uyguladığı MFN oranlarının makro anlamdaki etki alanlarını anlamlandırmak için ad valorem eşdeğerleri temel alınarak aşağıdaki karşılaştırmalar gerçekleştirilmiştir. Bu analizler, çalışma kapsamındaki genel yaklaşımı özetlerken ilgili verilerdeki yeni güncellemeler ve olası Türkiye ve İngiltere ticaret anlaşmasına ilişkin bilgiler netlik kazandıkça aynı yaklaşım ile güncel bilgiler kamuoyu ile paylaşılacaktır. Tablo 2'deki analizler doğrultusunda:

- 1- 2018 yılında İngiltere, Türkiye'den 10,99 milyar dolar değerinde mal ithal ederken sadece 36,1 milyon dolar değerindeki ürün için yüzde 0'dan yüksek bir oranda gümrük vergisi ödenmiştir. Gümrük vergisi ödenen ithalat sepetinin tamamı tarım ürünleri ve ayrıca toplamda 1,7 milyon dolar değerindeki tarım ürünü olmayan 3 üründen oluşmaktadır. 36,1 milyon dolarlık ürün sepetine uygulanan gümrük vergilerinin ürün düzeyindeki ithalat hacmi ile ağırlıklandırılmasıyla, İngiltere'nin Türkiye'den mal ithalatında uygulanan ortalama gümrük vergisinin yüzde 0,03 olduğu görülmektedir. Genel tabloyu değiştirmemekle beraber, 10,99 milyar dolarlık ihracat sepetinin içerisinde yer alan görece düşük bir miktar olan 65 milyon dolarlık ürün sepeti için uygulanan gümrük vergileri, teknik kısıtlar nedeniyle analizlere dâhil edilememiştir.
- 2- 2018 yılında Türkiye, İngiltere'den 7,45 milyar dolar değerinde mal ithal ederken sadece 27,8 milyon dolar değerindeki ürünler toplamında yüzde 0'dan yüksek bir oranda gümrük vergisi ödenmiştir. Gümrük vergisi ödenen ithalat sepetinin 26,7 milyon dolarlık bölümü tarım ürünlerinden oluşmaktadır. DTÖ sınıflamasına göre tarım ürünleri arasında yer almasa da AB-Türkiye GB Kararı gereği bazı balık ürünlerinde yüzde 0'dan yüksek oranda gümrük vergisi uygulanmaktadır. Bu kapsamda, "tarım ürünleri olmayan diğer ürünlere uygulanan gümrük vergileri" başlığı altında 1,1

milyon dolar değerindeki balık ürünleri yer almaktadır. Ürün sepetinin geneline uygulanan gümrük vergilerinin ithalat hacmi ile ağırlıklandırılmasıyla da Türkiye'nin İngiltere'den mal ithalatında uygulanan ortalama gümrük vergisinin yüzde 0,11 olduğu görülmektedir. Ayrıca yine genel tabloyu değiştirmemekle beraber, 7,45 milyar dolarlık ithalat sepetinin içerisinde yer alan görece düşük bir miktar olan 207 milyon dolarlık ürün sepetine uygulanan gümrük vergileri, teknik kısıtlar nedeniyle analizlere dâhil edilememiştir.

- 3- Geçiş süreci sonrasında İngiltere'nin GB'deki pozisyonundaki değişikliği takiben, Türkiye ve İngiltere arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalanana kadar İngiltere'nin Türkiye'den ithalatında temel alacağı yüzde 0'dan daha yüksek olan MFN oranları; temsili olarak 8 Ekim'deki liste ile analiz edilmiştir. Bu liste, 2018 yılında İngiltere'nin Türkiye'den ithalatında 3 milyar dolar değerine sahip bir ürün demetinde yüzde 0'dan yüksek gümrük vergilerini içermektedir. Bu durumda, ilgili ürünler 2018 yılı ithalat hacmi ile ağırlıklandırıldığında, geçiş süreci sonrasında 2018 yılındaki ürünler aynı miktarlarda ithal edilse, İngiltere, Türkiye'den ithalatında, yüzde 2,97'lik bir gümrük vergisi ile karşılaşır hale gelecekti. Ayrıca bu analizde artık geçerli olmayan anlaşmasız Brexit senaryosunda uygulanmak üzere açıklanan MFN oranları genel bir fikir vermesi adına analiz edilmiş olup ilgili gelişmeleri takiben ilgili hesaplamalar güncellenebilecektir.
- 4- Geçiş süreci sonrasında İngiltere'nin GB'deki pozisyonundaki değişikliği takiben Türkiye ve İngiltere arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalanmazsa, Türkiye'nin İngiltere'den ithalatında kullanılacak MFN oranları arasında yüzde 0'dan daha yüksek olanları, 2018 yılı sepetinde, 3,8 milyar dolarlık bir hacme sahiptir. İlgili ürünler 2018 yılı ithalat hacmi ile ağırlıklandırıldığında, 2018 yılında mevcut gümrük vergileri yerine MFN oranları temel alınsaydı, Türkiye İngiltere'den ithalatında, yüzde 3,0'lık bir gümrük vergisi ile karşılaşacaktı.

Tablo 2 - Gümrük vergilerinin 2018 yılındaki etki alanı ve 2018 ticaret verileriyle Brexit sonrasında geçiş sürecini takiben Türkiye ve İngiltere arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalanmazsa uygulanacak yeni gümrük vergilerinin etki alanının sayıllaştırılması

		Mevcut durum, milyon dolar			Brexit sonrası - mevcut durumdaki ithalat sepetleri sabit kalsa, milyon dolar	Uygulamada karşılaşılan gümrük vergisi, %	
		Toplam hacim	Gümrük vergisi hesaplanmayan ürünler	0'dan yüksek gümrük vergisine tabi ürünlerde gerçekleşen ticaret	0'dan yüksek gümrük vergisine tabi ürünlerde gerçekleşen ticaret	Mevcut durum	Brexit sonrası
İngiltere'nin Türkiye'den ithalatı	Toplam	10.990	65	36,1	3.074	0,03	2,97
	Tarım ürünleri	542		34,4	1		
	Diğer ürünler	10.448		1,7	3.073		
Türkiye'nin İngiltere'den ithalatı	Toplam	7.446	207	27,8	3.778	0,11	3,01
	Tarım ürünleri	174		26,7	79		
	Diğer ürünler	7.272		1,1	3.700		

Kaynak: Eurostat (Comext), ITC Market Access Map, TÜİK, UK Government, WTO, ITC, UNCTAD (2018), TEPAV hesaplamaları

Not: Uygulamada karşılaşılan gümrük vergileri, ürün bazındaki ithalat hacimleri ile ağırlıklandırılmıştır. Tarife cetveli ve ticaret verileri arasındaki ürün kodlama sistemi nedeniyle uyum olmayan toplulaştırılmış gizli veriler için gümrük vergileri analiz edilememiştir. Ayrıca bazı ürünler için ad valorem eş değeri teknik kısıtlar nedeniyle hesaplanamamaktadır. Bu ürünlerle ilgili toplamlar, "hesaplanamayan" kategorisi altında paylaşılmıştır.

Not: Türkiye'nin İngiltere'den ithalatında, DTÖ sınıflamasına göre tarım ürünleri arasında yer almayan bazı balık ürünlerine, yüzde 0'dan yüksek oranda gümrük vergisi uygulanmaktadır. "Tarım ürünleri olmayan diğer ürünler" başlığı altında yer alan 1,1 milyon dolar değerindeki ürün, yüzde 0'dan yüksek gümrük vergisine tabi balık ürünlerinde gerçekleşen ticareti göstermektedir. İngiltere'nin Türkiye'den ithalatında 39019080 - Diğer

etilen polimerleri (ilk şekilde), 85013100 - Doğru akım (DC) motorları ve jeneratörleri; 735 w.<güç<750 w ve 90141000 - Pusulalar olmak üzere 3 adet ürün, DTÖ sınıflamasına göre tarım ürünü olmayan ürünler olarak sınıflandırılırken bu ürünlerdeki gümrük vergisi oranları yüzde 0'dan yüksektir. Bu 3 ürüne ait toplam ithalat hacmi, "Tarım ürünleri olmayan diğer ürünler" başlığı altında yer alan 1,7 milyon dolardır.

Sonuç olarak, 2018 yılındaki ikili ticaretin yüzde 37'sini oluşturan ürün sepeti, Brexit sonrasındaki geçiş sürecini takiben İngiltere'nin GB'deki pozisyonunun değişmesi ile birlikte Türkiye ve İngiltere arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalanmazsa, yüzde 0'dan yüksek oranda gümrük vergileriyle karşılaşır hale gelebilecektir.

Mevcut durumda, Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında, AB ve Türkiye arasında imzalanmış GB Kararı kapsamında İngiltere'nin ithalatında uygulanacak gümrük vergisi oranları belirlenmektedir. AB ile karşılıklı ticaret anlaşması bulunmayan ve/veya gelişmişlik düzeyine göre GSP benzeri ülke gruplarında yer almayan diğer ülkeler için ise DTÖ kapsamında AB'nin üçüncü ülkelere uygulamakta olduğu MFN oranları kullanılmaktadır. Brexit kapsamında geçiş sürecini takiben, İngiltere ile ticaret anlaşması bulunmayan ve GSP benzeri ülke gruplarında yer almayan ülkelerin İngiltere'ye ihracatlarında, İngiltere'nin yeni MFN oranlarına geçilecektir. Bu oranların ne olacağı ise şu aşamada resmi olarak açıklanmamıştır. Bu kapsamda, İngiltere'nin anlaşmasız Brexit senaryosunda uygulamaya girmek üzere gelecek senaryolarına hazırlık olarak açıkladığı MFN oranları ile mevcut GB oranları karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırma ile İngiltere-Türkiye arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalanana kadar geçecek süreçte Türkiye'nin ihracatında karşılaşılabilecek gümrük vergilerindeki **"doğrudan değişimler"** analiz edilmiştir.

Ayrıca geçiş süreci sonrasında İngiltere AB'den farklı gümrük vergileri belirleyebileceği için mevcut AB MFN oranları ile anlaşmasız Brexit için açıklanan artık geçerli olmayan MFN oranlarının karşılaştırılmasıyla, Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında üçüncü ülkelere karşı pozisyonunda yaşanan değişiklikler de **"dolaylı değişiklikler"** kategorisi ile analiz edilmiştir. Dolaylı değişiklikler, İngiltere'nin AB MFN oranlarından yeni MFN oranlarına geçişinin beraberinde getireceği sonuçları ele almaktadır. Bu kapsamda, Türkiye'nin İngiltere ile olası bir ticaret anlaşmasından bağımsız olarak, İngiltere ile ticaret anlaşması bulunmayan ülkeler karşısında Türkiye'nin göreceli pozisyon değişikliğine odaklanılmaktadır. İlgili analizler, geçiş sürecini takiben İngiltere'nin AB'nin Ortak Gümrük Tarifesi'nden ayrılması nedeniyle İngiltere'nin anlaşması bulunmayan üçüncü ülkelere ithalatı için yeni bir MFN cetveli uygulamaya koyacağı öngörülerek gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, İngiltere'nin 8 Ekim'de açıklamış olduğu cetvel, anlaşmalı Brexit çerçevesinde güncel olmaktan çıkarken gerçekleşebilecek değişikliklerin boyutlarını anlamlandırmak için takip eden analizlerde temel olarak ele alınmıştır. Ayrıca, geçiş süreci sonrasında uygulamaya konmak üzere İngiltere'nin imzaladığı/imzalayacağı ticaret anlaşmalarının geçiş sürecini takiben yürürlüğe girmesi öngörülmektedir. İngiltere ile Brexit sonrasında uygulanmaya konmak üzere ticaret anlaşması imzalayan bazı ülkelere uygulanacak gümrük vergisi oranları hâlihazırda açıklanmadığı için Türkiye'nin üçüncü pazarlara karşı rekabet gücünün kıyaslandığı analizlerde, Brexit sonrası için İngiltere ile ticaret anlaşması imzalayan ülkelere doğrudan yer verilmemiştir. Öte yandan ilgili anlaşmaların kapsamına göre belirlenen taviz oranları ile Türkiye'nin İngiltere'den gerçekleştirdiği ihracat ve ithalatta, özellikle İngiltere'nin ticaretinden aldıkları paylar göz önünde bulundurulduğunda İsviçre, Güney Kore ve Güney Afrika gibi ülkelerin karşısında rekabet gücü kaybı yaşama ihtimali doğmaktadır. Bu anlaşmalara ilişkin ürün bazında resmi detaylı bilgiler netlik kazandıkça analiz kapsamına dâhil edilecektir. Bu çerçevede, Tablo 3'te Brexit sonrasında geçiş sürecini

takiben, İngiltere'ye ihracatta karşılaşılabacak gümrük vergileri Türkiye açısından 8 senaryoda değerlendirilmektedir:

- i. **Gümrük vergisinde Türkiye için doğrudan değişiklik yok:** Türkiye ve İngiltere arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalanmasa dahi İngiltere yeni bir MFN cetveli uyguladığı sürece, Türkiye'nin mevcutta karşılaştığı GB oranlarının yeni açıklanan MFN oranlarıyla aynı olması durumunda, Türkiye açısından ilgili ürünlerde karşılaşılabacak gümrük vergilerinde doğrudan değişiklik olmayacaktır. Diğer yandan eski MFN oranlarının yeni açıklanan MFN oranlarından daha yüksek olması durumunda, diğer ülkeler için bu ürünlerde karşılaşılabacak gümrük vergileri düşmüş olacağı için diğer ülkeler adına bir kazanç oluşacaktır. Bu durumda ise Türkiye için doğrudan bir değişiklik olmasa da diğer ülkelerin karşılaştığı gümrük vergilerinde gerçekleşecek düşüş nedeniyle, Türkiye için dolaylı bir rekabet gücü kaybı yaşanacaktır. Türkiye 2018 yılında İngiltere'ye 10,99 milyar dolar değerinde mal ihraç ederken bu malların 7,8 milyar doları, İngiltere'nin artık geçerli olmayan anlaşmasız Brexit MFN cetveli temel alındığında "gümrük vergisinde Türkiye için doğrudan değişiklik yok" kategorisi altında yer almaktadır. İlgili ürünlerdeki gümrük vergisi oranları incelendiğinde bu ürünlerin hepsinde Türkiye'nin hâlihazırda yüzde 0 gümrük vergisi ödediği görülmektedir. Bununla birlikte 7,8 milyar doları oluşturan ürünler alt kategorilerine göre değerlendirildiğinde, 6,0 milyar dolar değerindeki ürün grubunda üçüncü ülkelerin İngiltere'ye ihracatlarındaki vergi oranı hâlihazırda yüzde 0'dan yüksek iken bu vergiler anlaşması bulunmayan diğer ülkeler için de yüzde 0'a düşecektir. Bu bağlamda, ilgili ürünlerde Türkiye'nin oranı sabit kaldığı ve diğer ülkeler Türkiye ile eşitlendiği için Türkiye'nin rekabet gücünde dolaylı bir pozisyon kaybı oluşabileceği tespit edilmektedir.
- ii. **Gümrük vergisinde Türkiye için doğrudan kayıp:** Türkiye'nin mevcutta karşılaştığı GB oranlarının yeni açıklanacak MFN oranlarından düşük olması durumunda, Türkiye açısından ilgili ürünlerde karşılaşılabacak gümrük vergilerinde yeni bir anlaşma imzalanana kadar geçen süreçte artış olacağı için rekabet gücünde doğrudan bir kayıp yaşanabilecektir. Ek olarak, eski MFN oranları, Türkiye'nin GB oranları ve yeni açıklanacak MFN oranlarını temsilen 8 Ekim MFN oranları birbirleriyle karşılaştırıldığında, "tüm ülkeler için doğrudan kayıp var, Türkiye için göreceli daha büyük kayıp var", "diğer ülkeler için kazanç var, Türkiye için kayıp var", "diğer ülkeler için değişiklik yok, Türkiye için kayıp var" ve "tüm ülkeler için eşit kayıp var" şeklinde farklı alt senaryolar yaşanabilecektir. 2018 yılında Türkiye'nin İngiltere'ye gerçekleştirdiği ihracatı ve İngiltere'nin artık geçerli olmayan anlaşmasız Brexit MFN cetveli temel alındığında, 3,1 milyar dolar değerindeki ürünün "gümrük vergisinde Türkiye için doğrudan kayıp" kategorisi altında yer aldığı görülmektedir. Bu ürünlerde gerçekleştirilen ihracat ile gümrük vergilerindeki artış oranları ağırlıklandırıldığında, geçiş sürecini takiben eğer Türkiye ve İngiltere arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalanmazsa bu ürünlerin İngiltere'ye ihracatında; yaklaşık 326 milyon dolarlık ek bir gümrük vergisi maliyeti oluşabilecektir. Ayrıca 3,1 milyar dolarlık ürün sepetinin neredeyse tamamının spesifik olarak "diğer ülkeler için değişiklik yok, Türkiye için kayıp var" alt kategorisi altında gerçekleştiği tespit edilmektedir.

- iii. **Gümrük vergisinde Türkiye için doğrudan kazanç:** Yeni açıklanacak MFN oranlarının Türkiye'nin mevcutla karşılaştığı GB oranlarından daha düşük olması durumunda, Türkiye açısından ilgili ürünlerde karşılaşılabilecek gümrük vergilerinde düşüş yaşanacağı için Türkiye adına rekabet gücünde doğrudan bir kazanç elde edilecektir. Eski MFN oranlarının Türkiye'nin GB kapsamında karşılaştığı oranlardan daha yüksek olması durumunda, Türkiye geçmişteki avantajını kaybedip diğer ülkelerle benzer bir pozisyona geldiği için her ülke adına kazanç olsa da Türkiye açısından göreceli daha az kazanç olacaktır. 2018 yılında Türkiye'nin İngiltere'ye gerçekleştirdiği ihracatı ve İngiltere'nin artık geçerli olmayan anlaşmasız Brexit MFN cetveli değerlendirildiğinde, toplamda 36 milyon dolarlık ürün sepeti, "tüm ülkeler için kazanç var, Türkiye için göreceli daha az kazanç var" kategorisi altında yer almaktadır.

Genel tabloyu değiştirmemekle beraber, 65 milyon dolarlık ürün sepeti için uygulanan gümrük vergileri, teknik kısıtlar nedeniyle analizlere dâhil edilememiştir.

Tablo 3 - Geçiş süreci sonrasında, İngiltere'nin ithalatında, yeni MFN oranları, mevcut MFN oranları ve Türkiye'nin tabi olduğu GB oranlarının Türkiye açısından karşılaştırılması

Türkiye açısından gümrük vergilerindeki değişimin sonucu		İngiltere'nin mevcut MFN oranları, yeni MFN oranları ve Türkiye'nin tabi olduğu Gümrük Birliği oranlarının karşılaştırılması	İlgili kümede yer alan ürünlerde Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatı, milyon dolar, 2018	
Doğrudan sonuç TR_{GB} ve MFN_{yeni} karşılaştırması	Dolaylı sonuç MFN_{yeni} ve MFN_{eski} karşılaştırması		Mevcut hacim*	Ödenmesi gereken ek gümrük vergisi*
(i) Doğrudan değişiklik yok	Dolaylı pozisyon kaybı yok	$TR_{GB} = MFN_{yeni} = MFN_{eski}$ (Hiçbir ülke** için değişiklik yok)	1.774	0
	Dolaylı pozisyon kaybı var	$TR_{GB} = MFN_{yeni} < MFN_{eski}$ (Diğer ülkeler için doğrudan kazanç var, Türkiye için doğrudan değişiklik yok)	6.040	0
(ii) Doğrudan kayıp var	Dolaylı pozisyon kaybı yok	$TR_{GB} < MFN_{eski} < MFN_{yeni}$ (Tüm ülkeler için doğrudan kayıp var, Türkiye için göreceli daha büyük kayıp var)	0	0
	Dolaylı pozisyon kaybı var	$TR_{GB} < MFN_{yeni} < MFN_{eski}$ (Diğer ülkeler için kazanç var, Türkiye için kayıp var)	0,1	0
	Dolaylı pozisyon kaybı yok	$TR_{GB} < MFN_{yeni} = MFN_{eski}$ (Diğer ülkeler için değişiklik yok, Türkiye için kayıp var)	3.074	326
	Dolaylı pozisyon kaybı yok	$TR_{GB} = MFN_{eski} < MFN_{yeni}$ (Tüm ülkeler için eşit kayıp var)	0,2	0
(iii) Doğrudan kazanç var	Dolaylı pozisyon kaybı var	$MFN_{yeni} < TR_{GB} = MFN_{eski}$ (Tüm ülkeler için eşit kazanç var)	0	0
	Dolaylı pozisyon kaybı var	$MFN_{yeni} < TR_{GB} < MFN_{eski}$ (Tüm ülkeler için kazanç var, Türkiye için göreceli daha az kazanç var)	36	-3,6***
Hesaplanamayan	-	Tarife cetveli ve ticaret verileri arasındaki ürün kodlama sistemi nedeniyle uyum olmayan toplulaştırılmış gizli veriler için gümrük vergileri analiz edilememiştir. Ayrıca bazı ürünler için ad valorem eş değeri teknik kısıtlar nedeniyle hesaplanamamaktadır. Bu ürünlerle ilgili toplamlar, "hesaplanamayan" kategorisi altında paylaşılmıştır.	65	0
Toplam			10.990	

Kaynak: Eurostat (Comext), ITC Market Access Map, UK Government, TEPAV hesaplamaları

Not: TR_{GB} , Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında mevcut durumda GB kapsamında karşılaştığı gümrük vergisi oranını temsil etmektedir. MFN_{eski} , İngiltere'nin mevcut durumda anlaşması bulunmayan üçüncü ülkelerden ithalatında uyguladığı gümrük vergisi oranını temsil etmektedir. MFN_{yeni} , İngiltere'nin anlaşmasız Brexit durumunda anlaşması bulunmayan üçüncü ülkelerden ithalatında uygulamak üzere açıklayıp 31 Ocak 2020 sonrasında geri çektiği gümrük vergisi oranını temsil etmektedir. Bu oran resmi açıklamaları takiben güncellenecektir.

Not: * Ödenmesi gereken ek gümrük vergisi için MFN_{yeni} ve TR_{GB} arasındaki fark ve 2018 yılındaki Türkiye'nin İngiltere'ye ihracat değeri temel alınmıştır. Bu hesaplamada, öncelikle mevcut duruma kıyasla geçiş süreci sonrasında karşılaşılabilecek gümrük vergilerindeki artış miktarı hesaplanmıştır. Daha sonrasında bu ek vergi yüklerinin 2018 ihracat değeri ile ağırlıklandırılmasıyla, gümrük vergilerindeki değişim nedeniyle karşılaşılabilecek ek gümrük vergisi miktar olarak hesaplanmıştır.

Not: ** Anlaşmaya varılan bazı ülkelere uygulanacak gümrük vergisi oranları hâlihazırda açıklanmamıştır. Ülke karşılaştırmalarında, yeni imzalanan karşılıklı ticaret anlaşmalarının parçası olmayıp MFN oranları ile ticaret gerçekleştirecek üçüncü ülkeler göz önünde bulundurulmuştur.

Not: *** Karşılaşılabilecek yeni gümrük vergileri düştüğü için mevcut duruma kıyasla ek gümrük miktarı negatif olarak hesaplanmaktadır.

Mevcut durumda Türkiye'nin İngiltere'den ithalatında uygulanacak gümrük vergisi oranları, AB ve Türkiye arasında imzalanmış olan GB Kararı kapsamında belirlenmektedir. Türkiye'nin diğer ülkelerden

gerçekleştirdiği ithalatta ise eğer bu ülkeler ile karşılıklı ticaret anlaşmaları yoksa ve/veya gelişmişlik düzeylerine göre GSP benzeri ülke gruplarında yer almıyorlarsa, DTÖ kapsamında Türkiye'nin üçüncü ülkelere uygulamakta olduğu MFN oranları kullanılmaktadır. Brexit kapsamında geçiş süreci sonunda, Türkiye-İngiltere yeni bir anlaşma imzalayana kadarki dönemde, Türkiye'nin İngiltere'den ithalatında Türkiye'nin MFN oranları temel alınacaktır. İki ülke arasında anlaşma imzalandığında ise anlaşma kapsamında belirlenen oranlara geçilecektir.

İngiltere, geçiş süreci sonrasında uygulamaya girmek üzere yeni bir MFN cetveli hazırlayacağı için eski ve yeni oranların karşılaştırılmasıyla, Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında üçüncü ülkelere karşı pozisyon değişikliğinin analiz edilmesi gerekmektedir. Türkiye'nin İngiltere'den ithalatında ise Türkiye'nin gümrük cetveli uygulandığı ve Türkiye'nin gümrük cetvelinde Brexit öncesi ve sonrası dönemlerde üçüncü ülkelere uygulanan gümrük vergilerinde değişiklik olmadığı için Türkiye'nin ithalatında eski ve yeni MFN oranları karşılaştırılmamıştır. Tablo 4'te geçiş süreci sonrasında, Türkiye ve İngiltere arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalanana kadarki dönemde, Türkiye'nin İngiltere'den ithalatında karşılaşılabilecek gümrük vergileri, İngiltere açısından 3 olası senaryoda değerlendirilmektedir:

- i. **Gümrük vergisinde İngiltere için doğrudan değişiklik yok:** İngiltere'nin mevcutta karşılaştığı GB oranlarının Türkiye'nin MFN oranlarıyla aynı olması durumunda, İngiltere açısından ilgili ürünlerde karşılaşılabilecek gümrük vergilerinde doğrudan bir değişiklik olmayacaktır. 2018 yılında Türkiye, İngiltere'den toplamda 7,45 milyar dolar değerinde mal ithal ederken bu kategori altında yer alan ürünlerin hacmi 3,48 milyar dolar değerindedir.
- ii. **Gümrük vergisinde İngiltere için doğrudan kayıp:** İngiltere'nin mevcutta karşılaştığı GB oranlarının Türkiye'nin MFN oranlarından düşük olması durumunda, İngiltere açısından ilgili ürünlerde karşılaşılabilecek gümrük vergilerinde doğrudan bir artış olacaktır. 2018 yılında Türkiye'nin İngiltere'den gerçekleştirdiği ithalatın 3,76 milyar dolarlık bölümü bu kategori altında gerçekleşmiştir. Bu ürünlerde gerçekleştirilen ithalat ile gümrük vergilerindeki artış oranları ağırlıklandırıldığında, geçiş süreci sonrasında Türkiye ve İngiltere arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalanmazsa bu ürünlerde 210 milyon dolarlık ek bir gümrük vergisi maliyeti oluşacaktır.
- iii. **Gümrük vergisinde İngiltere için doğrudan kazanç:** Türkiye'nin MFN oranlarının İngiltere'nin mevcutta karşılaştığı GB oranlarından daha düşük olması durumunda, İngiltere açısından ilgili ürünlerde karşılaşılabilecek gümrük vergilerinde doğrudan bir düşüş yaşanacaktır. Diğer yandan ticaret anlaşmaları kapsamında belirlenen gümrük vergisi oranlarının MFN oranlarından daha yüksek olması, DTÖ kuralları gereği mümkün değildir. Bu nedenle, matematiksel olarak bu karşılaştırma mümkün olsa da pratikte bu kategori altında herhangi bir ürün listelenmemektedir.

Ayrıca genel tabloyu değiştirmemekle beraber, 207 milyon dolarlık ürün sepeti için uygulanan gümrük vergileri, teknik kısıtlar nedeniyle analizlere dâhil edilememiştir.

Tablo 4 - Geçiş süreci sonrasında, Türkiye'nin ithalatındaki mevcut MFN oranları ve İngiltere'nin tabi olduğu GB oranlarının İngiltere açısından karşılaştırılması

İngiltere açısından sonuç	Türkiye'nin mevcut MFN oranları, İngiltere'nin tabi olduğu Gümrük Birliği oranlarının karşılaştırılması	İlgili kümede yer alan ürünlerde Türkiye'nin İngiltere'den ithalatı, milyon dolar, 2018	
		Mevcut hacim	Ödenmesi gereken ek gümrük vergisi*
(i) Gümrük vergisinde İngiltere için doğrudan değişiklik yok	$UK_{GB} = MFN$	3.477	0
(ii) Gümrük vergisinde İngiltere için doğrudan kayıp var	$UK_{GB} < MFN$	3.762	209,8
(iii) Gümrük vergisinde İngiltere için doğrudan kazanç var	$MFN < UK_{GB}$	0	0
Hesaplanamayan	Tarife cetveli ve ticaret verileri arasındaki ürün kodlama sistemi nedeniyle uyumsuz olan toplulaştırılmış gizli veriler için gümrük vergileri analiz edilememiştir. Ayrıca bazı ürünler için ad valorem eş değeri teknik kısıtlar nedeniyle hesaplanamamaktadır. Bu ürünlerle ilgili toplam, "hesaplanamayan" kategorisi altında paylaşılmıştır.	207	0
Toplam		7.446	

Kaynak: ITC Market Access Map, TÜİK, TEPAV hesaplamaları

Not: UK_{GB} , İngiltere'nin Türkiye'ye ihracatında mevcut durumda GB kapsamında karşılaştığı gümrük vergisi oranını temsil etmektedir. MFN , Türkiye'nin mevcut durumda anlaşması bulunmayan üçüncü ülkelerden ithalatında uyguladığı gümrük vergisi oranını temsil etmektedir.

Not: * Ödenmesi gereken ek gümrük vergisi için MFN ve UK_{GB} arasındaki fark ve 2018 yılındaki Türkiye'nin İngiltere'den ithalat değeri temel alınmıştır. Bu hesaplamada, öncelikle mevcut duruma kıyasla geçiş süreci sonrasında karşılaşılabilecek gümrük vergilerindeki artış miktarı hesaplanmıştır. Daha sonrasında bu ek vergi yüklerinin 2018 ithalat değeri ile ağırlıklandırılmasıyla, gümrük vergilerindeki değişim nedeniyle karşılaşılabilecek ek gümrük vergisi miktar olarak hesaplanmıştır.

Özetle, Tablo 3'teki ve Tablo 4'teki gruplamalar temel alınarak, Türkiye ve İngiltere ticaretinde, Türkiye açısından 2018 yılında 10,99 milyar dolarlık ihracat ve 7,45 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirilmiştir. Gerçekleştirilen ticaretin yüzde 98,2'si yüzde 0 gümrük vergisine tabi olmuştur. Geçiş süreci kapsamında, Türkiye-İngiltere arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalanmaması durumunda, Türkiye'nin ihracatında 6,0 milyar dolar değerinde hacme sahip ürünler için 8 Ekim'deki cetvel temel alındığında Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında karşılaşılabilecek gümrük vergisi doğrudan değişmese de bu ürünlerde üçüncü ülkelerin karşılaşılabilecekleri gümrük vergileri düşeceği için Türkiye dolaylı bir rekabet gücü kaybı yaşayabilecektir. Türkiye'nin 2018 yılında toplamda 6,0 milyar dolar değerinde İngiltere'ye mal ihraç ettiği bu ürünlerde, İngiltere hâlihazırda Türkiye'den ihracatında GB kapsamında yüzde 0 gümrük vergisi talep etmektedir. İlgili ürünlerde, İngiltere anlaşması bulunmayan üçüncü ülkelerden ihracatında eskiden yüzde 0'dan fazla gümrük vergisi talep ederken 8 Ekim'deki gerçekleştirilen artık geçerli olmayan cetvele göre bu oranının yüzde 0'a çekilmesi öngörülmekteydi. Bir diğer taraftan Türkiye ve İngiltere arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalanırsa ve Türkiye en düşük gümrük vergisi oranı olan yüzde 0 oranı ile karşılaşırsa da Türkiye'nin ihracatında 6,0 milyar dolar değerinde olan bu ürünlerde üçüncü ülkelerin İngiltere'ye ihracatlarındaki gümrük vergileri de düşmüş olacağı için Türkiye adına rekabet gücü kaybı yaşanabilecektir. Bu kapsamda, Türkiye ve İngiltere arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalanırsa dahi Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatının yüzde 55'inde dolaylı rekabet gücü kaybı oluşabileceği tahmin edilmektedir. Ek olarak, Türkiye'nin

ihracatının 3,1 milyar dolarlık bölümünde İngiltere ile bir ticaret anlaşması imzalanmazsa, İngiltere'ye ihracatta karşılaşılabilecek gümrük vergileri doğrudan artacağı için doğrudan bir rekabet gücü kaybı yaşanabilecektir. Toplamda Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatının yüzde 83'ünü oluşturan bu iki ürün grubunda, Türkiye doğrudan ve dolaylı olmak üzere iki farklı açıdan rekabet kaybı yaşayabilecektir. Öte yandan, iki ülke arasında anlaşma imzalanmazsa, İngiltere'nin Türkiye'ye ihracatının 3,76 milyar dolarlık bölümü için karşılaşılabilecek gümrük vergilerinde artış yaşanacaktır. Nitekim İngiltere de Türkiye'ye gerçekleştirdiği ihracatın yüzde 51'inde rekabet gücü kaybı yaşayabilecektir. Tüm kalemler toplandığında ise iki ülke arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalanmazsa ikili ticaretin yüzde 70'ini oluşturan ürünlerde, iki ülkenin rekabet gücü kaybı yaşayabileceği tespit edilmektedir. Özetle, geçiş süreci sonrasında iki ülke arasında yeni bir anlaşma imzalanmaması durumunda, İngiltere-Türkiye ticaretinin kısa vadede olumsuz etkilenmesi beklenmektedir. Orta vadede, İngiltere ile AB'nin ve İngiltere ile Türkiye'nin nasıl ticaret anlaşmaları imzalayacağı ve İngiltere'nin diğer ülkelerden ithalatını nasıl düzenleyeceği; ticaretteki pozisyon kayıplarının geleceğini belirleyecektir. Türkiye'nin İngiltere ile olan ihracat ve ithalatında gümrük vergilerinden dolayı yaşanacak değişiklikler, takip eden alt başlıklarda sektör ve ürün dağılımlarına göre değerlendirilmektedir.

İnfoğrafik 1 - Geçiş süreci sonrasında, 2018 ticaret verileriyle gümrük vergilerinin etki alanının sayısallaştırılması

- Türkiye İngiltere'ye 10,99 milyar dolar değerinde mal ihraç ediyor
- Türkiye İngiltere'den 7,45 milyar dolar değerinde mal ithal ediyor

İkili ticaretin yüzde 98,2'si, GB kapsamında yüzde 0 gümrük vergisi ile gerçekleştiriliyor

Geçiş süreci sonunda

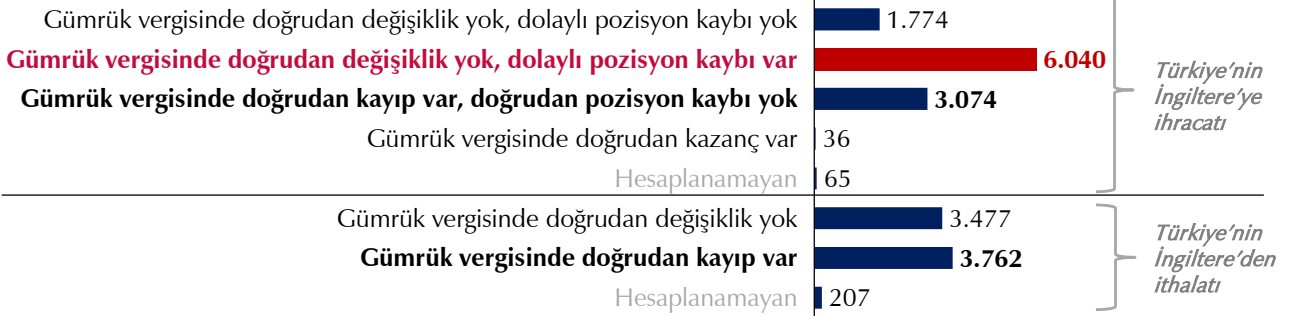

Türkiye ve İngiltere arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalanmazsa ikili ticaretin yüzde 70'inde doğrudan veya dolaylı rekabet gücü kaybı oluşabilecek
Türkiye'nin ihracatının yüzde 83'ünde, İngiltere'nin ihracatının yüzde 51'inde doğrudan veya dolaylı rekabet gücü kaybı oluşabilecek

Türkiye ve İngiltere arasında yeni bir ticaret anlaşması **imzalanırsa** dahi Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatının yüzde 55'inde dolaylı rekabet gücü kaybı oluşabilecek

2018 yılında gerçekleşen Türkiye-İngiltere ticaretinin gümrük vergilerinde beklenen değişikliklere göre Türkiye'nin rekabet gücü açısından dağılımı, milyon dolar

Kaynak: Eurostat (Comext), ITC Market Access Map, TÜİK, UK Government, WTO, ITC, UNCTAD (2018), TEPAV hesaplamaları

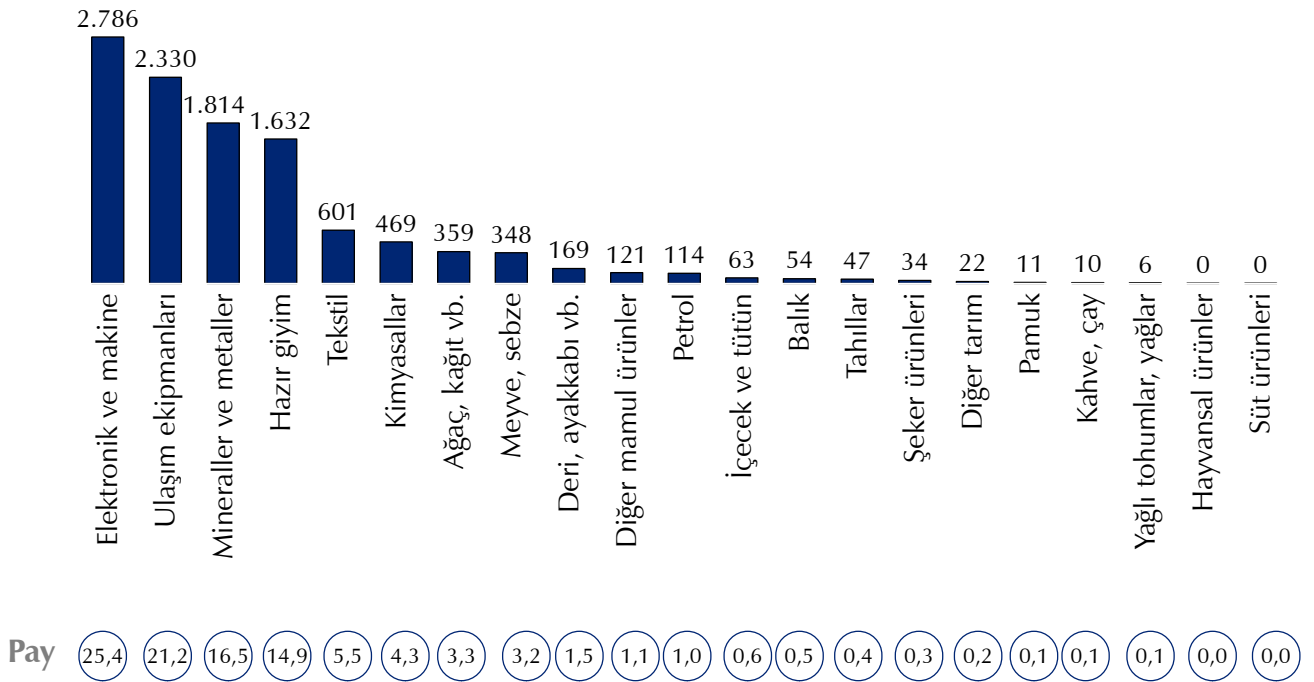
Not: * İngiltere tarafından anlaşmaya varılan bazı ülkelere uygulanacak gümrük vergisi oranları hâlihazırda açıklanmamıştır. Ülkelerin pozisyon karşılaştırmalarında, yeni imzalanan karşılıklı ticaret anlaşmalarının parçası olmayıp MFN oranlarıyla ile ticaret yapacak üçüncü ülkeler göz önünde bulundurulmuştur. Yeni MFN oranları için 8 Ekim 2019'daki açıklama temel alınmış olup bu liste anlaşmalı ayrılığı takiben geçerliliğini yitirmiştir. İlgili bilgilerin resmi açıklamalarla güncellemesini takiben analiz sonuçları güncellenebilecektir.

3.1. Türkiye'nin İngiltere'ye İhracatında Gümrük Vergilerindeki Değişimlerin Sektör ve Ürün Düzeyinde Analizi

Türkiye 2018 yılında İngiltere'ye 10,99 milyar dolar değerinde ihracat gerçekleştirmiştir. 10,99 milyar dolar ile Türkiye'nin ihracatında İngiltere'nin payı yüzde 6,6 düzeyindedir. İngiltere'ye gerçekleştirilen ihracatın sektörel dağılımı incelendiğinde; yüzde 25'lik payı ile televizyon alıcı cihazları, kablolar, radyatörler, ocaklar, bulaşık yıkama makineleri gibi ürünleri içeren elektronik ve makine sektörü önde gelmektedir. Elektronik ve makine sektörünü yüzde 21'lik payı ile hava, kara ve deniz ulaşım araçlarını ve parçalarını kapsayan "ulaşım ekipmanları" sektörü takip etmektedir. Ulaşım ekipmanlarını sırasıyla yüzde 17'lik payı ile mineraller ve metaller, yüzde 15'lik payı ile hazır giyim ve yüzde 5'lik payı ile tekstil sektörü takip etmektedir. Sıralanan

ilk 5 sektörde İngiltere'ye gerçekleştirilen ihracat, Türkiye'nin İngiltere'ye gerçekleştirdiği toplam ihracatın yüzde 83'ünü oluşturmaktadır. Ayrıca elektronik ve makine sektöründe İngiltere'ye gerçekleştirilen ihracat, Türkiye'nin sektör genelinde dünya çapında gerçekleştirdiği toplam ihracatın yüzde 11'ini oluşturmaktadır. Ulaşım ekipmanlarında, Türkiye'nin ihracat partnerleri arasında İngiltere'nin payı yüzde 8,1 iken, hazır giyimde ise yüzde 10,7 düzeyinde seyretmektedir. İngiltere'nin sektörlerdeki pazar payları göz önünde bulundurulduğunda; elektronik ve makine, ulaşım ekipmanları ve hazır giyim sektörlerinde İngiltere'nin Türkiye'nin ihracatındaki pazar payının ortalamasının üzerinde olduğu görülmektedir.

Şekil 3 - Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatının sektörlere göre dağılımı, milyon dolar ve yüzde, 2018

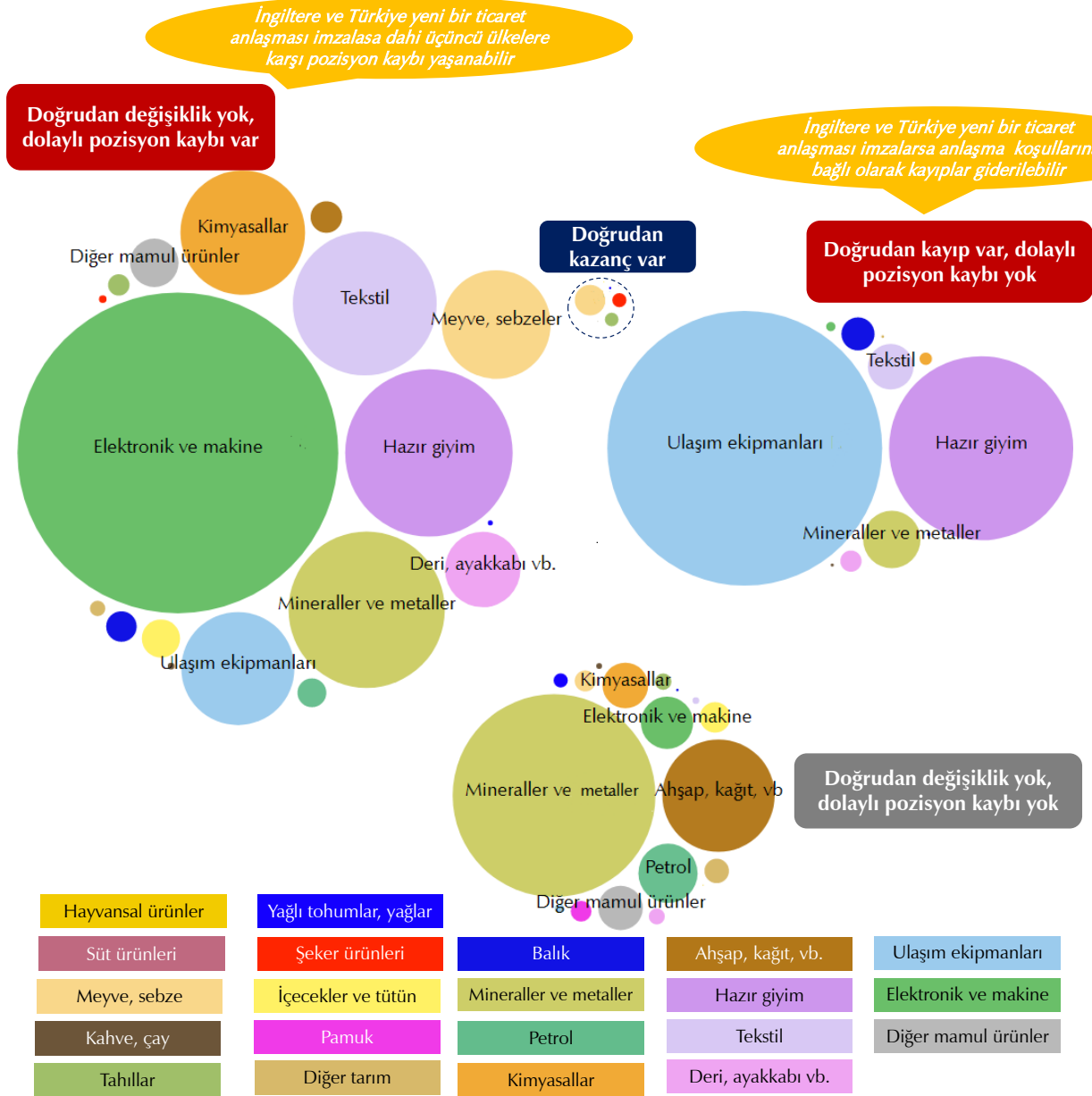

Kaynak: Eurostat (Comext), WTO, ITC, UNCTAD (2018), TEPAV hesaplamaları

Tablo 5'teki gruplamalar temel alınarak İngiltere'nin Brexit kapsamında geçiş süreci sonrasında, Türkiye İngiltere'ye 2018 yılındaki ihracatını gerçekleştirseydi, Türkiye hangi sektörlerde vergi oranları açısından kayıp ya da kazanç elde edebilir sorusu; Şekil 4 ve Şekil 5'te incelenmiştir. Bu kapsamda, Şekil 4'te, Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında gümrük vergilerinde değişiklik yaşanmayacak olan ve pozisyon kaybı yaşamayacak olan bir başka deyişle mevcut durumun sürdürülebileceği sektörler arasında, bu dilim kapsamında 1 milyar dolar ihracatı olan mineraller ve metaller ve 332 milyon dolar ihracatı olan ahşap ve kâğıt sektörleri öne çıkmaktadır. Diğer yandan gümrük vergileri doğrudan değişmeyecek olsa da üçüncü ülkelerin karşılaşacağı gümrük vergileri düşeceği için dolaylı pozisyon kaybının yaşanacağı sektörlerin başında, 2,7 milyar dolar değerindeki ihracatı bu dilim kapsamında gerçekleşen, Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında ana sektör olan elektronik ve makine sektörü gelmektedir. Elektronik ve makine sektörünü, 739 milyon dolarlık ihracatı gümrük vergilerindeki değişiklikler nedeniyle dolaylı pozisyon kaybı yaşayacak hazır giyim sektörü takip etmektedir. Her ne kadar önemli bir dilimi gümrük vergilerindeki değişimlerden doğrudan etkilenmese de mineraller ve metaller sektörü tarafından gerçekleştirilen ihracatın 643 milyon dolarlık kısmı da dolaylı olarak pozisyon kaybı yaşayacaktır. Dolaylı pozisyon kaybı yaşayacak diğer sektörler

arasında etki alanlarına göre sırasıyla tekstil, kimyasallar, ulaşım ekipmanları ve meyve sebze öne çıkmaktadır. Bu sektörler; iki ülke arasında ticaret anlaşması imzalanırsa dahi, İngiltere anlaşması bulunmayan üçüncü ülkelerden ithalatında uygulayacağı gümrük vergilerini düşüreceği için rekabet gücü kaybı yaşayabilecek sektörlerdir. Diğer yandan, Türkiye ve İngiltere arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalanmazsa gümrük vergilerindeki değişimden doğrudan negatif olarak etkilenecek ürünlerin gruplandırılmasıyla oluşturulan küme incelendiğinde, bu kümede 2 milyar dolar değerinde ihracatı yer alan ulaşım ekipmanları ve 893 milyon dolar değerinde ihracatı yer alan hazır giyim sektörlerinin önemli bir farkla öne çıktığı görülmektedir. Sıralanan sektörler; eğer Türkiye ve İngiltere arasında en az eski oranların sağlandığı yeni bir ticaret anlaşması imzalanmazsa, bu durumdan en çok etkilenecek ürünleri içermektedir. Türkiye'nin gümrük vergilerinde İngiltere'nin GB oranlarından yeni MFN oranlarına geçmesiyle doğrudan kazançlı konumda olacağı ürünler ise diğer kümelere kıyasla çok küçük bir küme oluşturmaktadır.

Şekil 4 - Geçiş sürecinde Türkiye ve İngiltere arasında ticaret anlaşmasının imzalanmadığı senaryoda, Türkiye İngiltere'ye 2018 yılındaki ihracatını gerçekleştirseydi, hangi sektörlerde vergi oranları açısından kayıp ya da kazanç elde edebilirdi?*, dairesel gruplama

Kaynak: Eurostat (Comext), ITC Market Access Map, UK Government, WTO, ITC, UNCTAD (2018), TEPAV hesaplamaları

Not: Daire büyüklükleri Türkiye'nin 2018 yılında İngiltere'ye gerçekleştirdiği ihracat hacmini temsil etmektedir.

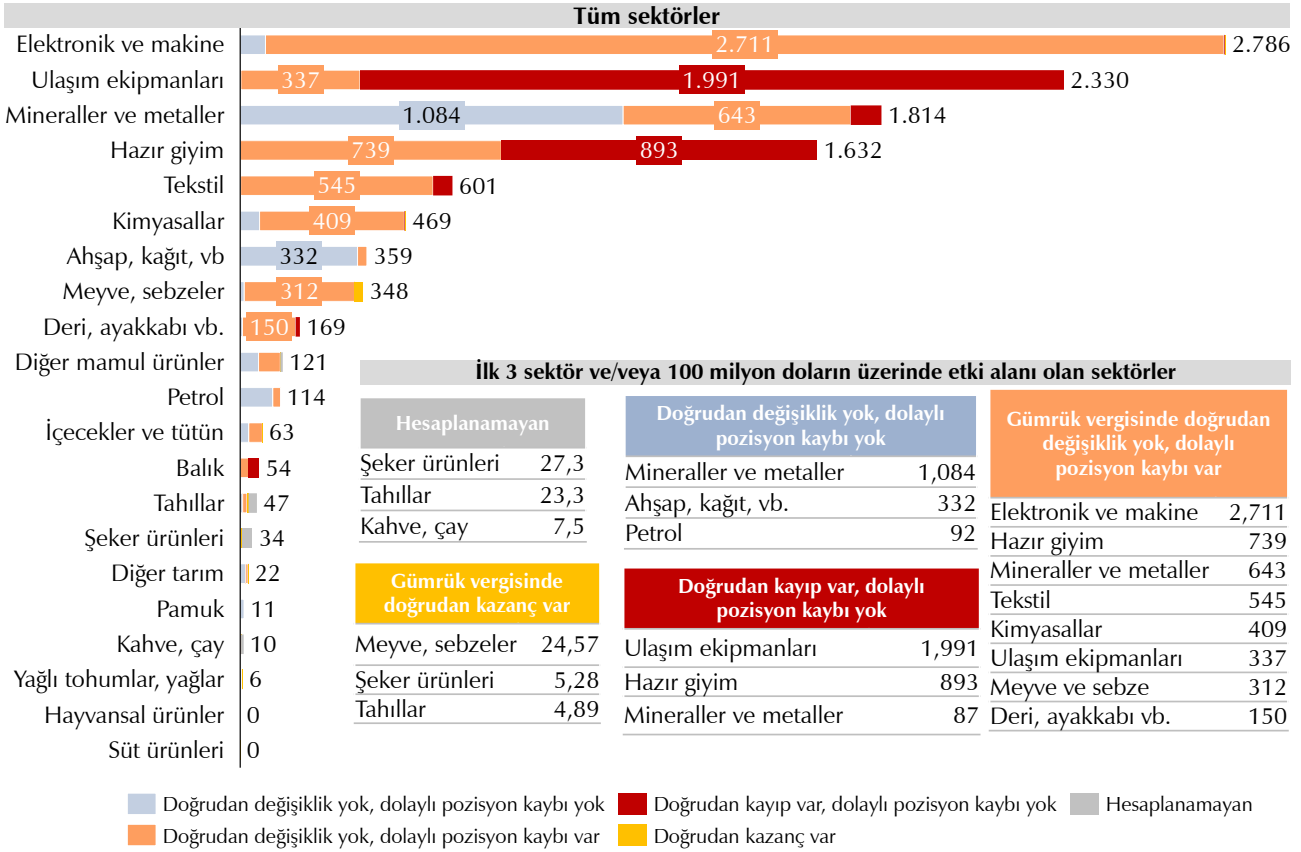
Not: * Geçiş süreci sonrasında, İngiltere'nin ithalatında, yeni MFN oranları, mevcut MFN oranları ve Türkiye'nin tabi olduğu mevcut GB oranlarının Türkiye açısından karşılaştırılması temel alınmıştır. Geçiş süreci sonrasında İngiltere'nin anlaşması bulunmayan üçüncü ülkelere ithalatında hangi MFN oranlarını temel alacağı resmi olarak açıklanmamış olmakla birlikte temsilen artık geçerliliği olmayan 8 Ekim 2019 tarihli MFN cetveli temel alınmıştır. İlgili bilgilerin güncellenmesi ile analiz sonuçları değişebilecektir.

Şekil 5'te, her bir sektör içerisinde ne kadarlık dilimlerin gümrük vergilerinden doğrudan veya dolaylı olarak etkilenebileceği ayrıca detaylandırılmıştır. 2018 yılında Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatının 1,8 milyar dolarlık bölümünü oluşturan ürünlerde, Türkiye ve İngiltere arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalanmasa dahi,

Türkiye'nin ve üçüncü ülkelerin İngiltere'ye gerçekleştirdikleri ihracatta gümrük vergilerinde değişiklik beklenmediği için Türkiye açısından doğrudan veya dolaylı bir kayıp ya da kazanç yaşanmamaktadır. Bu sepette, 1,1 milyar dolar değerinde mineral ve metal ürünleri ve 332 milyon dolar değerinde ahşap ve kâğıt ürünleri yer almaktadır. Diğer yandan, İngiltere'ye ihracatta ulaşım ekipmanları sektörünü oluşturan ürünlerin yüzde 85'inin Türkiye ve İngiltere arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalanmazsa gümrük vergisi değişimlerinden doğrudan "kayıp" yaşayacağı, hazır giyim sektöründe bu oranın yüzde 55 olduğu görülmektedir. Ulaşım ekipmanlarında 2 milyar dolara yakın bir ürün sepeti gümrük vergilerinden dolayı kayıp yaşayacak ürünlerden oluşurken, sadece bu sektör Türkiye'nin yaşaması muhtemel doğrudan kayıpların yüzde 65'ini taşımaktadır. Diğer yandan hazır giyimdeki kayıplar da analize dâhil edildiğinde sadece bu iki sektör Türkiye'nin ihracatında, Brexit sonrası gümrük vergilerinden dolayı doğrudan kayıp yaşayabilecek ürünlerin toplamının yüzde 94'ünü kapsamaktadır. Doğrudan kazanç yaşanabilecek sektörler arasında ise meyve, sebze, bitkiler ve şeker ürünleri öne çıkmaktadır. Ancak tüm kazanç yaşanacak ürünlerin toplamı sadece 36 milyon dolarlık sınırlı bir ürün sepetini kapsamaktadır. Ek olarak, Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında ana sektör olan elektronik ve makine sektöründe gümrük vergisi nedeniyle doğrudan kayıp yaşanabilecek ürünlerin 2018 yılı hacmi sadece 2 milyon dolar düzeyinde olup sektördeki ihracatın 2,8 milyar doları gümrük vergilerindeki değişimden doğrudan etkilenmeyecek konumdadır. Doğrudan etkinin yine sınırlı olduğu bir başka sektör ise 1,7 milyar dolar değerindeki ihracatı gümrük vergilerindeki değişimden doğrudan etkilenmeyecek olan mineraller ve metaller iken bu sektörde 87 milyon dolarlık bir dilimde gümrük vergisi nedeniyle doğrudan kayıp yaşanabilecek ürünler bulunmaktadır.

Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında geçiş süreci sonrasında iki ülke arasında yeni bir anlaşma imzalanmazsa bazı ürünlerde gümrük vergileri artacağı için doğrudan kayıp yaşanırken bazı ürünlerde ise dolaylı rekabet gücü kayıplarının yaşanması beklenmektedir. Nitekim İngiltere anlaşmasız Brexit sonrası için hazırlanmış olduğu tarife cetveline göre kendi ithalatının yüzde 88'ini oluşturan ürünlerde anlaşmasının bulunmadığı tüm ülkeler için gümrük vergisini yüzde 0'a indirirken, Türkiye'nin geçmişte GB kapsamında yüzde 0 gümrük vergisinden faydalandığı ürünlerde, gümrük vergisi oranı açısından doğrudan bir farklılık yaşanmamaktaydı. Diğer yandan geçmişte, İngiltere, bu ürünlerin bir kısmını üçüncü ülkelere ithal ederken yüzde 0'dan yüksek oranlarda gümrük vergisi talep ettiği için Türkiye üçüncü ülkelere kıyasla geçmişte sahip olduğu gümrük vergisi avantajını kaybeder hale gelecektir. Bu durum, çalışma kapsamında dolaylı pozisyon kaybı olarak nitelenirken 2018 yılında Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında bu ürünler, 6,0 milyar dolar değerinde bir hacme sahiptir. Bu kategori altında dolaylı rekabet gücü kaybı yaşanacak ürünlerin en fazla elektronik ve makine sektöründe olduğu görülmektedir. Tek başına bu sektöre ait 2,7 milyar dolar değerindeki ürün sepeti dolaylı olarak rekabet gücü avantajını kaybedebilecektir. 2,7 milyar dolarlık etki alanı ile elektronik ve makine sektörü, Türkiye'nin toplam ihracatında Brexit'ten dolayı dolaylı pozisyon kaybı yaşanacak ürünlerin yüzde 45'ini taşımaktadır. Elektronik ve makine sektörünü 739 milyon dolarlık etki alanı ile hazır giyim ve 643 milyon dolarlık etki alanı ile mineraller ve metaller takip etmektedir. Bu sektörleri ise dolaylı rekabet gücü kaybının en büyük etki alanına sahip olduğu tekstil, kimyasallar, ulaşım ekipmanları, meyve, sebze, deri, ayakkabı vb. sektörleri izlemektedir. Bu analizlerde, çalışma kapsamında dolaylı rekabet gücü kaybı olarak nitelendirilen bu durumun, Türkiye ve İngiltere arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalanması halinde dahi geçerli olduğu unutulmamalıdır. Nitekim Türkiye'deki ihracatçılar mevcut gümrük vergisi oranlarını sürdürse dahi İngiltere'nin diğer ülkelere ithalatında uygulayacağı gümrük vergilerini düşürmesi, Türkiye'deki ihracatçıların rekabet güçlerini etkileyebilmektedir.

Şekil 5 - Geçiş sürecinde Türkiye ve İngiltere arasında ticaret anlaşmasının imzalanmadığı senaryoda Türkiye İngiltere'ye 2018 yılındaki ihracatını gerçekleştirseydi, hangi sektörlerde vergi oranları açısından kayıp ya da kazanç elde edebilir?*, Türkiye'nin İngiltere'ye ihracat hacmi, milyon dolar

Kaynak: Eurostat (Comext), ITC Market Access Map, UK Government, WTO, ITC, UNCTAD (2018), TEPAV hesaplamaları

Not: Uygulamada karşılaşılan gümrük vergileri, ürün bazındaki ithalat hacimleri ile ağırlıklandırılmıştır.

Not: Tarife cetveli ve ticaret verileri arasındaki ürün kodlama sistemi nedeniyle uyumsuz olan toplulaştırılmış gizli veriler için gümrük vergileri analiz edilmemiştir. Ayrıca bazı ürünler için ad valorem eş değeri teknik kısıtlar nedeniyle hesaplanamamaktadır. Bu ürünlerle ilgili toplamlar, "hesaplanamayan" kategorisi altında paylaşılmıştır. 2018 yılında Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında bu kategori altında sınıflandırılan ürünler, 65 milyon dolar değerindedir.

Not: * Geçiş süreci sonrasında, İngiltere'nin ithalatında, yeni MFN oranları, mevcut MFN oranları ve Türkiye'nin tabi olduğu mevcut GB oranlarının Türkiye açısından karşılaştırılması temel alınmıştır. *MFN_{yeni}*, İngiltere'nin anlaşmasız Brexit durumunda üçüncü ülkelerden ithalatında uygulamak üzere açıklayıp 31 Ocak 2020 sonrasında geri çektiği gümrük vergisi oranını temsil etmektedir. Bu oran resmi açıklamaları takiben güncellenecektir.

Ürün bazında GB gümrük vergi oranlarına kıyasla İngiltere'nin yeni MFN oranlarını temsilen anlaşmasız Brexit için hazırlanan ve artık geçerli olmayan MFN oranları karşılaştırıldığında, geçiş sürecinde Türkiye ve İngiltere arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalanmazsa, Türkiye'nin ihracatında karşılaşılabilecek vergilerinin en çok artacağı ilk 5 ürün, Tablo 5'te listelenmiştir. Örneğin, "hazır/konserve et, sakatat, kan; horoz/tavuktan, %25 = <et, sakatat <%57" ürünü GB kapsamında İngiltere'ye ihracatta karşılaşılan mevcut gümrük vergisi oranı yüzde 0 iken bu oranın ilgili senaryo kapsamında yüzde 49,0'a çıkacağı öngörülmektedir. Diğer yandan ilk 5'te yer alan ürünlerde Türkiye, 2018 yılında İngiltere'ye hiç ihracat gerçekleştirmemiştir. Bir başka açıdan bakılacak olursa, gümrük vergisindeki değişimin doğrudan nominal olarak farkını incelemek, değişimin etki alanının ne olacağı konusunda fikir vermeyebilmektedir. Bu motivasyondan yola çıkarak, takip eden

analizlerde gümrük vergilerinde gerçekleştirilecek değişimler ile mevcut ticaret hacimleri beraber değerlendirilerek gümrük vergilerinin etki alanları somutlaştırılmaya çalışılmaktadır.

Tablo 5 - Geçiş sürecinde Türkiye ve İngiltere arasında ticaret anlaşmasının imzalanmadığı senaryoda, Türkiye İngiltere'ye ihracatında hangi ürünlerde vergi oranları açısından en fazla değişimle karşılaşılabılır? Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında gümrük vergisi en fazla değişecek ilk 5 ürün

Ürün (HS8)	Ürün tanımı (HS8)	TR_{GB}	MFN_{eski}	MFN_{yeni}	Sektör
16023230	Hazır/konserve et, sakatat, kan; horoz/tavuktan, %25=<et, sakatat<%57	0,0%	81,3%	49,0%	Hayvansal ürünler
16023290	Hazır/konserve et, sakatat, kan; horoz/tavuktan, et, sakatat<%25	0,0%	63,1%	38,1%	Hayvansal ürünler
16023929	Hazır et, sakatat, kan; diğer kümes hayvan.; diğer, et; sakatat =>%57	0,0%	52,5%	31,7%	Hayvansal ürünler
2109939	Diğer hayvan etleri; tuzlanmış (salamuralı/kuru/tütsülü)	0,0%	48,5%	29,3%	Hayvansal ürünler
22071000	Etil alkol; alkol derecesi \geq 80% taşıyıcı edilmemiş	0,0%	27,2%	27,2%	İçecekler ve tütün

Kaynak: Eurostat (Comext), ITC Market Access Map, UK Government, WTO, ITC, UNCTAD (2018), TEPAV hesaplamaları

Not: TR_{GB} , Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında mevcut durumda GB kapsamında karşılaştığı gümrük vergisi oranını temsil etmektedir. MFN_{eski} , İngiltere'nin mevcut durumda üçüncü ülkelerden ithalatında uyguladığı gümrük vergisi oranını temsil etmektedir. MFN_{yeni} , İngiltere'nin anlaşmasız Brexit durumunda üçüncü ülkelerden ithalatında uygulamak üzere açıklayıp 31 Ocak 2020 sonrasında geri çektiği gümrük vergisi oranını temsil etmektedir. Bu oran resmi açıklamaları takiben güncellenecektir.

Geçiş süreci sonrasında Türkiye ve İngiltere arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalanmazsa, Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında gümrük vergilerindeki artış açısından etki alanı en geniş olan ürünler, Tablo 6'da listelenmektedir. Bu listede, gümrük vergilerinde yaşanacak değişimden negatif etkilenecek olan ürünler arasında Türkiye'nin 2018 yılında İngiltere'ye en çok ihraç ettiği ilk 10 ürüne ait vergi oranları ve mevcut ticaret hacmi bulunmaktadır. Ayrıca, gümrük vergilerindeki değişim ve mevcut ticaret hacminin çarpımı ile elde edilen etki alanına göre en yüksek değere sahip ilk 10 ürüne de aynı listede yer verilmektedir. İki farklı sıralamada ilk 10'da yer alan ürünler, büyük ölçüde örtüşmektedir. Keza iki ayrı sıralamada ilk 10'da yer alan ürünlerin 8'i aynı üründür. Listede, "dizel/yarı dizel eşya taşımaya mahsus yeni taşıtlar (silindir hacmi \leq 2500 cm³; brüt ağırlığı < 5 ton)", "otomobil/ambulans ve karavan (benzinli, yeni) (1000 cm³ < silindir hacmi < 1500 cm³)", "otomobil/ambulans (dizel/yarı dizel, yeni) (1500 cm³ < silindir hacmi < 2500 cm³)", "tişört, fanila, atlet, kaşkorse vb. giyim eşyası; pamuktan (örme veya kroşe)", "otomobil/ambulans (benzinli, yeni) (silindir hacmi \leq 1000 cm³)", "kadın/kız çocuk için pantolon/kısa pantolon, şort vs. denimden" gibi ulaşım ekipmanları ve hazır giyim sektörüne ait ürünler öne çıkmaktadır. Listede yer verilen 12 ürün gümrük vergisi açısından doğrudan kayıpların yaşanacağı ürünlerin toplam ihracat bedelinin yüzde 80'ini oluşturmaktadır. Ayrıca tabloda listelenen tüm ürünler, $TR_{GB} < MFN_{yeni} = MFN_{eski}$ senaryosu altında gümrük vergisi avantajını kaybetmektedir. Bu bağlamda, bu ürünlerde Türkiye, vergi avantajını kaybederken aynı ürünlerde İngiltere'ye karşılıklı ticaret anlaşmalarının parçası olmaksızın mal ihraç eden ABD ve Çin gibi diğer ülkelerin perspektifinden ise gümrük vergileri sabit kalmaktadır. Nitekim bu durumda, Türkiye nominal anlamda gümrük vergilerinde yüzde 0'dan yüzde 10'lara gerçekleşen artış ile bir kayıp yaşarken diğer ülkelerde pozisyon değişikliği olmadığı için Türkiye diğer ülkelerin karşısında rekabet gücü kaybı yaşamaktadır. Örneğin, "otomobil/ambulans (benzinli, yeni) (silindir hacmi \leq 1000 cm³)" olarak tanımlanan üründe, Türkiye, hâlihazırda İngiltere'ye en çok mal ithal eden yedinci ülke konumundadır. Bu üründe, Çin İngiltere'ye en çok mal ihraç eden on dokuzuncu ülke iken ABD yirminci sırada yer almaktadır. 2018 yılında Türkiye'nin ilgili üründeki ihracatı, İngiltere pazarında, ortalamada kg başına 8,1 dolar karşılık bulurken, Çin'in ihracatı 8,9 dolar, ABD'nin ihracatı 12,8 dolar karşılık bulmuştur. Türkiye'nin bu gibi

ürünlerdeki rekabet gücünün ana belirleyicisi fiyat avantajı ise bu durumda artan vergi yükleri, Türkiye'deki ihracatçılar için oyunun kurallarını tamamen değiştirebilir nitelikte olabilir. Özel sektörün ürün bazında gümrük vergilerindeki olası değişiklikler için gerçekleştirdikleri hazırlıklarda, benzer bir yaklaşımla ürünün rekabet gücünde fiyatın belirleyici rolü ve bu rol nedeniyle firmanın sahip olduğu oyun alanını iyi tanımlaması gerekmektedir.

Tablo 6 - Geçiş sürecinde Türkiye ve İngiltere arasında ticaret anlaşmasının imzalanmadığı senaryoda, Türkiye İngiltere'ye 2018 yılındaki ihracatını gerçekleştirseydi, gümrük vergilerindeki artış açısından etki alanı en geniş olan ürünler, 2018 ihracat hacmi ve 2018 etki alanı

Ürün (HS8)	Ürün tanımı (HS8)	TR _{GB}	MFN _{eski}	MFN _{yeni}	Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatı, milyon dolar, 2018	Sektör	Sıralama	
							İhracat hacmine göre	Gümrük vergilerindeki değişimin etki alanlarına göre
87042191	Dizel/yarı dizel eşya taşımaya mahsus yeni taşıtlar (silindir hac. =<2500 cm ³ ; brüt ağırlığı < 5ton)	0,0%	10,0%	10,0%	1.012,3	Ulaşım ekipmanları	1	1
87032210	Otomobil/ambulans ve karavan (benzinli, yeni) (1000 cm ³ <silindir hacmi<1500 cm ³)	0,0%	10,0%	10,0%	355,6	Ulaşım ekipmanları	2	2
87033219	Otomobil/ambulans (dizel/yarı dizel, yeni) (1500 cm ³ <silindir hacmi<2500 cm ³)	0,0%	10,0%	10,0%	231,3	Ulaşım ekipmanları	3	4
61091000	Tiştir, fanila, atlet, kaşkorse vb. giyim eşyası; pamuktan (örme veya kroşe)	0,0%	12,0%	12,0%	200,8	Hazır giyim	4	3
87032110	Otomobil/ambulans (benzinli, yeni) (silindir hacmi <=1000 cm ³)	0,0%	10,0%	10,0%	132,4	Ulaşım ekipmanları	5	7
62046231	Kadın/kız çocuk için pantolon/kısa pantolon, şort vs. denimden	0,0%	12,0%	12,0%	122,0	Hazır giyim	6	6
61103099	Kadın/kız çocuk için hırkalar, yelekler vs eşya; suni/sentetik liflerden (örme veya kroşe)	0,0%	12,0%	12,0%	100,9	Hazır giyim	7	8
87029011	Minibüs, midibüs, otobüs; yeni, benzinli, silindir hacmi>2800 cm ³ , kapasitesi >=10 kişi	0,0%	16,0%	16,0%	99,3	Ulaşım ekipmanları	8	5
87087050	Tekerlekler; bunların aksam, parça ve aksesuarı (alüminyum)	0,0%	4,5%	4,5%	57,3	Ulaşım ekipmanları	9	19
87033110	Otomobil/ambulans (dizel/yarı dizel, yeni) (silindir hacmi<1500 cm ³)	0,0%	10,0%	10,0%	50,0	Ulaşım ekipmanları	10	11
61102091	Erkek/erkek çocuk için hırkalar, yelekler vs eşya; pamuktan (örme veya kroşe)	0,0%	12,0%	12,0%	49,6	Hazır giyim	11	9
61102099	Kadın/kız çocuk için hırkalar, yelekler vs eşya; pamuktan (örme veya kroşe)	0,0%	12,0%	12,0%	41,8	Hazır giyim	13	10

Kaynak: Eurostat (Comext), ITC Market Access Map, UK Government, WTO, ITC, UNCTAD (2018), TEPAV hesaplamaları

Not: TR_{GB}, Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında mevcut durumda GB kapsamında karşılaştığı gümrük vergisi oranını temsil etmektedir. MFN_{eski}, İngiltere'nin mevcut durumda üçüncü ülkelerden ithalatında uyguladığı gümrük vergisi oranını temsil etmektedir. MFN_{yeni}, İngiltere'nin anlaşmasız Brexit durumunda üçüncü ülkelerden ithalatında uygulamak üzere açıklayıp 31 Ocak 2020 sonrasında geri çektiği gümrük vergisi oranını temsil etmektedir. Bu oran resmi açıklamaları takiben güncellenecektir.

Not: Gümrük vergilerindeki değişimin etki alanı, 2018 yılı ihracat hacmi ve MFN_{yeni} ile TR_{GB} farkının çarpımı ile elde edilmektedir.

Yeni tarife cetveline göre Türkiye'nin ihracatında karşılaştığı gümrük vergisi değişme bile başka ülkelere karşı elde ettiği göreceli avantajı kaybettiği ürünler arasından en çok öne çıkan ilk 10 ürün, Tablo 7'de listelenmektedir. İlk 10 ürün arasında yer alan ürünlerin sektörleri değerlendirildiğinde ise özellikle elektronik ve makine sektörüne ait ürünlerin yoğunluğu dikkat çekmektedir. Her ne kadar, daha önceki bulguların işaret ettiği üzere elektronik ve makine sektörü gümrük vergilerinde artış ile doğrudan bir rekabet gücü kaybı yaşamıyor olsa da, bu sektördeki ürünlerde İngiltere'nin üçüncü ülkelerden talep ettiği gümrük vergisi oranı

yüzde 0'a düştüğü için Türkiye, daha öncesinde GB kapsamında sahip olduğu rekabet avantajını dolaylı olarak kaybetmektedir. 2018 yılında Türkiye'nin İngiltere'ye gerçekleştirdiği ihracatın hacmi açısından bu etkiyi en fazla ekonomi genelinde görünür kılabilen ürünlere örnek olarak "sıvı kristal gösterge (LCD) teknoloji ekranı olan televizyon alıcı cihazları", "toprak, su altı kablosu (gerilimi: <80 V>1000 V)", "toprak ve su altı kabloları (çap:>0,51 mm, gerilimi=<80 V için)", "demir/çelikten radyatör, aksam ve parçaları", "renkli diğer televizyon alıcı cihazları", "ocaklar (en az bir fırını ve bir ısıtma levhası olanlar)", "bulaşık yıkama makineleri; evlerde kullanılan" gibi ürünler sıralanmaktadır. Bununla birlikte, listede yer alan bir diğer sektör ise hazır giyim olarak öne çıkmaktadır. Hazır giyim sektöründe özellikle "diğer çoraplar; pamuktan (örme veya kroşe)", "tişört, fanila, atlet, vb. giyim eşyası; yünden, ince hayvan kılından, sentetik veya suni liflerden (örme veya kroşe)" gibi ürünler, benzer bir şekilde rekabet güçlerinde dolaylı kayıpların yaşanabileceği ürünler olarak listelenmektedir. Sıralanan ürünlerde; geçiş süreci sonrasında eğer İngiltere anlaşmasız Brexit için hazırladığı MFN cetveline benzer bir cetveli uygularsa, Türkiye ve İngiltere arasında anlaşma olsun veya olmasın Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında, gümrük vergisinde değişiklik olmamakla beraber üçüncü ülkelere karşı avantaj kaybedilmektedir. Listelenen ürünlerde gerçekleştirilen ihracatın yüzde 28'ini barındırmaktadır.

Tablo 7 - Geçiş süreci sonrasında Türkiye-İngiltere arasında ticaret anlaşmasının imzalanmasından bağımsız olarak, Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında gümrük vergisinde değişiklik olmamakla beraber üçüncü ülkelere karşı en çok avantaj kaybettiği ilk 10 ürün, 2018 ihracat hacmi ve 2018 etki alanı

Ürün (HS8)	Ürün tanımı (HS8)	TR _{GB}	MFN _{eski}	MFN _{yeni}	Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatı, milyon dolar, 2018	Sektör	Sıralama	
							İhracat hacmine göre	Gümrük vergilerindeki değişimin etki alanlarına göre
85287240	Sıvı kristal gösterge (LCD) teknoloji ekranı olan televizyon alıcı cihazları	0,0%	14,0%	0,0%	277,8	Elektronik ve makine	1	1
85444995	Toprak, su altı kablosu (gerilimi: <80 V. >1000V)	0,0%	3,7%	0,0%	208,7	Elektronik ve makine	2	5
85444991	Toprak ve su altı kabloları (çap: >0,51mm, gerilimi=<80 V. için)	0,0%	3,7%	0,0%	182,9	Elektronik ve makine	3	6
61159500	Diğer çoraplar; pamuktan (örme veya kroşe)	0,0%	12,0%	0,0%	160,4	Hazır giyim	4	2
73221900	Demir/çelikten radyatör, aksam ve parçaları	0,0%	3,2%	0,0%	128,5	Elektronik ve makine	5	12
85287280	Renkli diğer televizyon alıcı cihazları	0,0%	14,0%	0,0%	127,3	Elektronik ve makine	6	3
85166010	Ocaklar (en az bir fırını ve bir ısıtma levhası olanlar)	0,0%	2,7%	0,0%	126,0	Elektronik ve makine	7	16
84221100	Bulaşık yıkama makineleri; evlerde kullanılan	0,0%	2,7%	0,0%	122,3	Elektronik ve makine	8	18
61099020	Tişört, fanila, atlet, vb. giyim eşyası; yünden, ince hayvan kılından, sentetik veya suni liflerden (örme veya kroşe)	0,0%	12,0%	0,0%	109,5	Hazır giyim	9	4
8062030	Üzüm; sultani (kurutulmuş)	0,0%	2,4%	0,0%	95,6	Meyve, sebzeler	10	29
76061292	Alüminyum alaşımlarından sac, levha şerit; kare/diğdörtgen, 0,2mm<=kalınlık<3mm	0,0%	7,5%	0,0%	59,6	Mineraller ve metaller	20	10
62064000	Kadın/kız çocuk için gömlek, bluz, vs, sentetik/suni lif.	0,0%	12,0%	0,0%	41,1	Hazır giyim	30	8
61099090	Tişört, fanila, atlet, kaşkorse vb. giyim eşyası; dokunabilir diğer maddelerden (örme veya kroşe)	0,0%	12,0%	0,0%	40,1	Hazır giyim	34	9
20097919	Elma suyu (brix değeri 67'den fazla, diğer)	0,0%	30,0%	0,0%	20,3	İçecekler ve tütün	69	7

Kaynak: Eurostat (Comext), ITC Market Access Map, UK Government, WTO, ITC, UNCTAD (2018), TEPAV hesaplamaları

Not: TR_{GB}, Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında mevcut durumda GB kapsamında karşılaştığı gümrük vergisi oranını temsil etmektedir. MFN_{eski}, İngiltere'nin mevcut durumda üçüncü ülkelere ithalatında uyguladığı gümrük vergisi oranını temsil etmektedir. MFN_{yeni}, İngiltere'nin anlaşmasız Brexit durumunda üçüncü ülkelere ithalatında uygulamak üzere açıklayıp 31 Ocak 2020 sonrasında geri çektiği gümrük vergisi oranını temsil etmektedir. Bu oran resmi açıklamaları takiben güncellenecektir.

Not: Gümrük vergilerindeki değişimin etki alanı, 2018 yılı ithalat hacmi ve MFN_{eski} ve MFN_{yeni} farkının çarpımı ile elde edilmektedir.

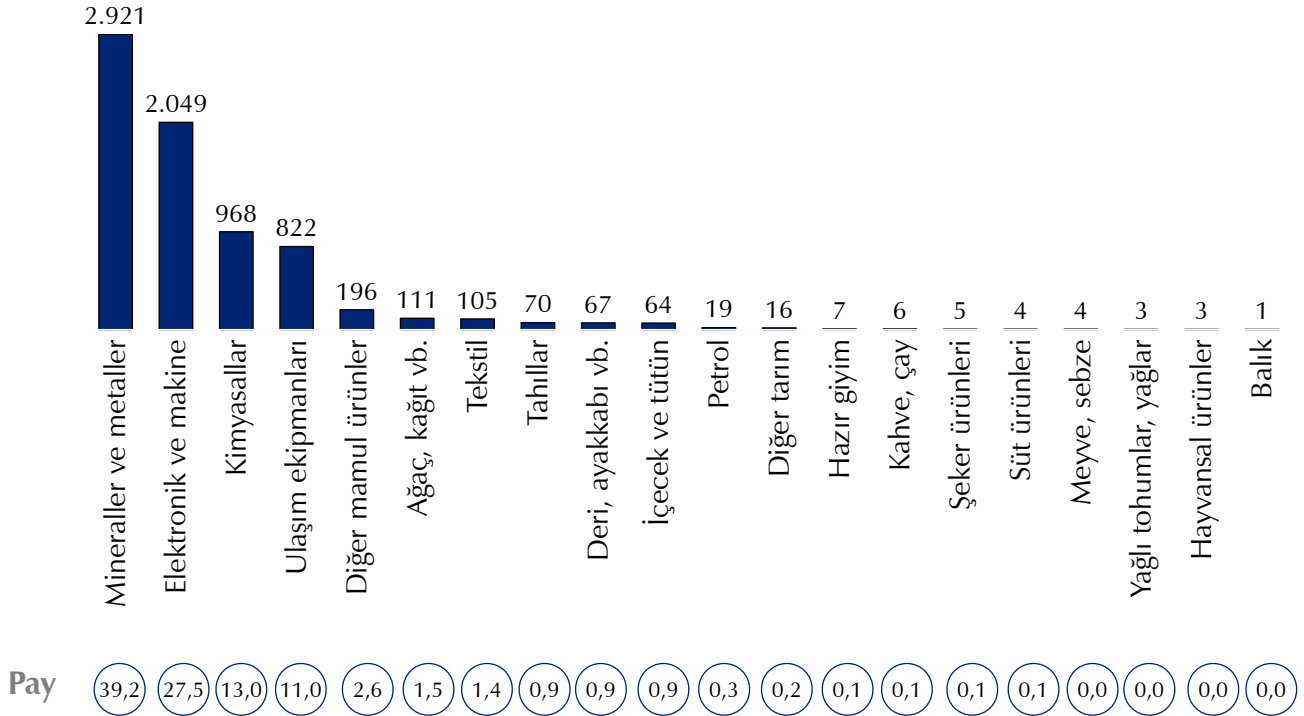
Geçiş süreci sonrasında Türkiye'nin ihracatında gümrük vergilerindeki değişimden en çok etkilenecek ürünlerin illere göre dağılımı; uzman görüşleri aracılığıyla incelenmiştir. Gümrük vergilerinde doğrudan kayıp etkisinin en yüksek olduğu ulaşım ekipmanlarında, ilgili ürünlerin İngiltere'ye ihracatının çoğunlukla İstanbul, Sakarya ve Bursa üzerinden gerçekleştirildiği görülmektedir. Doğrudan ve dolaylı kayıp etkisinin en yüksek olduğu bir diğer sektör olan hazır giyimde ise İstanbul, etkinin çoğunlukla hissedileceği il olarak öne çıkmaktadır. Dolaylı kaybın en fazla yaşanacağı elektrik ve makine sektöründe ise İstanbul, Denizli ve Manisa

illeri, etkinin il ihracatını en fazla etkileyebileceği iller olarak sıralanmaktadır. Dolaylı kaybın en fazla etkili olacağı bir başka sektör olan mineraller ve metaller sektöründe İstanbul, tekstil sektöründe ise Gaziantep gümrük vergilerindeki değişimlerden etkilenecek ürünleri İngiltere'ye ihraç eden iller olarak öne çıkmaktadır.

3.2. Türkiye'nin İngiltere'den İthalatında Gümrük Vergilerindeki Değişimlerin Sektör ve Ürün Düzeyinde Analizi

Türkiye 2018 yılında İngiltere'den 7,45 milyar dolar değerinde ithalat gerçekleştirmiştir. 7,45 milyar dolar değerindeki ithalat hacmi ile İngiltere'nin Türkiye'nin ithalatı içerisindeki payı yüzde 3,3 düzeyindedir. Türkiye'nin İngiltere'den gerçekleştirdiği ithalatın sektörel dağılımı incelendiğinde, yüzde 39'luk payı ile mineraller ve metaller sektörü önde gelmektedir. Mineraller ve metalleri yüzde 28'lik payı ile elektronik ve makine sektörü takip etmektedir. Elektronik ve makine sektörünü sırasıyla yüzde 13'lük payı ile kimyasallar ve yüzde 11'lik payı ile ulaşım ekipmanları takip etmektedir. Türkiye'nin İngiltere'den ithalatında öne çıkan ilk 4 sektör, -mineraller ve metaller, elektronik ve makine, kimyasallar ve ulaşım ekipmanları- Türkiye'nin İngiltere'den gerçekleştirdiği ithalatın yüzde 91'ini kapsamaktadır. Ayrıca mineraller ve metaller sektöründe İngiltere'den gerçekleştirilen ithalat, Türkiye'nin sektör genelinde dünya çapında gerçekleştirdiği toplam ithalatın yüzde 5,4'ünü oluşturmaktadır. Elektronik ve makine sektöründe, Türkiye'nin ithalat partnerleri arasında İngiltere'nin payı yüzde 4,9 iken, ulaşım ekipmanlarında ise yüzde 4,7 düzeyinde seyretmektedir. İngiltere'nin sektörlerdeki pazar payları göz önünde bulundurulduğunda, mineraller ve metaller, elektronik ve makine ve ulaşım ekipmanlarında; İngiltere'nin Türkiye'nin ithalatındaki pazar payı, ortalamanın üzerindedir.

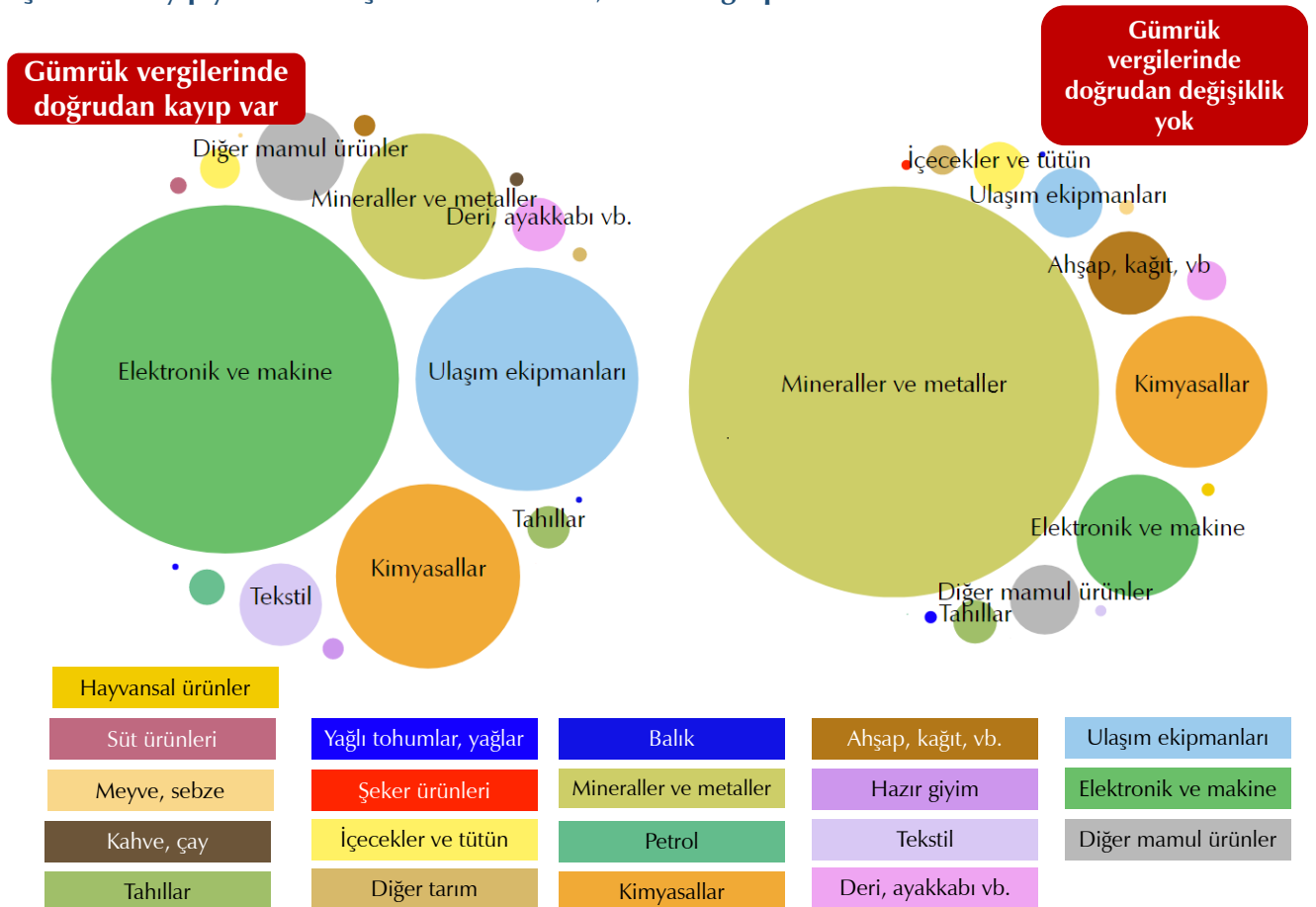
Şekil 6 - Türkiye'nin İngiltere'den ithalatının sektörlere göre dağılımı, milyon dolar ve yüzde, 2018

Kaynak: TÜİK, WTO, ITC, UNCTAD (2018), TEPAV hesaplamaları

Tablo 4'teki gruplamalar temel alınarak geçiş süreci içerisinde Türkiye ve İngiltere arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalanmazsa, Türkiye İngiltere'den 2018 yılındaki ithalatını gerçekleştirseydi, hangi sektörlerde vergi oranları açısından kayıp ya da kazanç elde edilirdi sorusu, Şekil 7 ve Şekil 8'de incelenmiştir. Şekil 7'de, Türkiye'nin İngiltere'den ithalatında ana sektör olan mineraller ve metallerde sektörün gerçekleştirdiği ithalatın önemli bir bölümünün gümrük vergilerindeki değişikliklerden doğrudan etkilenmeyecek ürünler kümesinde yer aldığı dikkat çekmektedir. Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında gümrük vergilerindeki değişimden dolayı olarak etkilenmesi beklenen elektronik ve makine sektörü ise Türkiye'nin İngiltere'den gerçekleştirdiği ithalatta gümrük vergilerindeki değişimden negatif olarak etkilenecek ürünlerin gruplandırılmasıyla oluşturulan "kayıp" kümesinde önemli bir farkla öne çıkmaktadır. Diğer yandan Türkiye'nin ihracatında gümrük vergilerindeki değişimden negatif etkilenecek sektörlerin başında gelen ulaşım ekipmanları, Türkiye'nin İngiltere'den ithalatında da yine gümrük vergilerindeki değişimden negatif etkilenecek sektörlerin başında gelmektedir. Türkiye'nin GB kapsamında İngiltere'den ithalatında uyguladığı GB oranlarından anlaşmasız üçüncü ülkelere uygulanan MFN oranlarına geçmesiyle kazançlı konumda olacak ürün ise bulunmamaktadır.

Şekil 7 - Geçiş sürecinde Türkiye ve İngiltere arasında ticaret anlaşmasının imzalanmadığı senaryoda, Türkiye İngiltere'den 2018 yılındaki ithalatını gerçekleştirseydi, hangi sektörlerde vergi oranları açısından kayıp ya da kazanç elde edebilirdi?*, dairesel gruplama

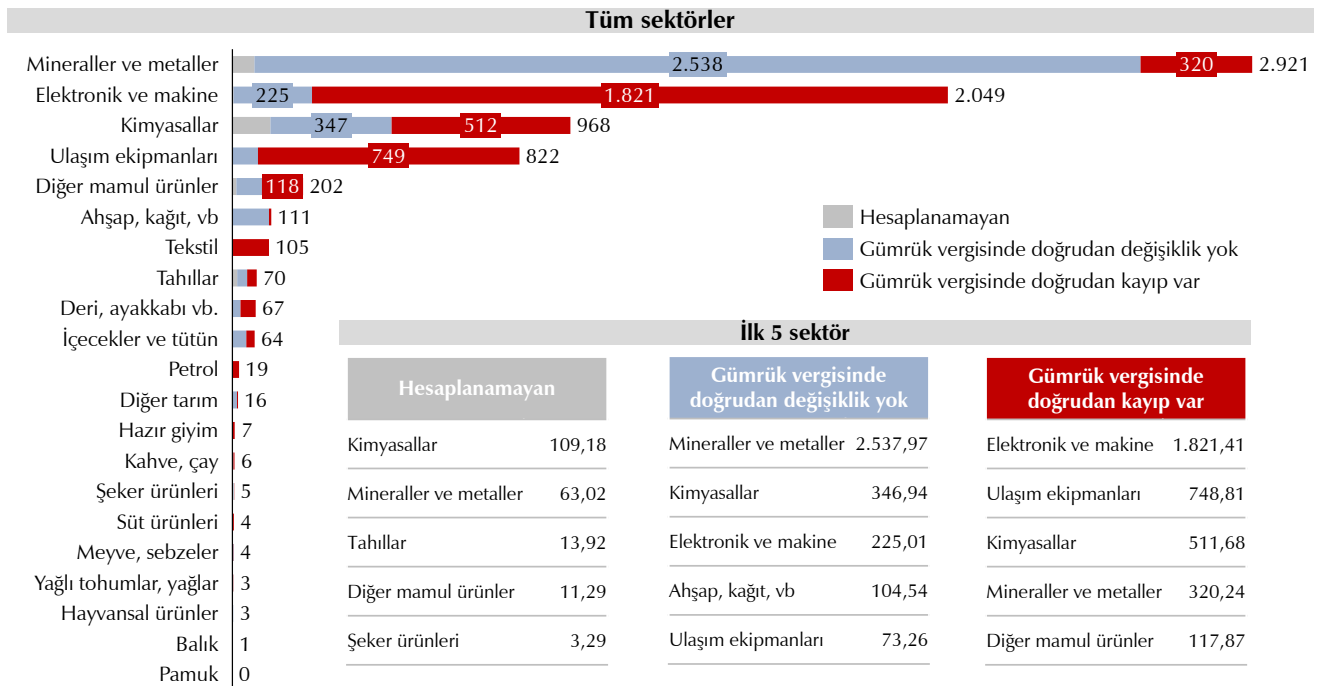
Kaynak: ITC Market Access Map, TÜİK, WTO, ITC, UNCTAD (2018), TEPAV hesaplamaları

Not: Daire büyüklükleri Türkiye'nin 2018 yılında İngiltere'den gerçekleştirdiği ithalat hacmini temsil etmektedir.

Not: * Geçiş süreci sonrasında, Türkiye'nin ithalatında, mevcut MFN oranları ve İngiltere'nin tabi olduğu mevcut GB oranlarının İngiltere açısından karşılaştırılması temel alınmıştır.

Şekil 8’de her bir sektör içerisinde ne kadarlık dilimlerin gümrük vergilerinden etkilenebileceği ayrıca detaylandırılmıştır. Bu kapsamda, İngiltere’den ithalatta elektronik ve makine sektörünü oluşturan ürünlerin yüzde 89’unun gümrük vergisi değişimlerinden “kayıp” yaşayacağı, ulaşım ekipmanlarında bu oranın yüzde 91, kimyasallar sektöründe ise yüzde 53 olduğu görülmektedir. Elektronik ve makine sektöründe 1,8 milyar dolar değerindeki ürün sepeti, gümrük vergilerinden dolayı kayıp yaşayacak ürünlerden oluşurken, bu sektör Türkiye’nin yaşaması muhtemel kayıpların yüzde 48’ini taşımaktadır. Diğer yandan ulaşım ekipmanlarındaki ve kimyasallar sektöründeki kayıplar da analize dâhil edildiğinde sadece bu 3 sektör, Türkiye’nin İngiltere’den ithalatında Brexit sonrası gümrük vergilerinden dolayı kayıp yaşayabilecek ürünlerin toplamının yüzde 82’sini kapsamaktadır. Ek olarak hazır giyim, süt ürünleri ve petrol sektörlerinde İngiltere’den mevcutta toplam 30 milyon dolarlık ithalat gerçekleştirilmektedir. Toplam ithalat hacimleri daha düşük olsa da bu 3 sektörde 2018 yılında ithal edilen tüm ürünler gümrük vergilerindeki değişimden yüzde 100 oranında negatif etkilenecektir. Benzer bir durum, İngiltere’den toplamda 105 milyon dolarlık ithalatı olan tekstil sektörü için de geçerlidir. Keza tekstil sektöründe gümrük vergisindeki değişimden negatif etkilenecek ürünlerin oranı, sektördeki toplam ithalatın yüzde 98’ini oluşturmaktadır. Diğer yandan sektör genelinde İngiltere’den ithalatta gümrük vergilerindeki değişimden en az etkilenecek sektörler arasında İngiltere’den ithalatta ilk sırada yer alan mineraller ve metaller gelmektedir. Nitekim bu sektörde gerçekleştirilen yaklaşık 3 milyar dolarlık ithalatın sadece yüzde 11’lik bir dilimi, gümrük vergilerindeki değişimden negatif olarak etkilenecektir. Benzer bir durum daha düşük hacme sahip olan ahşap ve kâğıt sektörü için de geçerli olup, bu sektördeki ithalatın sadece yüzde 6’lık diliminin negatif etkilenmesi beklenmektedir.

Şekil 8 - Geçiş sürecinde Türkiye ve İngiltere arasında ticaret anlaşmasının imzalanmadığı senaryoda, Türkiye İngiltere’den 2018 yılındaki ithalatını gerçekleştirseydi, hangi sektörlerde vergi oranları açısından kayıp ya da kazanç elde edebilir?*, Türkiye’nin İngiltere’den ithalat hacmi, milyon dolar

Kaynak: ITC Market Access Map, TÜİK, WTO, ITC, UNCTAD (2018), TEPAV hesaplamaları

Not: Uygulamada karşılaşılan gümrük vergileri, ürün bazındaki ithalat hacimleri ile ağırlıklandırılmıştır.

Not: Tarife cetveli ve ticaret verileri arasındaki ürün kodlama sistemi nedeniyle uyumsuz toplulaştırılmış gizli veriler için gümrük vergileri analiz edilmemiştir. Ayrıca bazı ürünler için ad valorem eş değeri teknik kısıtlar nedeniyle hesaplanamamaktadır. Bu ürünlerle ilgili toplamlar, "hesaplanamayan" kategorisi altında paylaşılmıştır.

Not: * Geçiş süreci sonrasında, Türkiye'nin ithalatında, mevcut MFN oranları ve İngiltere'nin tabi olduğu mevcut GB oranlarının İngiltere açısından karşılaştırılması temel alınmıştır.

Geçiş süreci sonrasında, Türkiye'nin İngiltere'den ithalatında gümrük vergilerindeki değişim açısından etki alanı en geniş olan ürünler, Tablo 8'de listelenmektedir. Bu listede, gümrük vergilerinde yaşanacak değişimden negatif etkilenecek olan ürünler arasında, Türkiye'nin 2018 yılında İngiltere'den en çok ithal ettiği ilk 10 ürüne ait vergi oranları ve mevcut ticaret hacmi bulunmaktadır. Ayrıca, gümrük vergilerindeki değişim ve mevcut ticaret hacminin çarpımı ile elde edilen etki alanına göre en yüksek değere sahip ilk 10 ürüne de aynı listede yer verilmektedir. Nitekim iki listede yer alan ürünler büyük ölçüde örtüşmektedir. Keza iki ayrı sıralamada ilk 10'da yer alan ürünlerin 8'i aynı üründür. Listede, "diğer kara taşıtları için dizel motor; 50 kW < güç = < 100 kW", "motokültür, insan, yük ve diğer özel amaçlı araçlar için kıvılcım ateşlemeli motor; silindir hacmi > 1000 cm³", "otomobil (binek, dizel/yarı dizel, yeni) (1500 cm³ < silindir hacmi = < 1600 cm³)", "diğer kara taşıtları için dizel motor; 100 kW < güç = < 200 kW", "demir/alaşimsız çelikten H şeklinde profil (sıcak hadde, 180 mm < yüksek. C < %0,6)" gibi elektronik ve makine, ulaşım ekipmanları, mineraller ve metallere ait ürünler öne çıkmaktadır. Bu ürünler haricinde kimyasallar, içecek ve tütün sektörlerinden de birer ürün listede bulunmaktadır. Listede yer verilen 12 ürün, gümrük vergisi açısından kayıpların yaşanacağı ürünlerin toplam ithalat bedelinin yüzde 49'unu oluşturmaktadır. Bu ürünlerde, Türkiye'nin İngiltere'den ithalatında ticarete vergi avantajı kaybedilirken aynı ürünlerde Türkiye ile bir karşılıklı ticaret anlaşmasının parçası olmaksızın Türkiye'ye mal ihraç eden diğer ülkelerin perspektifinden ise gümrük vergileri sabit kalmaktadır. Nitekim bu durumda, ikili ticaret nominal anlamda gümrük vergilerindeki artış ile bir kayıp yaşarken ayrıca göreceli olarak diğer ülkelerle rekabet koşullarındaki kötüleşme açısından da bir kayıp yaşayacaktır.

Tablo 8 - Geçiş sürecinde Türkiye ve İngiltere arasında ticaret anlaşmasının imzalanmadığı senaryoda, Türkiye İngiltere'den 2018 yılındaki ithalatını gerçekleştirseydi, gümrük vergilerindeki artış açısından etki alanı en geniş olan ürünler, 2018 ithalat hacmi ve 2018 etki alanı

Ürün (HS12)	Ürün tanımı (HS12)	UK _{GB}	MFN	Türkiye'nin İngiltere'den ithalattı, milyon dolar, 2018	Sektör	Sıralama	
						ithalat hacmine göre	Gümrük vergilerindeki değişimin etki alanlarına göre
840820550000	Diğer kara taşıtları için dizel motor; 50 kW < güç = < 100 kW	0,0%	4,2%	764,47	Elektronik ve makine	1	1
840734100000	Motokültür, insan, yük ve diğer özel amaçlı araçlar için kıvılcım ateşlemeli motor; silin.hac.>1000 cm ³	0,0%	2,7%	243,29	Elektronik ve makine	2	8
870332191100	Otomobil (binek, dizel/yarı dizel, yeni) (1500 cm ³ <silindir hacmi=<1600 cm ³)	0,0%	10,0%	236,07	Ulaşım ekipmanları	3	2
840820570000	Diğer kara taşıtları için dizel motor; 100 kW < güç = < 200 kW	0,0%	4,2%	152,21	Elektronik ve makine	4	9
721633909000	Demir/alaşımız çelikten H şeklinde profil (sıcak hadde, 180mm.<yüksek. C <%0, 6)	0,0%	17,0%	76,35	Mineraller ve metaller	5	3
870322101000	Otomobil (binek, benzinli, yeni) (1000 cm ³ <silindir hacmi=<1500 cm ³)	0,0%	10,0%	75,75	Ulaşım ekipmanları	6	5
870331101000	Otomobil (binek, dizel/yarı dizel, yeni) (silindir hacmi=<1500 cm ³)	0,0%	10,0%	73,53	Ulaşım ekipmanları	7	6
870840500000	Kara taşıtlarının vites kutuları	0,0%	4,5%	72,47	Ulaşım ekipmanları	8	11
870332191200	Otomobil (binek, dizel/yarı dizel, yeni) (1600 cm ³ <silindir hacmi=<2000 cm ³)	0,0%	10,0%	67,15	Ulaşım ekipmanları	9	7
390410000019	PVC Polivinil klorür (karıştırılmamış) (ilk şekilde) diğerleri	0,0%	6,5%	45,01	Kimyasallar	10	12
721391200000	Demir/alaşımız çelikten diğer filmaşın (sıcak hadde, kangal halinde, tekerlek dış lastiklerinde, çap<14mm.)	0,0%	30,0%	31,74	Mineraller ve metaller	12	4
240399900000	Tarifenin başka yerinde yer almayan diğer tütünler, tütün yerine kullanılan maddeler	0,0%	16,6%	23,26	İçecekler ve tütün	17	10

Kaynak: ITC Market Access Map, TÜİK, WTO, ITC, UNCTAD (2018), TEPAV hesaplamaları

Not: UK_{GB}, İngiltere'nin Türkiye'ye ihracatında mevcut durumda GB kapsamında karşılaştığı gümrük vergisi oranını temsil etmektedir. MFN, Türkiye'nin mevcut durumda üçüncü ülkelerden ithalatında uyguladığı gümrük vergisi oranını temsil etmektedir.

Not: Gümrük vergilerindeki değişimin etki alanı, 2018 yılı ithalat hacmi ve MFN ile UK_{GB} farkının çarpımı ile elde edilmektedir.

Türkiye'nin ithalatı açısından, geçiş süreci sonrasında gümrük vergisinin en çok artacağı ürünlerde, İngiltere'den gerçekleştirilen ithalatın illere göre dağılımı uzman görüşleri aracılığıyla incelenmiştir. Gümrük vergilerinde kayıp etkisinin en yüksek olduğu elektronik ve makine sektöründe, ilgili ürünlerin İngiltere'den ithalatının çoğunlukla İstanbul, Ankara ve Kocaeli üzerinden gerçekleştirildiği görülmektedir. Kayıp etkisinin yüksek olduğu bir diğer sektör olan ulaşım ekipmanlarında ise İstanbul ve Kocaeli, etkinin çoğunlukla hissedileceği iller olarak öne çıkmaktadır. Kaybın en fazla etkili olacağı bir başka sektör olan kimyasallar sektöründe İstanbul ve Yalova, gümrük vergilerindeki değişimlerden etkilenecek ürünleri İngiltere'den ithal eden başlıca iller olarak öne çıkmaktadır.

3.3. Gümrük Vergilerindeki Değişiklikler Nedeniyle Doğrudan Kayıp Yaşanacak Ürünler için Alternatif Pazar Önerileri

Çalışmanın bu bölümünde, geçiş süreci sonrasında rekabet gücünde yaşanabilecek doğrudan ve dolaylı olası kayıpları bertaraf etmek için ürün bazında alternatif pazarlar önerilmektedir. Bu kapsamda, ilgili üründe son 5 yılda talebi/arzu dünya ortalamasından hızlı artan, sektördeki önemli pazarlardan olup pazar dağılımı açısından rekabete/çeşitliliğe açık olan, birim değer açısından İngiltere ile olan ticarete yakın birim değerlere

sahip olan ve gümrük vergisi açısından Türkiye'nin hâlihazırda taraf olduğu ticaret anlaşmaları göz önünde bulundurularak İngiltere ile ticarete karşılaşılabilecek MFN oranlarına kıyasla avantaj sahibi olunan pazar alternatifleri, aşağıdaki göstergeler ile ürün düzeyinde tespit edilmektedir.

Türkiye'nin ihracatında gümrük vergilerindeki değişiklik nedeniyle rekabet gücü kaybı yaşanabilecek ürünlerde, aşağıda sıralanan göstergeleri sağlayan pazarlar; alternatif pazar olarak listelenmiştir:

- **Talebinde artış olan:** İthalatçı pazarların son 5 yılda Türkiye'den temin etmedikleri talep incelenerek, ürüne ilişkin talebin dünya ortalamasına göre daha hızlı arttığı veya en az İngiltere'nin talebi kadar arttığı pazarlar, ayrıca talebin en az pozitif bir büyüme gösterdiği pazarlar,
- **Talep büyüklüğü:** İthalatçı pazarın Türkiye haricindeki pazarlardan karşıladığı talebin en az İngiltere'nin talebinin onda biri kadar olduğu veya en az 5 milyon dolar olduğu pazarlar,
- **Talep eden pazarın rekabete açıklığı:** İthalatçı pazarın en çok mal ithal ettiği Türkiye haricindeki ilk 3 ülkenin payının yüzde 75'in altında olduğu veya en çok İngiltere'nin ithalatında ilk 3 pazarın konsantrasyonu kadar konsantrasyona sahip pazarlar,
- **Birim değer benzerliği:** Türkiye haricindeki partnerlerden en az İngiltere'nin ithalat birim değeri ile ithalat gerçekleştiren pazarlar,
- **Gümrük vergisi avantajı:** Türkiye'nin ilgili ülkeye ihracatında, en az İngiltere'nin Türkiye'ye uygulayacağı MFN oranları kadar veya daha düşük gümrük vergileriyle karşılaşılan pazarlar.

Çalışma kapsamında geliştirilen "Ürün Bazlı Brexit Rehberi Web Arayüzünde", her bir ürün için alternatif pazar önerilerine, ayrı ayrı yer verilmektedir. "Türkiye'nin İngiltere'ye İhracatında Gümrük Vergilerindeki Değişimlerin Sektör ve Ürün Düzeyinde Analizi" alt başlığında öne çıkan ilk 10 ürün listesinde yer verilen ürünler için ise alternatif pazar önerileri, Tablo 9'da, pazarın büyüklüğü ve pazar tarafından Türkiye'den ithalatta uygulanan gümrük vergisi oranı ile birlikte listelenmiştir. Bu kapsamda, geçiş süreci sonrasında, Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında gümrük vergilerindeki artış açısından etki alanı en geniş olan ürünlerin başında gelen, "dizel/yarı dizel eşya taşımaya mahsus yeni taşıtlar (silindir hacmi= <2500 cm³; brüt ağırlığı <5 ton)" ürünü için alternatif pazar önerisi olarak Belçika-Lüksemburg, İspanya, Avusturya, Macaristan, Danimarka, Çekya, İsrail, Finlandiya, Romanya, Slovakya, Hong Kong, İzlanda ve Seyşeller öne çıkmaktadır. Diğer yandan, bu üründe Türkiye'nin İngiltere'ye gerçekleştirdiği ihracat miktarı 1 milyar doları geçerken alternatif pazar kriterlerine uyan en yüksek talebe sahip Belçika-Lüksemburg'un tüm pazarında, Türkiye'deki ihracatçıların dâhil olabileceği pazar büyüklüğü 3 milyar dolar düzeyindedir. Türkiye'deki ihracatçılar açısından ithalatçı pazarın üçte birinin tamamına entegre olma hedefinden ziyade, Türkiye'nin mevcut şartlar altında tek bir pazara yönlendirdiği ihracatını farklı ülkelere dağıtması gerekebilecektir. Benzer bir durum "minibüs, midibüs, otobüs; yeni, benzinli, silindir hacmi >2800 cm³, kapasitesi ≥ 10 kişi" olarak tanımlanan ürün için de geçerlidir. Bu üründe alternatif pazar olarak Fransa ve Japonya öne çıkarken Fransa'nın ve Japonya'nın talep büyüklüğü İngiltere'ye gerçekleştirilen ihracatı yönlendirmek için yeterli bir manevra alanı taşıyamayabilir. Bu durum ise gümrük vergilerindeki değişimden doğrudan negatif etkilenecek ancak alternatif pazarın olmadığı veya alternatifin yeterli büyüklükte olmadığı ürünlerde, ihracatçılar için 3 seçenek bırakılmaktadır. Türkiye'deki ihracatçılar, bu tarz ürünlerde iki ülke arasında yeni bir ticaret

anlaşmasının imzalanmadığı senaryo altında İngiltere'ye ihracatlarını sürdürmek isterse yüzde 10'lara hatta yüzde 16'lara varabilen gümrük vergilerinin, ürünlerin fiyatlarına yansımalarıyla oluşacak rekabet kayıplarını önlemek için ya kar marjlarını düşürecek ya da kar marjlarını düşürmek sürdürülebilir değilse ürün gamlarını değiştirecek veya daha da uç bir noktada üretimlerini sonlandırmak durumuyla karşı karşıya kalabilecektir. Diğer yandan listedeki bazı ürünler için Türkiye'nin ihracatını absorbe edebilecek alternatif nitelikteki pazarlar tespit edilebilmektedir. Örneğin, "otomobil/ambulans ve karavan (benzinli, yeni) (1000 cm³ < silindir hacmi < 1500 cm³)" ürünü için İngiltere pazarına alternatif olarak 6 milyar dolardan fazla talebi olan Fransa, 5,5 milyar dolar talebi ile Belçika-Lüksemburg, 1,2 milyar dolar talebi olan İsveç, 495 milyon dolar talebi olan Slovakya gibi pazarlar öne çıkmaktadır. Bununla birlikte, Türkiye'deki ihracatçıların ürünleri, talep eden ülke üzerinden bir değer zincirine bağlanan, değer zincirinin niteliğine göre spesifik kriterleri olan ürünler ise bu tarz ürünlerde değer zinciri açısından yeni bağlantıların kurulması gerekecektir. Ek olarak, geçiş süreci sonrasında, Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında gümrük vergilerindeki artış nedeniyle doğrudan rekabet gücü kaybı yaşanacak ürünler için derlenen alternatif pazarların genel hatları incelendiğinde, İngiltere haricindeki Almanya, Avusturya, Fransa ve Hollanda gibi AB ülkelerinin öne çıktığı görülmektedir. AB ülkeleri haricinde listede özellikle hazır giyim ürünlerinde Hong Kong, Güney Kore gibi Uzak Doğu ülkeleri de öne çıkarken İngiltere'ye gerçekleştirilen ihracatın bu ülkelere yönlendirilmesi aşamasında, değişen uzaklıktan dolayı artabilecek lojistik maliyetlerin de gümrük vergilerindeki kayıplar ile kıyaslanması gerekecektir.

Tablo 9 - Geçiş sürecinde Türkiye ve İngiltere arasında ticaret anlaşmasının imzalanmadığı senaryoda, Türkiye İngiltere'ye 2018 yılındaki ihracatını gerçekleştirseydi, gümrük vergilerindeki artış açısından etki alanı en geniş olan ürünler için belirlenen alternatif pazar önerileri

Ürün (HS8)	Ürün tanımı (HS8)	TR _{GB}	MFN _{yeni}	Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatı, milyon dolar, 2018	Alternatif pazarlar (Alternatif pazarın Türkiye haricindeki ülkelerden gerçekleştirdiği toplam ithalat hacmi, milyon dolar - Türkiye'den ithalatta uygulanan gümrük vergisi oranı)
87042191	Dizel/yarı dizel eşya taşımaya mahsus yeni taşıtlar (silindir hac.= <2500 cm3; brüt ağırlığı < 5ton)	0,0%	10,0%	1.012,3	Belçika-Lüksemburg (2.893 - %0,0), İspanya (1.364 - %0,0), Avusturya (628 - %0,0), Macaristan (548 - %0,0), Danimarka (471 - %0,0), Çekya (420 - %0,0), Finlandiya (299 - %0,0), Romanya (238 - %0,0), Slovakya (158 - %0,0), İsrail (316 - %0,0), Hong Kong (51 - %0,0), İzlanda (46 - %0,0), Seyşeller (6 - %0,0)
87032210	Otomobil/ambulans ve karavan (benzinli, yeni) (1000 cm3 < silindir hacmi < 1500 cm3)	0,0%	10,0%	355,6	Fransa (6.394 - %0,0), Belçika-Lüksemburg (5.460 - %0,0), İsveç (1.160 - %0,0), Slovakya (495 - %0,0), Romanya (385 - %0,0), Estonya (159 - %0,0), İzlanda (74 - %0,0)
87033219	Otomobil/ambulans (dizel/yarı dizel, yeni) (1500 cm3 < silindir hacmi < 2500 cm3)	0,0%	10,0%	231,3	Almanya (19.165 - %0,0), İtalya (14.744 - %0,0), Belçika-Lüksemburg (11.247 - %0,0), Avusturya (4.479 - %0,0), Finlandiya (1.060 - %0,0), İzlanda (217 - %0,0)
61091000	Tişört, fanila, atlet, kaşkorse vb. giyim eşyası; pamuktan (örme veya kroşe)	0,0%	12,0%	200,8	Fransa (1.411 - %0,0), Hollanda (856 - %0,0), Avusturya (513 - %0,0), Danimarka (276 - %0,0), Yunanistan (141 - %0,0), Hırvatistan (73 - %0,0), Slovenya (60 - %0,0), Litvanya (28 - %0,0), Malta (14 - %0,0), Hong Kong (696 - %0,0), Güney Kore (375 - %0,0), İsviçre (191 - %0,0), Suudi Arabistan (152 - %5,0), Singapur (148 - %0,0), Malezya (135 - %0,0), İsrail (134 - %0,0), Kuveyt (89 - %5,0), Katar (23 - %5,0), Bahreyn (8 - %5,0), İzlanda (7 - %0,0), Karadağ (6 - %0,0), Gürcistan (5 - %0,0), Ürdün (5 - %0,0)
87032110	Otomobil/ambulans (benzinli, yeni) (silindir hacmi <= 1000 cm3)	0,0%	10,0%	132,4	Almanya (3.523 - %0,0), Fransa (2.976 - %0,0), İtalya (2.040 - %0,0), Belçika-Lüksemburg (1.864 - %0,0), Avusturya (613 - %0,0), Finlandiya (221 - %0,0), İrlanda (170 - %0,0), Macaristan (163 - %0,0), Slovakya (122 - %0,0), Slovenya (105 - %0,0), Estonya (36 - %0,0), Letonya (22 - %0,0), İsrail (156 - %0,0), İzlanda (27 - %0,0)
62046231	Kadın/kız çocuk için pantolon/kısa pantolon, şort vs. denimden	0,0%	12,0%	122,0	İspanya (1.167 - %0,0), Fransa (1.137 - %0,0), Çekya (140 - %0,0), Slovakya (92 - %0,0), Yunanistan (79 - %0,0), Romanya (61 - %0,0), Hırvatistan (40 - %0,0), Litvanya (26 - %0,0), Bulgaristan (19 - %0,0), Malta (11 - %0,0), Rusya (395 - %8,9), Singapur (70 - %0,0), Kuveyt (17 - %5,0), Sırbistan (15 - %0,0), Belarus (12 - %8,8), Mısır (11 - %0,0), Katar (10 - %5,0), Bosna Hersek (8 - %0,0)
61103099	Kadın/kız çocuk için hırkalar, yelekler vs eşya; suni/sentetik liflerden (örme veya kroşe)	0,0%	12,0%	100,9	Almanya (2.020 - %0,0), İspanya (912 - %0,0), İtalya (712 - %0,0), Hollanda (554 - %0,0), Belçika-Lüksemburg (490 - %0,0), Polonya (419 - %0,0), Avusturya (341 - %0,0), İsveç (176 - %0,0), Çekya (169 - %0,0), İrlanda (131 - %0,0), Romanya (64 - %0,0), Yunanistan (63 - %0,0), Hırvatistan (39 - %0,0), Litvanya (30 - %0,0), Slovenya (28 - %0,0), Malta (11 - %0,0), İsviçre (300 - %0,0), İsrail (112 - %0,0), Singapur (45 - %0,0), Sırbistan (15 - %0,0), Belarus (11 - %5,3), Katar (8 - %5,0), İzlanda (5 - %0,0), Gürcistan (5 - %0,0)
87029011	Minibüs, midibüs, otobüs; yeni, benzinli, silindir hacmi > 2800 cm3, kapasitesi >= 10 kişi	0,0%	16,0%	99,3	Fransa (147 - %0,0), Japonya (5 - %0,0)
87087050	Tekerlekler; bunların aksam, parça ve aksesuarı (alüminyum)	0,0%	4,5%	57,3	Avusturya (258 - %0,0), Yunanistan (8 - %0,0), Norveç (132 - %0,0), Singapur (34 - %0,0), Hong Kong (31 - %0,0)
87033110	Otomobil/ambulans (dizel/yarı dizel, yeni) (silindir hacmi < 1500 cm3)	0,0%	10,0%	50,0	Finlandiya (55 - %0,0), Letonya (21 - %0,0), İzlanda (36 - %0,0)
61102091	Erkek/erkek çocuk için hırkalar, yelekler vs eşya; pamuktan (örme veya kroşe)	0,0%	12,0%	49,6	Almanya (1.836 - %0,0), Fransa (1.021 - %0,0), İtalya (731 - %0,0), Hollanda (605 - %0,0), Polonya (328 - %0,0), Avusturya (296 - %0,0), Danimarka (256 - %0,0), İsveç (227 - %0,0), Çekya (127 - %0,0), Portekiz (118 - %0,0), İrlanda (111 - %0,0), Yunanistan (59 - %0,0), Romanya (50 - %0,0), Hırvatistan (37 - %0,0), Slovenya (29 - %0,0), Litvanya (17 - %0,0), Malta (11 - %0,0), Letonya (10 - %0,0), Güney Kore (268 - %0,0), Singapur (118 - %0,0), Norveç (109 - %0,0), Kuveyt (24 - %5,0), Katar (9 - %5,0), İzlanda (6 - %0,0), Ermenistan (5 - %4,8)
61102099	Kadın/kız çocuk için hırkalar, yelekler vs eşya; pamuktan (örme veya kroşe)	0,0%	12,0%	41,8	Almanya (1.836 - %0,0), Fransa (1.021 - %0,0), İtalya (731 - %0,0), Hollanda (605 - %0,0), Polonya (328 - %0,0), Avusturya (296 - %0,0), Danimarka (256 - %0,0), İsveç (227 - %0,0), Çekya (127 - %0,0), Portekiz (118 - %0,0), İrlanda (111 - %0,0), Yunanistan (59 - %0,0), Romanya (50 - %0,0), Hırvatistan (37 - %0,0), Slovenya (29 - %0,0), Litvanya (17 - %0,0), Malta (11 - %0,0), Letonya (10 - %0,0), Güney Kore (268 - %0,0), Singapur (118 - %0,0), Norveç (109 - %0,0), Kuveyt (24 - %5,0), Katar (9 - %5,0), İzlanda (6 - %0,0), Ermenistan (5 - %4,8)

Kaynak: CEPII BACI, Eurostat (Comext), ITC Market Access Map, UK Government, UN Comtrade, UN Trade Statistics, TEPAV hesaplamaları

Not: TR_{GB}, Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında mevcut durumda GB kapsamında karşılaştığı gümrük vergisi oranını temsil etmektedir. MFN_{yeni}, İngiltere'nin anlaşmasız Brexit durumunda üçüncü ülkelerden ithalatında uygulamak üzere açıklayıp 31 Ocak 2020 sonrasında geri çektiği gümrük vergisi oranını temsil etmektedir. Bu oran resmi açıklamaları takiben güncellenecektir.

Türkiye'nin ithalatında gümrük vergilerindeki değişiklik nedeniyle doğrudan rekabet gücü kaybı yaşanabilecek ürünlerde, aşağıda sıralanan göstergeleri sağlayan pazarlar, alternatif pazar olarak listelenmiştir:

- **Arzında artış olan:** İhracatçı pazarların son 5 yılda Türkiye'ye satmadıkları arzı incelenerek, ürüne ilişkin arzın dünya ortalamasına göre daha hızlı arttığı veya en az İngiltere'nin arzı kadar arttığı pazarlar, ayrıca arzın en az pozitif bir büyüme gösterdiği pazarlar,
- **Arz büyüklüğü:** İhracatçı pazarların Türkiye haricindeki ülkelere sattığı arzın en az İngiltere'nin arzının onda biri kadar olduğu veya en az 5 milyon dolar olduğu pazarlar,

- **Arz eden pazarın çeşitliliğe açıklığı:** İhracatçı pazarın en çok mal ihraç ettiği Türkiye haricindeki ilk 3 ülkenin payının yüzde 75'in altında olduğu veya en çok İngiltere'nin ihracatında ilk 3 pazarın konsantrasyonu kadar konsantrasyona sahip pazarlar,
- **Birim değer benzerliği:** Türkiye haricindeki partnerlerden en az İngiltere'nin ihracat birim değeri ile ihracat gerçekleştiren pazarlar,
- **Gümrük vergisi avantajı:** Türkiye'nin ilgili ülkeden ithalatında, en az Türkiye'nin İngiltere'ye uygulayacağı MFN oranları kadar veya daha düşük gümrük vergileriyle karşılaşılan pazarlar.

Çalışma kapsamında geliştirilen “Ürün Bazlı Brexit Rehberi Web Arayüzünde”, her bir ürün için alternatif pazar önerilerine ayrı ayrı yer verilmektedir. “Türkiye'nin İngiltere'den İthalatında Gümrük Vergilerindeki Değişimlerin Sektör ve Ürün Düzeyinde Analizi” alt başlığında öne çıkan ilk 10 ürün listesinde yer verilen ürünler için ise alternatif pazar önerileri, Tablo 10'da, pazarın büyüklüğü ve Türkiye'nin ithalatında ilgili ülkeye uyguladığı gümrük vergisi oranı ile birlikte listelenmiştir. Bu kapsamda, geçiş süreci sonrasında, Türkiye'nin İngiltere'den ithalatında gümrük vergilerindeki artış açısından etki alanı en geniş olan ürünlerin başında gelen, “diğer kara taşıtları için dizel motor; 50 kW < güç = < 100 kW” ürünü için alternatif pazar önerisi olarak İtalya, Çekya ve Macaristan öne çıkmaktadır. Öne çıkan bir diğer ürün olan “motokültür, insan, yük ve diğer özel amaçlı araçlar için kıvılcım ateşlemeli motor; silindir hacmi > 1000 cm³” için Almanya ve Macaristan alternatif pazar olarak listelenirken “otomobil (binek, dizel/yarı dizel, yeni) (1500 cm³ < silindir hacmi = < 1600 cm³)” için İsveç, İngiltere'ye alternatif olarak ürünün ithal edilebileceği pazarlar arasında öne çıkmaktadır. “Demir/alaşımız çelikten H şeklinde profil (sıcak hadde, 180 mm < yüksek. C < %0,6)” ürünü için sıralanan kriterlere uygun bir alternatif pazar listelenememektedir. Gümrük vergilerindeki değişimden doğrudan negatif etkilenecek ancak alternatif pazarın olmadığı veya alternatifin yeterli büyüklükte olmadığı ürünlerde, ithalatçılar için 3 seçenek kalmaktadır. Türkiye'deki ithalatçılar, iki ülke arasında yeni bir ticaret anlaşmasının imzalanmadığı bir senaryoda bu tarz ürünlerde İngiltere'den ithalatlarını sürdürmek isterlerse yüzde 10'lara hatta yüzde 30'lara varabilen gümrük vergilerinin ürünlerin fiyatlarına yansısıyla oluşacak rekabet kayıplarını önlemek için ya kar marjlarını düşürecek ya da kar marjlarını düşürmek sürdürülebilir değilse ürün gamlarını değiştirecek veya fiyatlardaki artışları iç pazardaki arzlarına yansıtabilecektir. Diğer yandan Türkiye'nin ithalatını absorbe edebilecek alternatif nitelikteki pazarların tespit edilebildiği ürünlerde de ihracatta olduğu gibi değer zinciri bağlantıları, değişen lojistik maliyetler gibi diğer faktörlerin de değerlendirilmesi gerekecektir.

Tablo 10 - Geçiş sürecinde Türkiye ve İngiltere arasında ticaret anlaşmasının imzalanmadığı senaryoda, Türkiye İngiltere’den 2018 yılındaki ithalatını gerçekleştirseydi, gümrük vergilerindeki artış açısından etki alanı en geniş olan ürünler için belirlenen alternatif pazar önerileri

Ürün (HS12)	Ürün tanımı (HS12)	UK _{GB}	MFN	Türkiye'nin İngiltere'den ithalatı, milyon dolar, 2018	Alternatif pazarlar (Alternatif pazarın Türkiye haricindeki ülkelerden gerçekleştirdiği toplam ihracat hacmi, milyon dolar - Türkiye'ye ithalatta uygulanan gümrük vergisi oranı)
840820550000	Diğer kara taşıtları için dizel motor; 50 kW <güç=< 100 kW	0,0%	4,2%	764,47	İtalya (1.429 - %0,0), Çekya (66 - %0,0), Malezya (16 - %0,0)
840734100000	Motokültür, insan, yük ve diğer özel amaçlı araçlar için kıvılcım ateşlemeli motor; silin.hac.>1000 cm ³	0,0%	2,7%	243,29	Almanya (4.460 - %0,0), Macaristan (3.622 - %0,0)
870332191100	Otomobil (binek, dizel/yarı dizel, yeni) (1500 cm ³ <silindir hacmi=<1600 cm ³)	0,0%	10,0%	236,07	İsveç (3.195 - %0,0)
840820570000	Diğer kara taşıtları için dizel motor; 100 kW <güç=< 200 kW	0,0%	4,2%	152,21	İtalya (1.429 - %0,0), Çekya (66 - %0,0), Malezya (16 - %0,0)
721633909000	Demir/alaşimsız çelikten H şeklinde profil (sıcak hadde, 180mm.<yüksek. C <%0,6)	0,0%	17,0%	76,35	
870322101000	Otomobil (binek, benzinli, yeni) (1000 cm ³ <silindir hacmi=<1500 cm ³)	0,0%	10,0%	75,75	Macaristan (1.676 - %0,0), Hollanda (1.348 - %0,0)
870331101000	Otomobil (binek, dizel/yarı dizel, yeni) (silindir hacmi=<1500 cm ³)	0,0%	10,0%	73,53	Almanya (4.319 - %0,0), Macaristan (519 - %0,0), Japonya (228 - %10,0), Meksika (79 - %10,0), Avusturya (69 - %0,0)
870840500000	Kara taşıtlarının vites kutuları	0,0%	4,5%	72,47	Almanya (14.040 - %0,0), Endonezya (586 - %0,0), Macaristan (460 - %0,0), Finlandiya (7 - %0,0)
870332191200	Otomobil (binek, dizel/yarı dizel, yeni) (1600 cm ³ <silindir hacmi=<2000 cm ³)	0,0%	10,0%	67,15	İsveç (3.195 - %0,0)
390410000019	PVC Polivinil klorür (karıştırılmamış) (ilk şekilde) diğerleri	0,0%	6,5%	45,01	
721391200000	Demir/alaşimsız çelikten diğer filmaşın (sıcak hadde, kangal halinde, tekerlek dış lastiklerinde, çap<14mm.)	0,0%	30,0%	31,74	
240399900000	Tarifenin başka yerinde yer almayan diğer tütünler, tütün yerine kullanılan maddeler	0,0%	16,6%	23,26	Hollanda (71 - %0,0)

Kaynak: CEPII BACI, Eurostat (Comext), ITC Market Access Map, UK Government, UN Comtrade, UN Trade Statistics, TEPAV hesaplamaları
Not: UK_{GB}, İngiltere'nin Türkiye'ye ihracatında mevcut durumda GB kapsamında karşılaştığı gümrük vergisi oranını temsil etmektedir. MFN, Türkiye'nin mevcut durumda üçüncü ülkelerden ithalatında uyguladığı gümrük vergisi oranını temsil etmektedir.

3.4. Gümrük Vergilerindeki Değişiklikler Nedeniyle Ortaya Çıkabilecek Potansiyel Gelişim Alanları

İngiltere'nin anlaşmasız Brexit senaryosu kapsamında üçüncü ülkelerden ithalatında 1 yıl süre ile uygulamak üzere açıklamış olduğu geçici tarife cetvelinde, İngiltere'nin ithal ettiği ürünlerin yüzde 88'i için yüzde 0 gümrük vergisi talep edilmekteydi. Mevcut durumda, Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında temel alınan gümrük vergileri tarım ürünleri haricinde yüzde 0 iken yeni düzenleme sonrasında, 88'lik dilimde yer alan tarım ürünlerinde, gümrük vergileri yüzde 0'a inebilecekti. 31 Ocak 2020'deki gelişmeleri takiben her ne kadar 8 Ekim'deki anlaşmasız Brexit için açıklanan geçici MFN cetveli geçerliliğini yitirse de özellikle tarım ürünlerinde geçiş süreci sonrasında İngiltere ve Türkiye arasındaki gümrük vergilerindeki değişim ile yeni fırsat alanları oluşabileceği tespit edilmiştir. Bu ürünlerde Türkiye İngiltere'ye hâlihazırda ihracat gerçekleştiriyor olsa da yeni düzenleme sonrasında gümrük vergileri düşecek ürünlerde, potansiyel gelişim alanları ortaya çıkabilecektir. Potansiyel gelişim alanlarını tanımlamak üzere gümrük vergileri süreç içerisinde netlik kazandığında, belirlenen kriterlerin kontrolü ile Türkiye'nin hâlihazırda rekabetçi olduğu ancak

İngiltere'ye kendi performansına kıyasla yeterince mal ihraç etmediği, İngiltere'nin talebinin son yıllarda artış eğiliminde olduğu, İngiltere pazarının rekabete açık olduğu ürünler, gümrük vergileri göz önünde bulundurularak analiz edilebilecektir. İngiltere, ithalatı sırasında ürün bazında arayacağı standartları henüz belirlememiş olmakla beraber bu standartların en az AB'nin mevcut standartları düzeyinde olması beklenmektedir. Bu kapsamda, özellikle mevcut GB oranları açısından görece düşük düzeylerde gümrük vergisine sahip ürünlerin mevcut durumda arz ettikleri potansiyele rağmen İngiltere'ye neden ihraç edilmediğinin ayrıca irdelenmesi gerekmektedir.

Ek 1. Mevcut Ticaret ve Yatırım İlişkileri

İngiltere'nin İthalatı

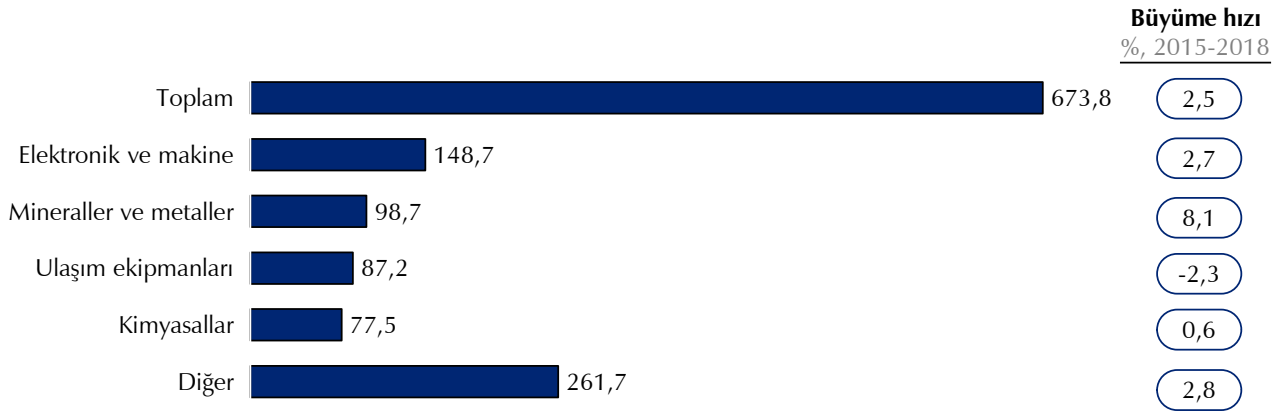
İngiltere, 2018 yılında 673,8 milyar dolar değerindeki ithalatı ile dünyanın en büyük beşinci, AB-28 ülkeleri arasında ise en büyük ikinci mal ithalatçısı konumundadır. İngiltere'nin dünya genelindeki toplam ithalattan aldığı pay yüzde 3,4'e, AB-28 ülkelerinin gerçekleştirdiği toplam ithalattaki payı ise yüzde 10,5'e karşılık gelmektedir. İngiltere'nin ithalatının, 2015-2018 yıllarındaki bileşik yıllık büyüme hızı yüzde 2,5 ile dünya ticaretinin aynı dönem içerisindeki yüzde 4,3'lük büyümesinin altında kalmaktadır. İngiltere'nin gerçekleştirmiş olduğu ithalat sektörlerine göre analiz edildiğinde; elektronik ve makine sektörünün 148,7 milyar dolarlık hacmi ile ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Mineraller ve metaller 98,7, ulaşım ekipmanları 87,2 ve kimyasallar 77,5 milyar dolarlık hacimleri ile İngiltere'nin ithalatındaki diğer ana sektörleri oluşturmaktadır. Bu ana sektörlerden mineraller ve metaller, 2015 yılından beri yüzde 8,1 ile en fazla büyüme oranına sahipken; ulaşım ekipmanları yüzde 2,3 yıllık küçülme hızıyla ana sektörler içerisinde gerileyen tek sektör konumundadır.

Tablo 11 - Dünya genelindeki ilk 15 ithalatçı, İngiltere ve Türkiye'nin dünyadaki sıralamaları, 2015-2018

Sıra	2015	2016	2017	2018
1	ABD	ABD	ABD	ABD
2	Çin	Çin	Çin	Çin
3	Almanya	Almanya	Almanya	Almanya
4	İngiltere	İngiltere	Japonya	Japonya
5	Japonya	Japonya	İngiltere	İngiltere
6	Fransa	Fransa	Fransa	Fransa
7	Hong Kong	Hong Kong	Hong Kong	Hong Kong
8	Güney Kore	Güney Kore	Güney Kore	Güney Kore
9	Kanada	İtalya	İtalya	Hollanda
10	İtalya	Kanada	Hollanda	Hindistan
11	Meksika	Hollanda	Hindistan	İtalya
12	Hollanda	Meksika	Kanada	Meksika
13	Hindistan	Belçika	Meksika	Kanada
14	Belçika	Hindistan	Belçika	Belçika
15	İspanya	İspanya	İspanya	İspanya
	Türkiye (20)	Türkiye (20)	Türkiye (20)	Türkiye (25)

Kaynak: ITC Trade Map, TEPAV hesaplamaları

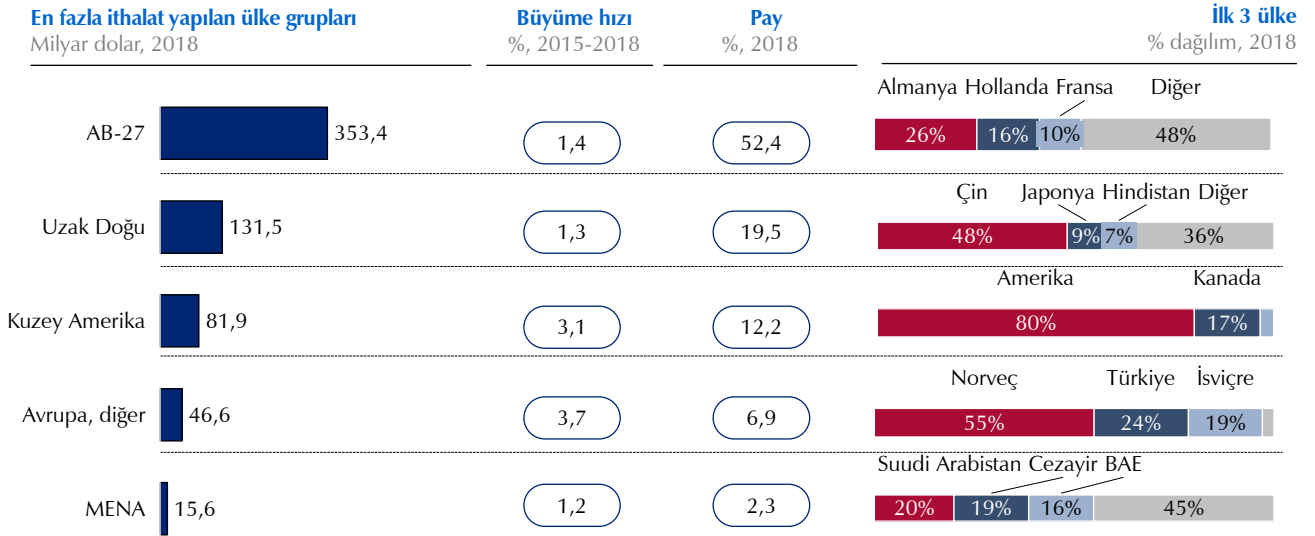
Şekil 9 - İngiltere'nin en fazla ithalat gerçekleştirdiği sektörler ve İngiltere'nin ithalatının büyüme hızı, milyar dolar, 2018

Kaynak: Eurostat (Comext), TEPAV hesaplamaları

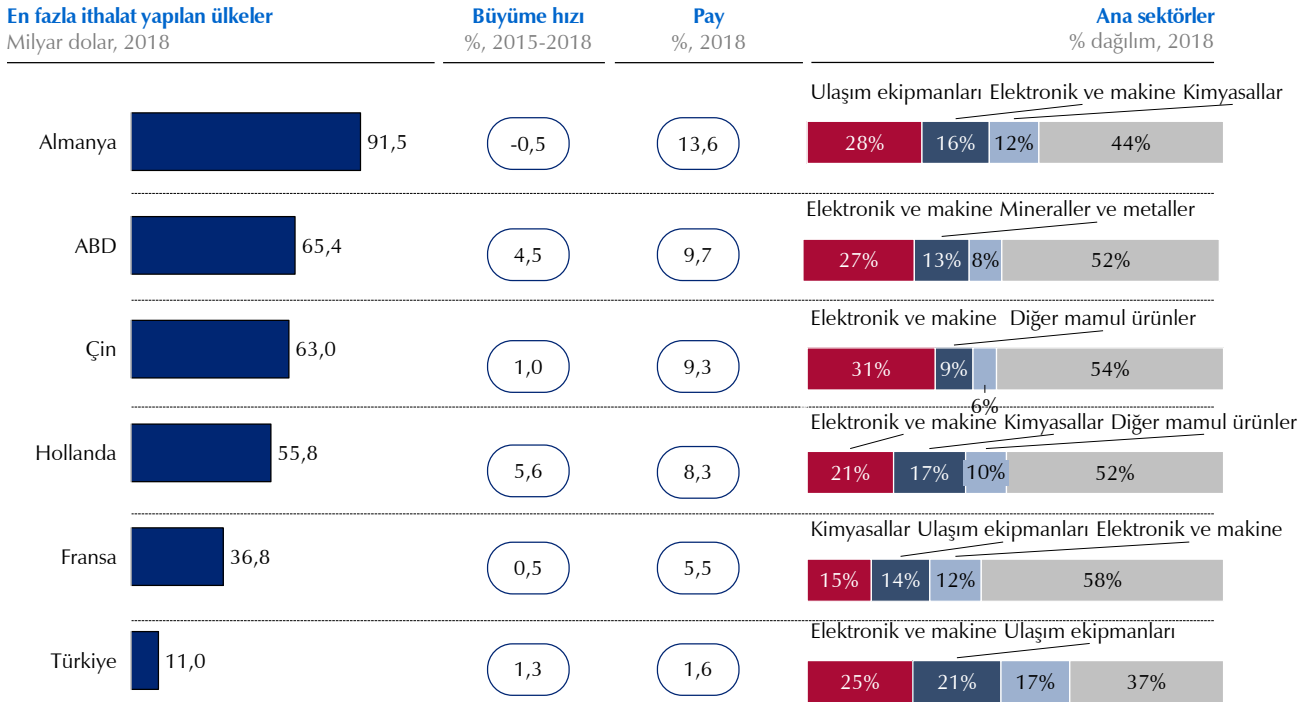
İngiltere'nin ithalatında partner bölgelerin dağılımı incelendiğinde; yüzde 52,4 ile AB-27 ülkelerinin ön plana çıktığı görülürken AB bölgesini, yüzde 19,5 ile Uzak Doğu, yüzde 12,2 ile Kuzey Amerika, yüzde 6,9 ile "diğer Avrupa" ülkeleri ve yüzde 2,3 ile MENA (Middle East and North Africa - Ortadoğu ve Kuzey Afrika) ülkeleri takip etmektedir. İngiltere'nin ithalatında ana partner olan AB-27 ülkeleri içerisinde; Almanya, Hollanda ve Fransa bu ülke grubundan gerçekleştirilen ithalatın yüzde 52'sinin kaynağı konumundadır. İngiltere'nin ithalatının ülke gruplarındaki 3 yıllık bileşik büyüme hızının, İngiltere'nin ithalatının aynı süre zarfındaki toplam ithalat sepetinin büyüme hızından yüksek olduğu ülke grupları, sırasıyla yüzde 3,7 ile "diğer Avrupa" ülkeleri ve yüzde 3,1 ile Kuzey Amerika ülkeleridir. En yüksek büyüme hızına sahip "diğer Avrupa" ülkeleri arasında bulunan Türkiye, bu grupta yüzde 24'lük payı ile yer alan Norveç'ten sonra ikinci konumdadır. İngiltere'nin ithalatında en yüksek paya sahip ülkeler; sırasıyla yüzde 13,6 ile Almanya, yüzde 9,7 ile ABD, yüzde 9,3 ile Çin, yüzde 8,3 ile Hollanda ve yüzde 5,5 ile Fransa şeklinde listelenmektedir. Ayrıca; aynı ülkelerin 2015-2018 yılları arasındaki bileşik büyüme hızları karşılaştırıldığında; Hollanda ve ABD, sırasıyla yüzde 5,6 ve yüzde 4,5 oranlarına sahipken; Çin yüzde 1,0, Fransa yüzde 0,5 ve Almanya yüzde -0,5 oranları ile İngiltere'nin toplam ithalatındaki yıllık artış oranının altında kalmaktadır. Türkiye'nin İngiltere'ye 11 milyar dolar değerinde ihracat gerçekleştirdiği görülürken; bu hacimde 2015 yılından itibaren yüzde 1,3'lük yıllık büyüme gerçekleştiği tespit edilmektedir. İngiltere, Türkiye'nin en çok ihracat gerçekleştirdiği ikinci ülke konumundayken; Türkiye ise İngiltere'nin en çok ithalat gerçekleştirdiği on dördüncü ülke konumundadır. 11 milyar dolarlık ticaret, Türkiye'nin ihracatının yüzde 6,6'sını oluştururken; İngiltere'nin toplam ithalatının da yüzde 1,6'sına denk gelmektedir. İngiltere'nin, Türkiye'den ithal ettiği mallarda elektronik ve makine ile ulaşım ekipmanlarının yüzde 46'luk orana sahip olduğu görülmektedir. Bu sektörler, İngiltere'nin diğer ülkelere gerçekleştirdiği ithalatta da ön plana çıkarken İngiltere'nin ABD'den mineraller ve metaller sektöründe, Hollanda ve Fransa'dan ise kimyasallar sektöründe yoğun bir ithalat gerçekleştirdiği görülmektedir.

Şekil 10 - İngiltere'nin en fazla ithalat gerçekleştirdiği ülke grupları, büyüme hızları, payları, ülkelerin dağılımı, 2018

Kaynak: Eurostat (Comext), TEPAV hesaplamaları

Şekil 11 - İngiltere'nin en fazla ithalat gerçekleştirdiği ilk 5 ülke ve Türkiye, büyüme hızları, payları, sektörlerin dağılımı, 2018

Kaynak: Eurostat (Comext), TÜİK, WTO, ITC, UNCTAD (2018), TEPAV hesaplamaları

İngiltere'nin ihracatı

İngiltere, 2018 yılında 486,6 milyar dolar değerindeki ihracatı ile dünyanın en büyük onuncu, AB-28 ülkeleri arasında ise en büyük beşinci mal ihracatçısı konumundadır. İngiltere'nin ihracatının dünya ticaretinden

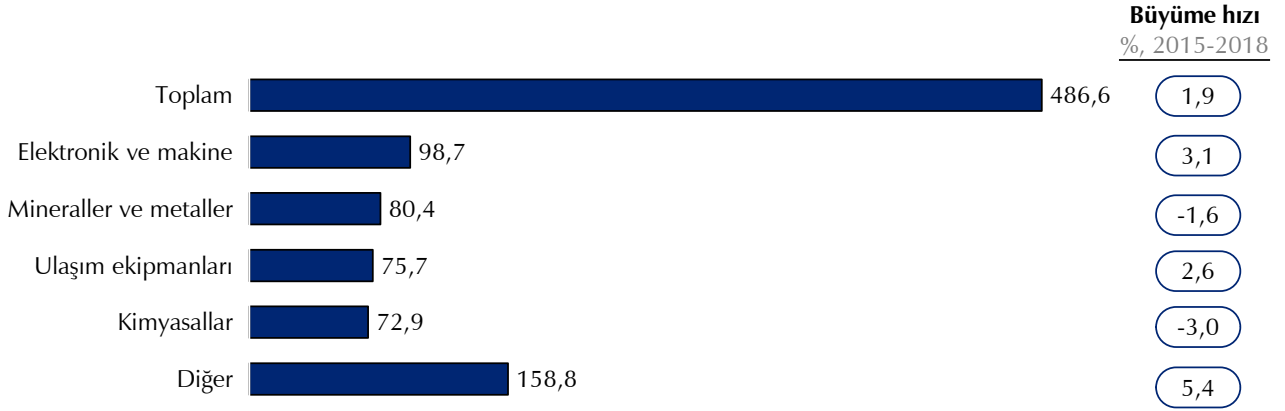
aldığı pay yüzde 2,4'e, AB-28 ülkelerinin ihracatı içerisindeki payı ise yüzde 7,5'e karşılık gelmektedir. İngiltere'nin ihracatının 2015-2018 yıllarındaki bileşik yıllık büyüme hızı yüzde 1,9 ile dünya ticaretinin aynı dönem içerisindeki büyüme oranının altında kalmaktadır. İngiltere'nin gerçekleştirmiş olduğu ihracat, sektörlerine göre analiz edildiğinde; elektronik ve makine sektörünün 98,7 milyar dolarlık hacmi ile ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Mineraller ve metaller 80,4, ulaşım ekipmanları 75,7 ve kimyasallar 72,9 milyar dolarlık hacimleri ile İngiltere'nin ihracatındaki diğer ana sektörleri oluşturmaktadır. 2015 yılından beri, bu ana sektörlerden elektronik ve makine sektörü yüzde 3,1, ulaşım ekipmanları yüzde 2,6 oranında büyüme gerçekleştirirken; mineraller ve metaller ile kimyasallar; 2015-2018 döneminde ihracat hacimleri daralan sektörler olarak öne çıkmaktadır.

Tablo 12 - Dünya genelindeki ilk 15 ihracatçı, İngiltere ve Türkiye'nin dünyadaki sıralamaları, 2015-2018

Sıra	2015	2016	2017	2018
1	 Çin	 Çin	 Çin	 Çin
2	 ABD	 ABD	 ABD	 ABD
3	 Almanya	 Almanya	 Almanya	 Almanya
4	 Japonya	 Japonya	 Japonya	 Japonya
5	 Güney Kore	 Hong Kong	 Güney Kore	 Güney Kore
6	 Hong Kong	 Güney Kore	 Hong Kong	 Hollanda
7	 Fransa	 Fransa	 Fransa	 Hong Kong
8	 İngiltere	 İtalya	 Hollanda	 Fransa
9	 İtalya	 Hollanda	 İtalya	 İtalya
10	 Hollanda	 İngiltere	 İngiltere	 İngiltere
11	 Kanada	 Belçika	 Belçika	 Belçika
12	 Belçika	 Kanada	 Kanada	 Kanada
13	 Meksika	 Meksika	 Meksika	 Meksika
14	 Singapur	 Singapur	 Singapur	 Rusya
15	 Rusya	 İsviçre	 Rusya	 Singapur
	 Türkiye (31)	 Türkiye (31)	 Türkiye (31)	 Türkiye (31)

Kaynak: ITC Trade Map, TEPAV hesaplamaları

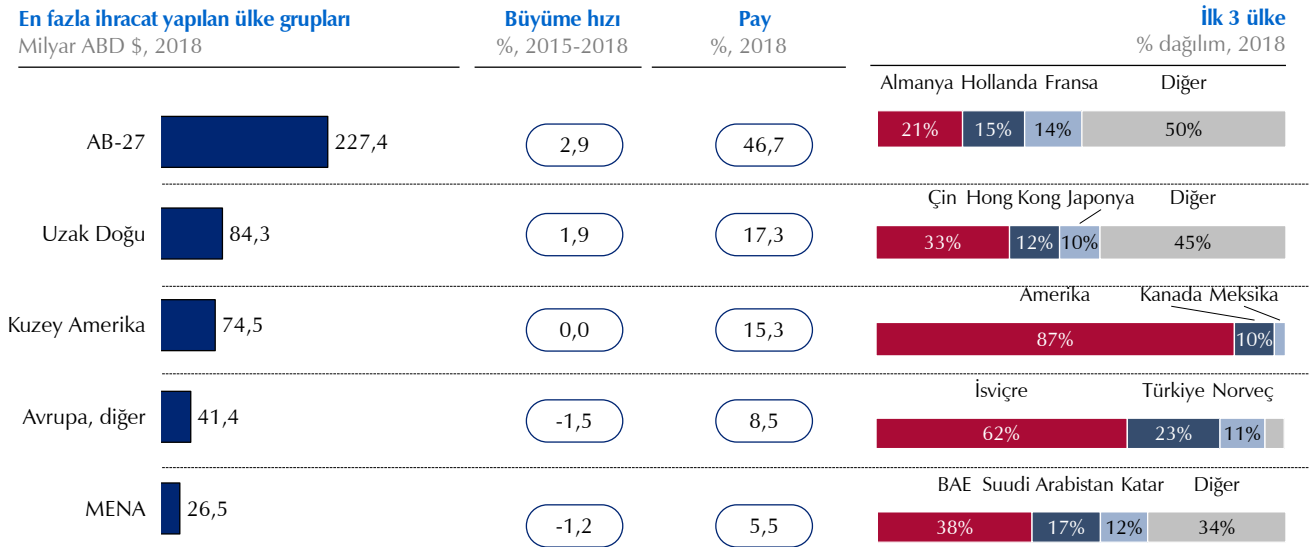
Şekil 12 - İngiltere'nin en fazla ihracat gerçekleştirdiği sektörler ve İngiltere'nin ihracatının büyüme hızı, milyar dolar, 2018

Kaynak: Eurostat (Comext), TEPAV hesaplamaları

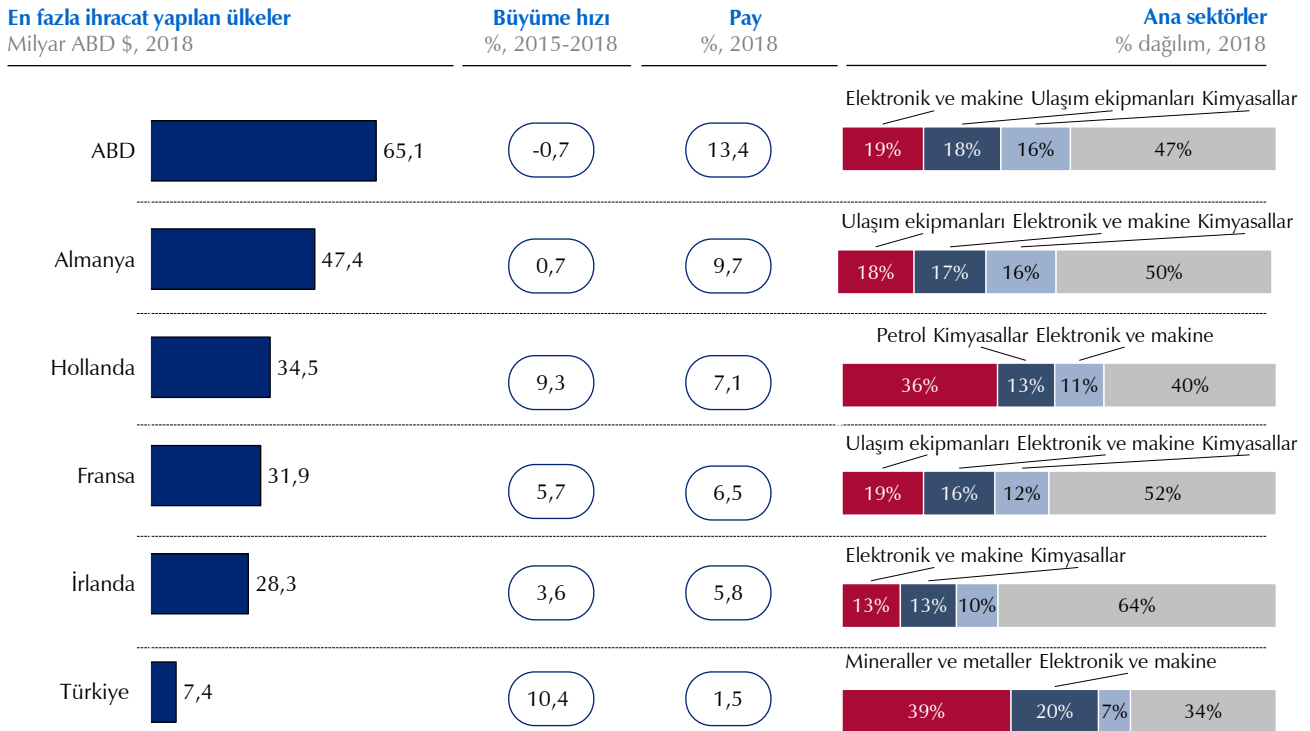
İngiltere'nin ihracatı ülke gruplarına göre incelendiğinde; sırasıyla yüzde 46,7 ile AB-27, yüzde 17,3 ile Uzak Doğu, yüzde 15,3 ile Kuzey Amerika, yüzde 8,5 ile "diğer Avrupa" ülkeleri ve yüzde 5,5 ile MENA ülkeleri listelenmektedir. İngiltere'nin en fazla ihracat gerçekleştirdiği ülke grubu olan AB-27 ülkelerine yönelen ihracatın yarısı Almanya, Hollanda ve Fransa'ya gerçekleştirilmekte olup bu ülke grubunun 2015-2018 yılları arasındaki bileşik büyüme hızının yüzde 2,9 ile İngiltere'nin toplam ihracatının büyüme hızından yüksek olduğu görülmektedir. Türkiye'nin içinde bulunduğu "diğer Avrupa" ülkeleri grubu ise Türkiye'nin artan ithalatına rağmen yüzde 1,5'lik daralma ile ülke grupları arasında büyüme hızı açısından en son sırada yer almaktadır. İngiltere'nin ihracatında en yüksek değerlere sahip ülkeler arasında sırasıyla; yüzde 13,4 ile ABD, yüzde 9,7 ile Almanya, yüzde 7,1 ile Hollanda, yüzde 6,5 ile Fransa ve yüzde 5,8 ile İrlanda gelmektedir. Aynı ülkelere gerçekleştirilen ihracatın 3 yıllık bileşik büyüme hızları karşılaştırıldığında; Hollanda, Fransa ve İrlanda, sırasıyla yüzde 9,3, yüzde 5,7 ve yüzde 3,6 oranlarına sahipken; diğer yandan Almanya yüzde 0,7 ve ABD yüzde -0,7 oranıyla İngiltere'nin toplam ihracatının yıllık artış oranının altında kalmaktadır. Türkiye'nin İngiltere'den ithalat hacminin 2018 yılında 7,4 milyar dolar değerinde olduğu görülürken, 2015 yılı ile kıyaslandığında, bu dönemde Türkiye'nin İngiltere'den gerçekleştirdiği ithalatta yüzde 10,4 oranında yıllık büyüme gerçekleştiği tespit edilmektedir. Bu artış oranıyla, İngiltere'nin, 2015 yılında Türkiye'nin en çok ithalat yaptığı on birinci ülke konumundan 2018 yılında yedinci sıraya yükseldiği görülmektedir. Benzer şekilde; Türkiye, İngiltere'nin en çok ihracat yaptığı yirmi ikinci ülke iken 2015-2018 döneminde on altıncılığa yükselmiştir. İngiltere'nin Türkiye'ye gerçekleştirdiği ihracat, Türkiye'nin ithalatının yüzde 3,3'ünü oluştururken; İngiltere'nin toplam ihracatının da yüzde 1,5'ine denk gelmektedir. Türkiye'nin sektör bazında ithalatına bakıldığında; İngiltere'den ithal edilen malların yüzde 39'luk kısmını tek başına mineraller ve metaller oluşturmaktadır. Bu dağılım ile Türkiye, sektörel dağılım açısından İngiltere'nin ihracatında diğer öne çıkan ülkelere farklı bir kompozisyona sahipken diğer ülkelerin sepetlerinde elektronik ve makine, ulaşım ekipmanları ve kimyasallar öne çıkmaktadır. Bu duruma istisna olarak İngiltere'nin Hollanda'ya gerçekleştirdiği petrol ihracatı örnek gösterilebilir.

Şekil 13 - İngiltere'nin en fazla ihracat gerçekleştirdiği ülke grupları, büyüme hızları, payları, ülke gruplarındaki ülkelerin dağılımı, 2018

Kaynak: Eurostat (Comext), TEPAV hesaplamaları

Şekil 14 - İngiltere'nin en fazla ihracat gerçekleştirdiği ilk 5 ülke ve Türkiye, büyüme hızları, payları, sektörlerin dağılımı, 2018

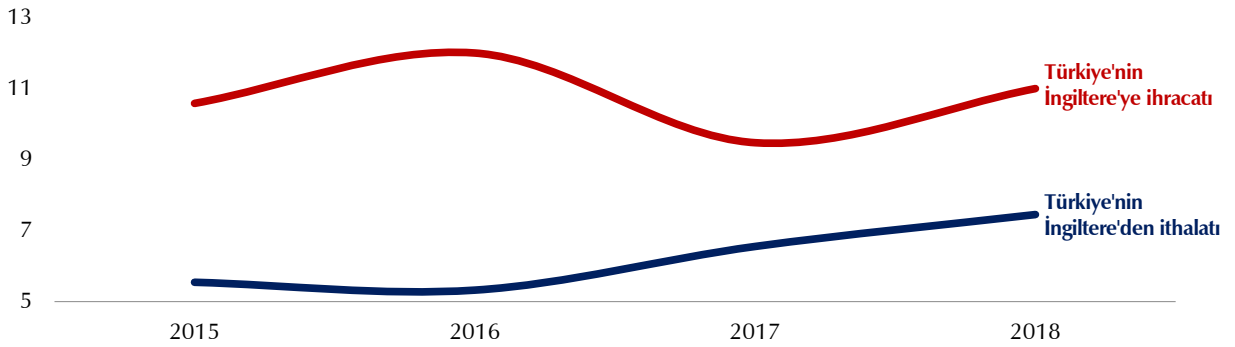

Kaynak: Eurostat (Comext), TÜİK, WTO, ITC, UNCTAD (2018), TEPAV hesaplamaları

Türkiye-İngiltere İkili Ticaret ve Yatırım İlişkileri

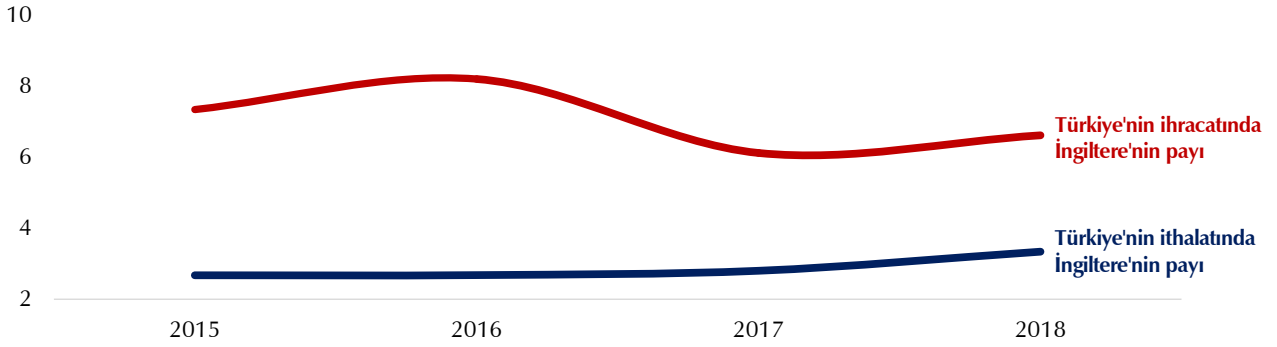
2018 yılı itibariyle Türkiye'nin İngiltere'den ithalatı 7,45 milyar dolar olarak gerçekleşirken; Türkiye'nin İngiltere'ye 11 milyar dolar değerinde mal ihraç ettiği görülmektedir. İhracat ve ithalat değerleri Türkiye açısından değerlendirildiğinde; Türkiye, İngiltere ile gerçekleştirdiği mal ticaretinde dış ticaret fazlası vermektedir. 2018 yılında İngiltere'nin ithalatında Türkiye'nin payı yüzde 1,63 olmakla beraber 2017 yılında düşüş gösteren payın tekrar yükseliş eğiliminde olduğu görülmektedir. İngiltere'nin ihracatında ise Türkiye'nin payı yüzde 1,53 olarak gerçekleşirken, 2015'ten beri bu oranın yükseliş eğiliminde olduğu görülmektedir. Türkiye tarafından ikili ilişkilere bakıldığında; Türkiye'nin ihracatında İngiltere'nin payının yüzde 6,6 olduğu; Türkiye'nin ithalatında ise İngiltere'nin payının ihracata kıyasla daha düşük bir düzeyde olup yüzde 3,3 olarak gerçekleştiği tespit edilmektedir.

Şekil 15 - Türkiye'nin İngiltere ile ticareti, milyar dolar, 2015-2018

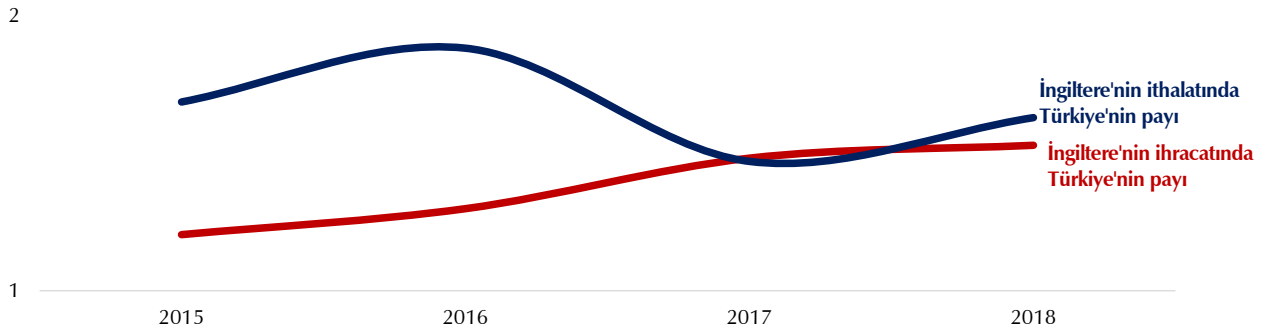
Kaynak: Eurostat (Comext), TÜİK, TEPAV hesaplamaları

Şekil 16 - Türkiye'nin ticaretinde İngiltere'nin payı, %, 2015-2018

Kaynak: Eurostat (Comext), TÜİK, TEPAV hesaplamaları

Şekil 17 - İngiltere'nin ticaretinde Türkiye'nin payı, %, 2015-2018

Kaynak: Eurostat (Comext), TÜİK, TEPAV hesaplamaları

İngiltere, 2018 yılında; 18,4 milyar dolarlık ikili ticaret hacmi ve Türkiye'nin toplam ticaretinden aldığı yüzde 4,7'lik pay ile Türkiye'nin ikili ticaretinde en yüksek ticaret hacmine sahip altıncı partner ülke konumundadır. Türkiye'nin en fazla ticaret gerçekleştirdiği ilk 10 ortak arasında, 3,5 milyar dolar değerindeki dış ticaret fazlası ile İngiltere, Irak'tan sonra Türkiye'nin en fazla dış ticaret fazlası verdiği ülke olarak öne çıkmaktadır. Türkiye'nin en fazla mal ihraç ettiği ilk 10 ülke incelendiğinde; 7 ülkenin AB-28 ülkelerinden oluştuğu ve İngiltere'nin bu ülkeler içerisinde Almanya'dan sonra gelerek ikinci sırada yer aldığı görülmektedir. Türkiye'nin ithalatına bakıldığında ise; İngiltere, Türkiye'nin toplam ithalatından yüzde 3,3 pay alarak Türkiye'nin en çok mal ithal ettiği yedinci ülke konumundadır. Ayrıca İngiltere, Türkiye'nin en çok mal ithalat ettiği ilk 10 ülke arasında, Türkiye'nin ticaret fazlası verdiği tek ülke olarak sıralanmaktadır. Ek olarak, 2001 yılından günümüze dış ticaret verileri incelendiği zaman, İngiltere, kümülatif olarak 46,2 milyar dolarlık toplam dış ticaret fazlasıyla, Irak'tan sonra Türkiye'nin en fazla dış ticaret fazlası verdiği ikinci ülke konumundadır.

Tablo 13 - Türkiye'nin toplam ikili ticaret, ihracat, ithalat ve dış ticaret fazlası hacminlerine göre ilk 10 sırada bulunan ülkeler, 2018

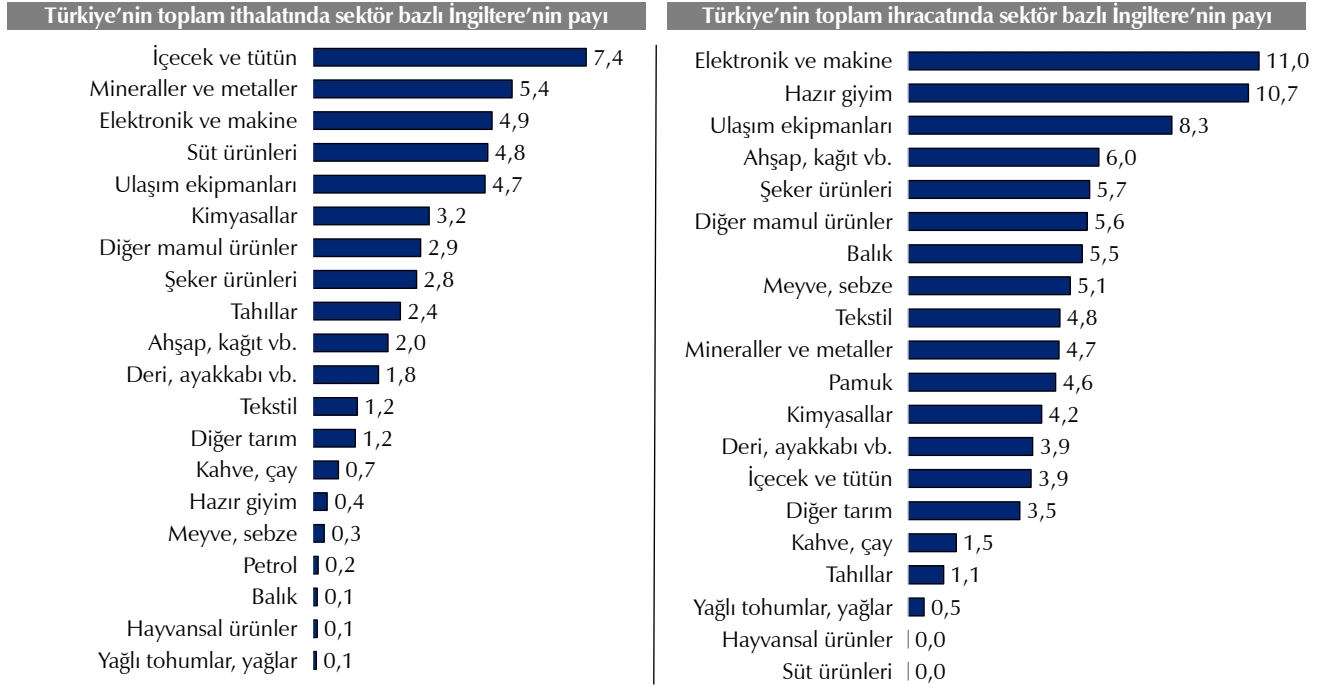
Ülke	İlgili ülkenin Türkiye ile ikili ticaret hacmi, milyar dolar	İlgili ülkenin Türkiye'nin toplam ticaretinden aldığı pay, %	Türkiye'nin ilgili ülkeye yaptığı ihracat, milyar dolar	Türkiye'nin ilgili ülkeye yaptığı ihracatın Türkiye'nin toplam ihracatındaki payı, %	Türkiye'nin ilgili ülkeden yaptığı ithalat, milyar dolar	Türkiye'nin ilgili ülkeden yaptığı ithalatın Türkiye'nin toplam ithalatındaki payı, %	Türkiye'nin ilgili ülkeyle ticaretindeki dış ticaret fazlası, milyar dolar	İkili toplam ticaret hacmindeki sırası	İhracat sırası	İthalat sırası
Almanya	36,5	9,3	16,1	9,6	20,4	9,1	-4,3	1	1	3
Rusya	25,4	6,5	3,4	2,0	22,0	9,9	-18,6	2	12	1
Çin	23,6	6,0	2,9	1,7	20,7	9,3	-17,8	3	16	2
ABD	20,7	5,3	8,3	4,9	12,4	5,5	-4,1	4	5	4
İtalya	19,7	5,0	9,6	5,7	10,2	4,6	-0,6	5	3	5
İngiltere	18,4	4,7	11,0	6,6	7,4	3,3	3,5	6	2	7
Fransa	14,7	3,8	7,3	4,3	7,4	3,3	-0,1	7	7	8
İspanya	13,2	3,4	7,7	4,6	5,5	2,5	2,2	8	6	11
İrak	9,8	2,5	8,3	5,0	1,4	0,6	6,9	9	4	35
İran	9,3	2,4	2,4	1,4	6,9	3,1	-4,5	10	19	9
Hindistan	8,7	2,2	1,1	0,7	7,5	3,4	-6,4	11	35	6
Hollanda	8,1	2,1	4,8	2,8	3,3	1,5	1,5	12	8	15
Belçika	7,5	1,9	4,0	2,4	3,6	1,6	0,4	13	9	14
G. Kore	7,3	1,9	0,9	0,6	6,3	2,8	-5,4	14	41	10
Romanya	6,3	1,6	3,9	2,3	2,4	1,1	1,4	17	11	22
İsrail	5,6	1,4	3,9	2,3	1,7	0,8	2,2	18	10	31
Fas	2,7	0,7	2,0	1,2	0,7	0,3	1,3	31	22	49
Libya	1,9	0,5	1,5	0,9	0,4	0,2	1,1	41	24	57
Suriye	1,4	0,4	1,3	0,8	0,07	0,03	1,3	52	29	99
KKTC	1,3	0,3	1,2	0,7	0,07	0,03	1,2	55	32	100

Kaynak: Eurostat (Comext), TÜİK, TEPAV hesaplamaları

Not: Dış ticaret fazlası sütununda yer alan negatif değerler dış ticaret açığına işaret etmektedir.

Türkiye'nin toplam ithalatında İngiltere'nin payı yüzde 3,3 iken yüzde 7,4 ile içecek ve tütün, yüzde 5,4 ile mineraller ve metaller, yüzde 4,9 ile elektronik ve makine, yüzde 4,8 ile süt ürünleri ve yüzde 4,7 ile ulaşım ekipmanları; İngiltere'nin Türkiye'nin ithalatından ortalamasının üzerinde pay aldığı sektörler olarak öne çıkmaktadır. Türkiye'nin İngiltere'ye gerçekleştirdiği ihracatın sektörlere göre dağılımında ise; elektronik ve makine yüzde 11, hazır giyim yüzde 10,7 ve ulaşım ekipmanları yüzde 8,3'lük oranları ile Türkiye'nin toplam ihracatında İngiltere'nin yüzde 6,6 oranındaki payından yüksek pazar paylarına sahip olduğu sektörler arasında yer almaktadır. Bu sektörler ilave olarak, ahşap ve kâğıt yüzde 6, şeker ürünleri yüzde 5,7, diğer mamul ürünler yüzde 5,6, balık yüzde 5,5 ve meyve ve sebze yüzde 5,1'lik payları ile İngiltere'nin, Türkiye'nin ihracatında önemli pay sahibi olduğu sektörler olarak öne çıkmaktadır.

Şekil 18 - Türkiye'nin İngiltere ile ticaretinde sektörlere göre İngiltere'nin pazar payı, %, 2018

Kaynak: Eurostat (Comext), TÜİK, UN Comtrade, WTO, ITC, UNCTAD (2018), TEPAV hesaplamaları

Türkiye'nin İngiltere'den gerçekleştirdiği ithalatta, sırasıyla İstanbul yüzde 54,8, Ankara yüzde 26,5, Kocaeli yüzde 4,4, Sakarya yüzde 4,4, İzmir yüzde 2,1, Yalova yüzde 1,3, Osmaniye yüzde 1,2, Bursa yüzde 1,1, Hatay yüzde 0,9 ve Gaziantep yüzde 0,4'lük payları ile öne çıkan ithalatçı iller olarak listelenmektedir. İlk 10 ilin ithalatının toplamı, Türkiye'nin İngiltere'den toplam ithalatının yüzde 97,1'ini oluşturmaktadır. Aynı şekilde; ihracat rakamları il bazında incelendiğinde, İstanbul'un Türkiye'nin İngiltere'ye gerçekleştirdiği toplam ihracatının yüzde 65,3'ünü tek başına gerçekleştiriyor olması, İstanbul'un ihracattaki önemini göstermektedir. İstanbul'u yüzde 6,6 ile İzmir, yüzde 4,8 ile Sakarya, yüzde 4 ile Denizli, yüzde 3,9 ile Bursa, yüzde 3,3 ile Kocaeli, yüzde 2,4 ile Gaziantep, yüzde 2 ile Manisa, yüzde 1,6 ile Ankara ve yüzde 0,9 ile Hatay takip etmektedir. İlk 10 ilin ihracatının toplamı, Türkiye'nin İngiltere'ye gerçekleştirdiği toplam ihracatının yüzde 94,8'ini oluşturmaktadır.

Tablo 14 - Türkiye'nin İngiltere ile en fazla ithalat ve ihracat yaptığı ilk 10 ili, ticaret hacimleri ve toplam ülke ithalatından ve ihracatından alınan paylar, 2018

Sıra	İl	İthalat hacmi, milyon dolar	Toplam ithalattan aldığı pay, %	Sıra	İl	İhracat hacmi, milyon dolar	Toplam ihracattan aldığı pay, %
1	İstanbul	4.078	54,8	1	İstanbul	7.255	65,3
2	Ankara	1.974	26,5	2	İzmir	733	6,6
3	Kocaeli	331	4,4	3	Sakarya	538	4,8
4	Sakarya	329	4,4	4	Denizli	442	4,0
5	İzmir	159	2,1	5	Bursa	432	3,9
6	Yalova	100	1,3	6	Kocaeli	365	3,3
7	Osmaniye	90	1,2	7	Gaziantep	265	2,4
8	Bursa	81	1,1	8	Manisa	218	2,0
9	Hatay	68	0,9	9	Ankara	177	1,6
10	Gaziantep	32	0,4	10	Hatay	101	0,9

Kaynak: TÜİK, TEPAV hesaplamaları

2005 yılından beri kümülatif olarak değerlendirildiğinde, İngiltere'nin Türkiye'ye 10,7 milyar dolar değerinde yatırım gerçekleştirdiği görülmektedir. 10,7 milyar dolarlık yatırımı ile İngiltere'nin Türkiye'ye gelen toplam yabancı yatırımlardaki payı, yüzde 6,9'dur. Aynı zamanda İngiltere, Hollanda ve ABD'den sonra Türkiye'deki en büyük üçüncü yabancı yatırımcı konumundadır. 2013-2019 Eylül dönemi incelendiğinde, Türkiye'de, İngiltere ortaklı 613 yeni şirketin kurulduğu görülmektedir. Türkiye'de kurulan bu şirketlerdeki İngiliz sermayesinin toplam miktarı 146,8 milyon lira değerindedir. Ayrıca; Türkiye'den yurt dışına gerçekleştirilen doğrudan yabancı yatırımlar, 2005 yılından beri kümülatif olarak değerlendirildiğinde, Türkiye'nin İngiltere'ye 2,8 milyar dolar değerinde yatırım gerçekleştirdiği görülmektedir. 2,8 milyar dolarlık yatırımı ile İngiltere, Türkiye'nin yurt dışındaki toplam yabancı yatırımlarından yüzde 6,2'lik bir pay almaktadır. Bu payı ile İngiltere; Hollanda, Azerbaycan ve ABD'den sonra Türkiye'nin en çok dış yatırıma sahip olduğu dördüncü ülke konumundadır. Yabancı yatırımların sektörlerine göre dağılımı incelendiğinde; Türkiye'den İngiltere'ye giden yatırımlarda, yüzde 27,8'lik payı ile ICT (Information and Communications Technology - Bilgi ve İletişim Teknolojileri) ve elektronik, yüzde 26,3'lük payı ile kâğıt ve ahşap sektörleri öne çıkmaktadır. Bu sektörleri, sırasıyla yüzde 7,4 ile inşaat, yüzde 6,5 ile turizm, yüzde 5,8 ile finansal hizmetler ve yüzde 5,3 ile tüketici ürünler takip etmektedir. İngiltere'den Türkiye'ye gelen yatırımlarda ise yüzde 24,7'lük payı ile inşaat ve yüzde 21,5'lik payı ile ulaşım araçları öne çıkmaktadır. Bu sektörlerin dışında öne çıkan diğer sektörler, yüzde 8,7 ile ICT ve elektronik, yüzde 7,4 ile çevre teknolojileri, yüzde 7 ile yiyecek, içecek ve tütün, yüzde 6 ile finansal hizmetler ve yüzde 5 ile metal sektörleridir.

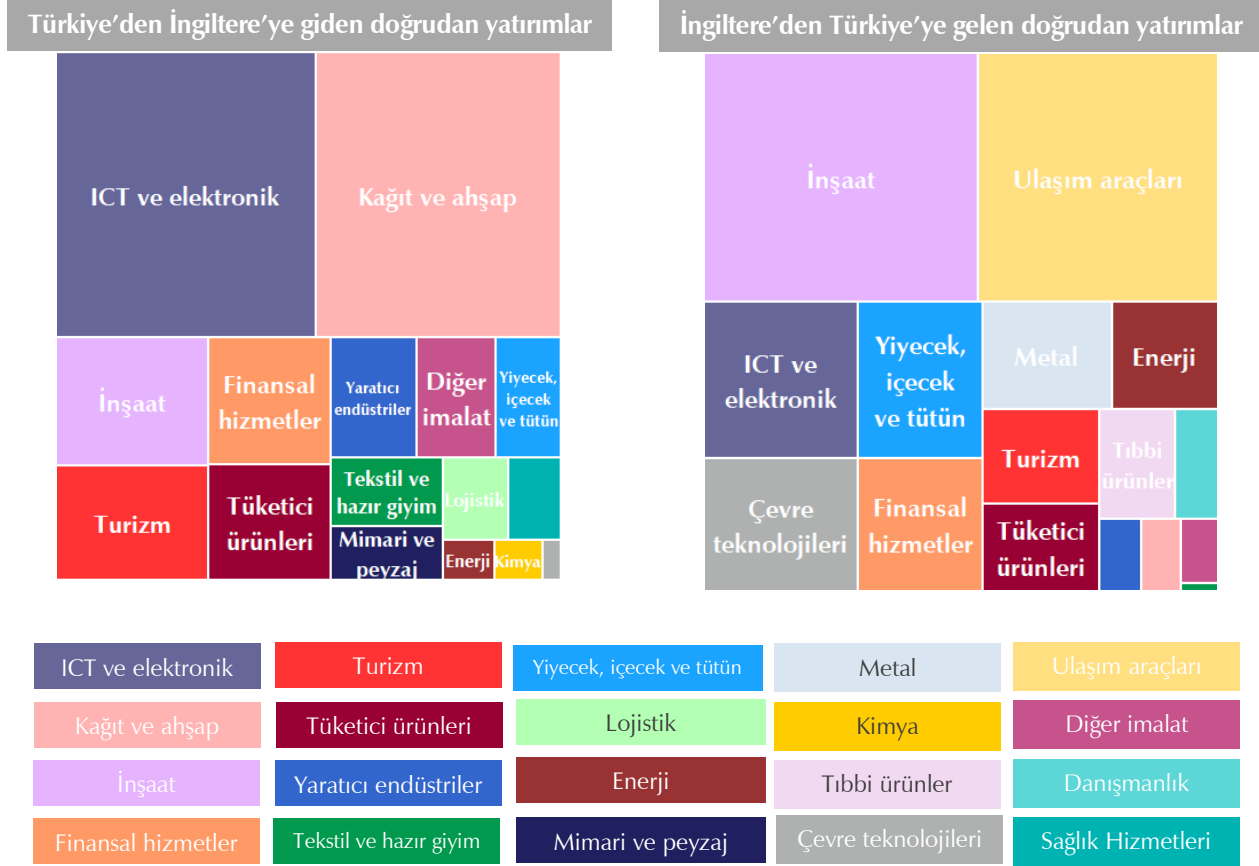
Tablo 15 - Türkiye'ye gelen ve Türkiye'den giden doğrudan yabancı yatırımlar, ilk 10 ülke, kümülatif, 2005-2019*

Sıra	Ülke	Türkiye'ye gelen doğrudan yabancı yatırımlar, milyar dolar	Toplam yabancı yatırımlardaki pay, %	Sıra	Ülke	Türkiye'den giden doğrudan yabancı yatırımlar, milyar dolar	Toplam yabancı yatırımlardaki pay, %
1	Hollanda	24,4	15,6	1	Hollanda	13,2	29,7
2	ABD	11,9	7,6	2	Azerbaycan	5,9	13,3
3	İngiltere	10,7	6,9	3	ABD	5,8	13,1
4	Avusturya	10,5	6,8	4	İngiltere	2,8	6,2
5	Lüksemburg	9,5	6,1	5	Almanya	2,5	5,7
6	İspanya	9,5	6,1	6	Malta	1,3	2,9
7	Almanya	9,4	6,0	7	Lüksemburg	1,2	2,8
8	Belçika	8,6	5,5	8	İsviçre	1,0	2,2
9	Fransa	7,3	4,6	9	Rusya	0,9	2,0
10	Azerbaycan	7,0	4,5	10	İrlanda	0,7	1,6

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları

Not: * 2019 yılı Ocak-Temmuz dönemini içermektedir.

Şekil 19 - Türkiye ve İngiltere arasındaki yatırımların sektör bazlı dağılımı, kümülatif, 2003-2019*

Kaynak: FdiMarkets, TEPAV hesaplamaları

Not: * 2019 yılı Ocak-Ağustos dönemini içermektedir.

Tablo 16 - Türkiye'de kurulan İngiliz ortaklı şirketlerin yıllara göre dağılımı, 2013-2019*

Yıl	Şirket Sayısı	İngiltere'nin ortak olduğu şirketlerdeki toplam sermayesi, milyon lira	İngiltere sermayesinin İngiltere ortağı olan şirketlerdeki payı, %	İngiltere sermayesinin yabancı ortaklı şirketlerin toplam sermayesindeki payı, %
2013	151	25,1	55,2	1,6
2014	120	19,1	76,0	0,8
2015	70	15,5	70,2	1,3
2016	47	17,8	85,8	1,7
2017	56	18,2	91,9	0,2
2018	89	26,0	72,7	0,6
2019	80	25,1	85,6	0,7
Toplam	613	146,8	74,0	0,6

Kaynak: TOBB, TEPAV hesaplamaları

Not: 2019 yılı Ocak-Eylül dönemini içermektedir.

Ek 2. Ürün Bazlı Brexit Rehberi Web Arayüzü Kullanım Kılavuzu

Brexit sürecinde şu aşamaya kadar farklı senaryolar değerlendirilmiş olup geçiş süreci sonrasında ticarette kurallarının ne olacağı hâlihazırda tamamen netlik kazanmadı. Ticareti etkileyen gümrük vergilerinin ne olacağı, bu devam eden süreçte farklı zamanlarda konuşula gelmiş olup bu durum bazen de en güncel durumun ne olduğunun özel sektör tarafından takibini zorlaştırabildi. Süreç içerisinde oluşan ve devam edecek olan bu bilgi ihtiyacına cevaben, “Özel Sektör için Ürün Bazlı Brexit Rehberi“, Brexit sonrasında geçiş sürecini takiben Türkiye’deki ihracatçı ve ithalatçıların karşı karşıya gelecekleri yeni gümrük vergilerinin ürün bazında takip edilebilmesi için hazırlanmış bulunmaktadır.

Geçiş süreci sonrasında Türkiye ve İngiltere ticaretinin ne düzeyde etkileneceği aşağıda 5 maddede sıralanan oranlara bağlı olarak belirlenecektir. Öte yandan, bu maddelerden 2’sine ilişkin mevcut durumda bilgiler net iken 3 maddeye ilişkin kesinleşmiş bilgiler mevcut değildir.

- Belirli olanlar:

- Türkiye ve İngiltere arasındaki ticarete şu anda uygulanan ve geçiş süreci boyunca uygulanacak GB gümrük vergisi oranları
- Türkiye ve İngiltere’nin ticaret anlaşması bulunmayan ülkelerden ithalatlarında şu anda uyguladıkları MFN oranları

- Belirsiz olanlar:

- Geçiş süreci sonrasında İngiltere’nin anlaşmasız ülkelere ithalatında uygulayacağı MFN oranları
- Geçiş süreci sonrası için Türkiye ve İngiltere arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalanırsa bu anlaşmadaki gümrük vergisi oranları
- Geçiş süreci sonrası için İngiltere’nin AB’den farklı olarak gerçekleştirebileceği ticaret anlaşmaları ve bu ticaret anlaşmalarındaki gümrük vergisi oranları

Brexit sonrası gümrük vergilerindeki değişimi analiz etmek için yukarıda 5 madde halinde sıralanan gümrük vergilerini birbirleriyle karşılaştırmak gerekmektedir. Bu çalışmada, ticaret politikalarının ülkeler ve ürün grupları arasında karşılaştırılabilmesi için Dünya Ticaret Örgütü’nün WTP (World Tariff Profile - Dünya Tarife Profilleri) metodolojisi ile hesaplanan AVE değerleri temel alınmıştır.

Geçiş süreci sonrasında Türkiye’nin İngiltere ile olan ihracatında ve ithalatında gümrük oranlarında gerçekleşecek değişimler, “Özel Sektör için Ürün Bazlı Brexit Rehberi Web Arayüzü”nde, ürün bazında paylaşılmaktadır. Bu Arayüz aracılığıyla, firmalar, kendi ürünlerini aratıp ilgili ürünlerdeki mevcut gümrük vergilerine ve geçiş süreci sonrasında karşılaşılabilecek gümrük vergilerine tek bir kaynak üzerinden ulaşabilecektir. Gümrük vergilerinin paylaşıldığı bu Arayüzde ayrıca her bir ürün için geçiş süreci sonrasında ilgili ürünün etkilenme düzeyi paylaşılmaktadır. Ürünlerin sektörleri, 2018 yılına ait ihracat/ithalat ticaret hacimleri de bu Arayüzde paylaşılırken ek olarak geçiş süreci sonrasında gümrük vergileri nedeniyle rekabet

gücünde kayıp yaşanabilecek ürünlerde çalışma genelinde metodolojisi paylaşılan yöntemlerle belirlenen alternatif pazar önerileri listelenmektedir.

Çalışma kapsamında, geçiş sürecini takiben Türkiye'nin İngiltere ile ticaretini etkileyecek yukarıda sıralanan 5 maddede özetlenen gümrük vergisi oranlarının tek bir kaynak aracılığıyla AVE metodolojisi ile oranları kıyaslamaya izin veren bir yapıda kamu ve özel sektör temsilcileri ile paylaşılması hedeflenmiştir. Bu bağlamda, ilgili 5 maddede sıralanan oranların bir bölümü halen netlik kazanmamış olup süreç içerisindeki gelişmeleri takiben Arayüz de güncellenecektir.

www.tepav.org.tr/brexit adresinden ulaşılabilen ve Şekil 20'deki gibi bir açılış ekranına sahip olan Web Arayüzünde, 21 ayrı sektörden Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında 9.437 ve İngiltere'den ithalatında ise 16.447 adet ürün için ürün bazlı bilgiler mevcuttur.

Şekil 20 - Ürün Bazlı Brexit Rehberi Web Arayüzü açılış sayfası

The screenshot shows the website header with the tepav logo and the text: Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı, The Economic Policy Research Foundation of Turkey, Фонд Исследований Экономической Политики Турции, and وقف أبحاث السياسات الاقتصادية التركية. Below the header is the TOBB logo and the tepav logo. The main heading is 'Özel Sektör için Ürün Bazlı Brexit Rehberi'. The text below reads: "Özel Sektör için Ürün Bazlı Brexit Rehberi", Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)'nin desteği ile Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV) tarafından hazırlanmıştır. Aşağıda yer verilen sorgu ekranları ile firmalar kendi ürünlerini aratıp ilgili ürünlerde, geçiş süreci sonrasında karşılaşılabilecek gümrük vergilerini karşılaştırmalı olarak inceleyebilir. Paylaşılan veriler mevcut şartları yansıtmakta olup gelişmeleri takiben ilgili gümrük vergileri güncellenecektir. "Özel Sektör için Ürün Bazlı Brexit Rehberi" raporunun tamamına erişmek için [tıklayınız](#).

There are two buttons labeled 'Tıklayınız' (Click here) with the following text above them:

- Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında,** geçiş süreci sonrasında ürün bazında gümrük vergilerindeki değişim için
- Türkiye'nin İngiltere'den ithalatında,** geçiş süreci sonrasında ürün bazında gümrük vergilerindeki değişim için

Kaynak: www.tepav.org.tr/brexit

Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında; ilgili ürünlerin bilgilerine ulaşmak için Şekil 21'deki gibi öncelikle açılış ekranında yer alan ihracat bölümünü belirten "Tıklayınız" bağlantısına tıklanmalıdır. Daha sonrasında yeni açılan ürün sayfasında, aranmak istenen ürünün HS8 ürün kodu ya da tanımı girilerek filtrele butonuna tıklamak gerekmektedir. Örneğin; "87042191" HS8 kodu ekrana girildiği zaman, Tablo 17'de paylaşılan ürün tablosu görüntülenmektedir. Eğer ürün kodu kısmına sadece "87" girilirse; ürün kodu içerisinde herhangi bir yerde "87" olan bütün ürünler listelenmektedir. Aynı şekilde; ürün tanımı (HS8) kısmına "Oncorhynchus apache, oncorhynchus chrysogaster türü balık (canlı)" yazıldığında "3019110" HS8 kodlu ürün tabloda görülürken; ürün tanımına sadece "balık" yazılması durumunda, hayvansal ürünlerden hazır giyim kadar çeşitli sektörlerde içerisinde balık kelimesi geçen tüm ürünler listelenebilmektedir.

Arayüzde ürün düzeyinde listelenen tablolardaki değişkenlerin açıklamaları, imleç ilgili sütun üzerine getirildiğinde ayrıca paylaşılmaktadır. Sütunlar ve sütunlara ilişkin açıklamalar sırasıyla şu şekilde listelenmektedir:

- **Ürün:** Ürünlere ilişkin kodlar CN (Combined Nomenclature - Kombine Nomanklatür) sınıflandırması 2019 revizyonuna göre 8 basamakta paylaşılmaktadır.
- **Ürün Tanımı:** Ürün kodlarına ilişkin tanımlar CN (Combined Nomenclature - Kombine Nomanklatür) sınıflandırması 2019 revizyonuna göre 8 basamakta paylaşılmaktadır.
- **TR_{GB}:** Gümrük Birliği kapsamında Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatında mevcut durumda karşılaştığı gümrük vergisi 8 basamak düzeyinde paylaşılmaktadır.
- **MFN_{Yeni}:** İngiltere'nin anlaşmasız Brexit durumunda ithalatında uygulayacağı MFN gümrük vergisi 8 basamak düzeyinde paylaşılmaktadır. Gelişmeleri takiben güncellenecektir.
- **MFN_{Eski}:** İngiltere'nin anlaşması bulunmayan üçüncü ülkelerden ithalatında temel alınan mevcut MFN gümrük vergisi 8 basamak düzeyinde paylaşılmaktadır.
- **Etkilenme Durumu:** Geçiş süreci sonrasında, İngiltere'nin ithalatında, yeni MFN oranları, mevcut MFN oranları ve Türkiye'nin tabi olduğu GB oranlarının Türkiye açısından karşılaştırılmasına ilişkin sonuçlar paylaşılmaktadır. Gelişmeleri takiben güncellenecektir. Detaylı bilgi için bkz. Tablo 3.
- **Alternatif Pazarlar (Alternatif pazarın Türkiye haricindeki ülkelerden gerçekleştirdiği toplam ithalat hacmi, milyon dolar - Türkiye'den ithalatta uygulanan gümrük vergisi oranı) 6 basamak düzeyinde:** İngiltere ve Türkiye ticaretinde 8 basamakta tanımlanan ürünlerin 6 basamaktaki üst karşılığında; ithalatçı alternatif pazarlar, çalışma kapsamında detayları paylaşılan metodolojiye göre kısa listeye alınmıştır. Bu kapsamda, ithalat hacminde artış olan, ithalat büyüklüğü belirlenen hacimlerin üzerinde olan, rekabete açık, birim değer açısından öne çıkan, gümrük vergisinde MFN_{Yeni}'ye göre avantajlı konumda olan pazarlar listelenmiştir. İlgili ülkeler Türkiye haricinde 2017 yılında 6 basamak düzeyindeki toplam ithalat hacimlerine göre büyükten küçüğe sıralanmıştır. Sıralamada öncelikle AB ülkeleri kendi içerisinde listelenmiş, takip eden sıralarda ise diğer ülkeler listelenmiştir. İlgili gümrük vergisi eşleştirmelerinde, AB ülkeleri için 2019 cetvelleri 8 basamak düzeyinde temel alınırken diğer ülkeler için en güncel yıl ve versiyona ait veriler 6 basamak düzeyinde analiz edilip 8 basamaklı ürünlerle eşleştirilmiştir. Gelişmeleri takiben güncellenecektir.
- **Sektör:** DTÖ sektör sınıflandırmasına göre 6 basamak düzeyinde eşleştirilmiş sektör bilgileri paylaşılmaktadır.
- **Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatı, Milyon Dolar, 2018:** İlgili veriler Eurostat Comext verilerine göre İngiltere'nin ithalat beyanlarından 8 basamakta derlenmiş olup, ilgili üründe Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatı paylaşılmaktadır.

Şekil 21 - Türkiye'nin ihracatında ürün sorgulama

tepav | Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı
The Economic Policy Research Foundation of Turkey
Фонд Исследований Экономической Политики Турции
وقف أبحاث السياسات الاقتصادية التركية

tepav
Özel Sektör için Ürün
Bazlı Brexit Rehberi

Lütfen aramak istediğiniz ürün kodunu veya ürün tanımını giriniz.

Ürün Kodu (HS8):

Ürün Tanımı (HS8):

Filtrele

Kaynak: www.tepav.org.tr/brexit

Tablo 17 - Türkiye'nin ihracatında ürün bazlı örnek sorgulama sonuçları

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı
The Economic Policy Research Foundation of Turkey
Фонд Исследований Экономической Политики Турции
وقف أبحاث السياسات الاقتصادية التركية

TÜRKİYE İŞ ADALARI VE BORSALAR BİRLİĞİ
TOBB

Özel Sektör için Ürün Bazlı Brexit Rehberi

Lütfen aramak istediğiniz ürün kodunu veya ürün tanımını giriniz.

Ürün Kodu (HS8):

Ürün Tanımı (HS8):

Filtrele

Türkiye'nin İngiltere'ye ihracatı, geçiş süreci sonrasında ürün bazında gümrük vergileri, AVE metodolojisi (MFN oranları ve olası ticaret anlaşmalarındaki gelişmeleri takiben güncellenecektir)

Ürün	Ürün Tanımı	TR _{GB}	MFN _{Yeni}	MFN _{Eski}	Etkilenme Durumu	Alternatif pazarlar (Alternatif pazarın Türkiye haricindeki ülkelerden gerçekleştirdiği toplam ithalat hacmi, milyon dolar - Türkiye'den ithalatta uygulanan gümrük vergisi oranı) 6 basamak düzeyinde	Sektör	Türkiye'nin İngiltere'ye İhracatı, Milyon Dolar, 2018
87042191	Dizel/ yarı dizel eşya taşımaya mahsus yeni taşıtlar (silindir hac.=<2500 cm3; brüt ağırlığı< 5ton)	0,00%	10,00%	10,00%	Gümrük vergisinde doğrudan kayıp var, dolaylı pozisyon kayıp yok	Belçika-Lüksemburg (2.893 - %0,0), İspanya (1.364 - %0,0), Avusturya (628 - %0,0), Macaristan (548 - %0,0), Danimarka (471 - %0,0), Çekya (420 - %0,0), Finlandiya (299 - %0,0), Romanya (238 - %0,0), Slovakya (158 - %0,0), İsrail (316 - %0,0), Hong Kong (51 - %0,0), İzlanda (46 - %0,0), Seyşeller (6 - %0,0)	Ulaşım ekipmanları	1012,35

Kaynak: www.tepav.org.tr/brexit

Not: *MFN_{yeni}*, İngiltere'nin anlaşmasız Brexit durumunda üçüncü ülkelerden ithalatında uygulamak üzere açıklayıp 31 Ocak 2020 sonrasında geri çektiği gümrük vergisi oranını temsil etmektedir. Bu oran resmi açıklamaları takiben güncellenecektir.

Türkiye'nin İngiltere'den ithalatında, ilgili ürünün bilgilerine ulaşmak için Şekil 22'deki gibi öncelikle açılış ekranında yer alan ithalat bölümünü belirten "Tıklayınız" bağlantısına tıklanmalıdır. Daha sonrasında yeni açılan ürün sayfasında, aramak istenen ürünün HS12 ürün kodu ya da tanımı girilerek filtrele butonuna tıklamak gerekmektedir. Örneğin; "2084010000" HS12 kodu ekrana girildiği zaman, Tablo 18'de

paylaşılan ürün tablosu görüntülenmektedir. Eğer ürün kodu kısmına sadece "208" girilirse; ürün kodu içerisinde herhangi bir yerde "208" bulunan bütün ürünler listelenmektedir. Aynı şekilde; ürün tanımı (HS12) kısmına "Otomobil (binek, dizel/ yarı dizel, yeni) (1500 cm³<silindir hacmi=<1600 cm³)" yazıldığında, "870332191100" HS12 kodlu ulaşım ekipmanları sektöründeki ürün tabloda görülürken; ürün tanımına sadece "otomobil" yazılması durumunda, kimyasallardan tekstile kadar çeşitli sektörlerde içerisinde "otomobil" kelimesi geçen her ürün listelenebilmektedir.

Arayüzde ürün düzeyinde listelenen tablolardaki değişkenlerin açıklımları, imleç ilgili sütun üzerine getirildiğinde ayrıca paylaşılmaktadır. Sütunlar ve sütunlara ilişkin açıklamalar sırasıyla şu şekilde listelenmektedir:

- **Ürün:** Ürünlere ilişkin kodlar GTİP sınıflandırması 2019 revizyonuna göre 12 basamakta paylaşılmaktadır.
- **Ürün Tanımı:** Ürün kodlarına ilişkin tanımlar GTİP sınıflandırması 2019 revizyonuna göre 12 basamakta paylaşılmaktadır.
- **UK_{GB}:** Gümrük Birliği kapsamında Türkiye'nin İngiltere'den ithalatında mevcut durumda karşılaştığı gümrük vergisi 12 basamak düzeyinde paylaşılmaktadır.
- **MFN:** Türkiye'nin ithalatında temel alınan MFN gümrük vergisi oranı 12 basamak düzeyinde paylaşılmaktadır.
- **Etkilenme Durumu:** Geçiş süreci sonrasında, Türkiye ve İngiltere arasında yeni bir ticaret anlaşması imzalanana kadarki dönemde, Türkiye'nin İngiltere'den ithalatında karşılaşılabilecek gümrük vergileri, İngiltere açısından 3 olası senaryoda değerlendirilmektedir. Detaylı bilgi için bkz. Tablo 4. Gelişmeleri takiben güncellenecektir.
- **Alternatif Pazarlar (Alternatif pazarın Türkiye haricindeki ülkelere gerçekleştirdiği toplam ihracat hacmi, milyon dolar - Türkiye'den ithalatta uygulanan gümrük vergisi oranı) 6 basamak düzeyinde:** İngiltere ve Türkiye ticaretinde 12 basamakta tanımlanan ürünlerin 6 basamaktaki üst karşılığında; ihracatçı alternatif pazarlar, çalışma kapsamında detayları paylaşılan metodolojiye göre kısa listeye alınmıştır. Bu kapsamda, ihracat hacminde artış olan, ihracat büyüklüğü belirlenen hacimlerin üzerinde olan, rekabete açık, birim değer açısından öne çıkan, gümrük vergisinde MFN'e göre avantajlı konumda olan pazarlar listelenmiştir. İlgili ülkeler Türkiye haricinde 2017 yılında 6 basamak düzeyindeki toplam ihracat hacimlerine göre büyükten küçüğe sıralanmıştır. İlgili gümrük vergisi eşleştirmelerinde, Türkiye'nin 2019 cetveli 12 basamakta eşleştirilmiştir. Gelişmeleri takiben güncellenecektir.
- **Sektör:** DTÖ sektör sınıflandırmasına göre 6 basamak düzeyinde eşleştirilmiş sektör bilgileri paylaşılmaktadır.

- **Türkiye'nin İngiltere'den İthalatı Milyon Dolar, 2018:** İlgili veriler TÜİK verilerine göre Türkiye'nin ithalat beyanlarından 12 basamakta derlenmiş olup, ilgili üründe Türkiye'nin İngiltere'den ithalatı paylaşılmaktadır.

Şekil 22 - Türkiye'nin ithalatında ürün sorgulama

tepav | Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı
The Economic Policy Research Foundation of Turkey
Фонд Исследований Экономической Политики Турции
وقف أبحاث السياسات الاقتصادية التركية

tepav
Özel Sektör için Ürün Bazlı Brexit Rehberi

Lütfen aramak istediğiniz ürün kodunu veya ürün tanımını giriniz.

Ürün Kodu (HS12):

Ürün Tanımı (HS12):

Filtrele

Kaynak: www.tepav.org.tr/brexit

Tablo 18 - Türkiye'nin ithalatında ürün bazlı örnek sorgulama sonuçları

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı
The Economic Policy Research Foundation of Turkey
Фонд Исследований Экономической Политики Турции
وقف أبحاث السياسات الاقتصادية التركية

tepav
Özel Sektör için Ürün Bazlı Brexit Rehberi

Lütfen aramak istediğiniz ürün kodunu veya ürün tanımını giriniz.

Ürün Kodu (HS12):

Ürün Tanımı (HS12):

[Filtrele](#)

Türkiye'nin İngiltere'den ithalatı, geçiş süreci sonrasında ürün bazında gümrük vergileri, AVE metodolojisi (Olası ticaret anlaşmalarındaki gelişmeleri takiben güncellenecektir)

Ürün	Ürün Tanımı	UK _{GB}	MFN	Etkilenme Durumu	Alternatif pazarlar (Alternatif pazarın Türkiye haricindeki ülkelere gerçekleştirdiği toplam ihracat hacmi, milyon dolar - ithalatta Türkiye'nin uyguladığı gümrük vergisi oranı) 6 basamak düzeyinde	Sektör	Türkiye'nin İngiltere'den İthalatı, Milyon Dolar, 2018
870332191100	Otomobil (binek, dizel/ yarı dizel, yeni) (1500 cm ³ <silindir hacmi=<1600 cm ³)	0,00%	10,00%	Gümrük vergisinde İngiltere için doğrudan kayıp var	İsveç (3.195 - %0,0)	Ulaşım ekipmanları	236,07

Kaynak: www.tepav.org.tr/brexit

Ek 3. Analizlerde Başvurulan Veri Kaynakları ve Metodoloji

Veri kaynaklarının seçimlerinde; tarife ve ticaret hacim değerleri arasında yıl, sınıflama ve detay düzeyi açısından uyum, toplu indirmeye uygunluk ve güncellik ana kriterler olarak ele alınmıştır. Bu kapsamda, dış ticaret ve tarife cetvelleri için derlenen veri kaynakları ve bu kaynaklardan derlenen verilerin işlenmesinde izlenen metodoloji aşağıda ilgili alt başlıklarda paylaşılmaktadır.

Gümrük Tarife Cetvelleri ve AVE Metodolojisi

Dünya Gümrük Örgütünün (DGÖ) standart hale getirdiği Armonize Sistem (HS - Harmonized System) olarak anılan sınıflandırma kapsamında, ticarete konu olan ürünleri resmi belgelerde tanımlamak için uluslararası geçerliliği olan sayısal kodlar kullanılmaktadır. Bir ülkenin gümrük tarifesi, ithal edilebilecek tüm ürünlerin listesini içermektedir. HS sınıflandırmasına göre, gümrük tarife cetvelleri, uluslararası geçerliliği olan 6 basamaktan ziyade çok daha fazla detayın yer aldığı her ülkenin kendine özel olarak 6 basamağı detaylandırarak oluşturduğu ulusal sınıflandırma sistemleri ile rapor edilmektedir.

Türkiye'nin ithalat rejimi kapsamında belirlediği gümrük tarife cetvelinde, GTİP (Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu) yani HS 12 basamak düzeyinde; her ürün için gümrük vergisi oranı, ilave gümrük vergisi ve toplu konut fonu için oranlar listelenmektedir. Bu kapsamda çalışma içerisinde kısaca gümrük vergisi olarak yer verilen vergiler; Türkiye tarafından gümrük vergisi ve toplu konut fonu için belirtilen oranların toplamı olarak paylaşılmaktadır.

İlgili veriler, ITC Market Access Map kaynağından 2019 yılı tarife cetvelleri temel alınarak derlenmiştir. Partnerlere göre uygulanan minimum gümrük vergisi oranları ve MFN oranları; Türkiye'nin ithalatında 12 basamakta, İngiltere'nin ithalatında 10 basamakta derlenmiştir. İngiltere için detaylı ticaret verileri 8 basamakta derlendiği için gümrük vergileri de basit ortalama ile 8 basamağa indirgenmiştir. İngiltere'nin anlaşmasız Brexit sonrası GB'deki pozisyon değişikliği kapsamında üçüncü ülkelere uygulamak üzere açıklamış olduğu geçici MFN tarife cetveli ise UK Government (2019m) kaynağından derlenmiştir.

İthalatçı ülkenin tarife programlarına bağlı olarak gümrük vergileri, doğrudan yüzde olarak belirlenebileceği gibi ürünün ağırlık veya hacim değerine göre de belirlenebilmektedir. Kıymet esaslı tarife (Ad valorem vergi), ürünün değerine dayanıp yüzde olarak ifade edilmektedir. Doğrudan yüzde olarak belirlenmemiş spesifik ağırlıklar/hacimler üzerinden veya yüzde ve spesifik ağırlıklar/hacimlerin birleşimi şeklinde belirlenmiş vergiler için de ayrıca "ad valorem eşdeğeri (Ad Valorem Equivalent - AVE)" hesaplanabilmektedir. Bu çalışmada, ticaret politikalarının ülkeler ve ürün grupları arasında karşılaştırılabilmesi için Dünya Ticaret Örgütü'nün WTP (World Tariff Profile - Dünya Tarife Profilleri) metodolojisi ile hesaplanan AVE değerleri temel alınmıştır. İngiltere ve Türkiye'nin mevcut gümrük cetvelleri için bu değerler, ITC Market Access Map'ten derlenirken, anlaşmasız Brexit sonrasında İngiltere'nin uygulamak üzere açıkladığı MFN cetveli için hazırlanan AVE oranları yine aynı metodoloji ile TEPAV tarafından hesaplanmıştır. AVE oranlarının hesaplanmasında ürünün güncel birim değeri hesaba dâhil edilirken bu durumda bazı ürünler için karşılıklı ticaret anlaşmalarında listelenen ürünler birim değerlerinde yaşanan değişimler nedeniyle MFN oranlarından daha yüksek hesaplanabilmektedir. Bu gibi durumlarda, daha düşük olan oranlar temel alınmıştır.

Tarife cetveli ve ticaret verileri arasındaki ürün kodlama sistemi nedeniyle uyuşmayan toplulaştırılmış gizli veriler için gümrük vergileri analiz edilememiştir. Ayrıca bazı ürünler için ad valorem eş değeri teknik kısıtlar nedeniyle hesaplanamamaktadır. Bu ürünlerle ilgili toplamlar, “hesaplanamayan” kategorisi altında paylaşılmıştır. Bu kategori haricindeki ürünler için minimum uygulanan gümrük vergileri analizlere konu edilmiştir.

Ürün düzeyinde derlenen gümrük vergileri, ilgili duruma göre ithalat değerleriyle ağırlıklandırılmış ve bu yöntemle sektör veya ülke geneli ağırlıklı ortalamaları paylaşılmıştır. Aksi durumda basit ortalamalar paylaşılmış ve basit ortalamaların kullanıldığı hesaplamalarda bu durum ayrıca belirtilmiştir.

Dış Ticaret Verileri ve HS Ürün Sınıflandırması

Dış ticaret verilerinde, beyan usulüne bağlı olarak ülkelerin partnerleri ile gerçekleştirdikleri ihracat ve ithalat verileri derlenebilmektedir. Gümrük vergisi oranları ithalatçı ülke tarafından belirlendiği için her ülkenin ithalat verileri, ilgili ülkeye ait beyanlardan derlenmiştir. Bu nedenle ikili ticarete, İngiltere’nin Türkiye’den ithalatı, İngiltere’nin resmi verilerinden derlenirken, Türkiye’nin İngiltere’den ithalatı, Türkiye’nin resmi verilerinden derlenmiştir. Her iki veri seti için de 2015-2018 yılına ait veriler NTL (National Tariff Line - Ulusal Tarife Düzeyi) düzeyinde toplanmıştır. Türkiye’nin resmi ticaret verileri TÜİK Dış Ticaret İstatistiklerinden HS 12 düzeyinde dolar cinsinden, İngiltere’nin resmi ticaret verileri Eurostat Comext toplu indirme arayüzünden CN (Combined Nomenclature - Kombine Nomenklatur) düzeyinde 8 basamakta derlenmiştir. Eurostat Comext’ten euro değeriyle derlenen veriler yine Eurostat’tan derlenen yıl ortası döviz kurları ile euro cinsinden dolar cinsine çevrilmiştir.

Eurostat Comext üzerinden derlenen İngiltere’nin ithalat verilerinde, bazı veriler gizlilik nedeniyle ürün düzeyine indirilmeden kısım gibi daha üst kategoriler ile paylaşılabilir. Bu veriler toplam ticaret hacmine dâhil edilmekle beraber ilgili ürünler için sektör ve gümrük vergisi eşleştirmeleri yapılamadığı için bu ürünler analiz dışında “hesaplanamayan” kategorisinde bırakılmıştır.

Türkiye’nin İngiltere ile gerçekleştirdiği ihracat verileri İngiltere’nin ithalat verileri üzerinden derlenirken Türkiye’nin İngiltere’ye gerçekleştirdiği ihracatın illere göre dağılımında bu bilgi Eurostat Comext aracılığıyla derlenemediği için TÜİK verileri temel alınmıştır.

Sektörel Sınıflandırma

Gümrük ve ticaret verilerinde ürün bazında derlenen istatistiklerin sektörel sınıflandırması için DTÖ’nün ürün bazında hazırlamış olduğu gruplandırma temel alınmıştır. Bu sınıflandırma kapsamında gerçekleştirilen “elektrikli makineler” ve “elektriksiz makineler” ayırımındaki ürün içeriklerindeki benzeşmelerden dolayı, bu iki ürün grubu, tek bir ürün grubuna indirgenmiştir.

Üçüncü Ülkelere Ait Gümrük Cetvelleri ve Dış Ticaret Verileri

Üçüncü ülkelerin de dâhil edilmesiyle gerçekleştirilen “3.3. Gümrük Vergilerindeki Değişiklikler Nedeniyle Doğrudan Kayıp Yaşanacak Ürünler için Alternatif Pazar Önerileri” ve “3.4. Gümrük Vergilerindeki Değişiklikler Nedeniyle Ortaya Çıkabilecek Potansiyel Gelişim Alanları” alt başlıklarındaki analizler için, ITC

Market Access Map Bulk Download arayüzü kullanılarak her bir ülke için en güncel tarife cetveli NTL düzeyinde derlenmiş ve basit ortalama ile 6 basamağa indirgenmiştir. İlgili derleme işlemlerinde raportör ülkenin partner ülkeden ithalatında temel aldığı minimum uygulanan gümrük vergileri temel alınmıştır. Her bir ülke için orijinal verilerde HS sınıflaması 2017, 2012 ve 2007 olmak üzere farklı yıllara ait sınıflama listeleri ile paylaşılabilir. İlgili ürün listeleri UN Trade Statistics'in sağlamış olduğu dönüşüm tabloları ile 2007 versiyonuna dönüştürülmüştür. Türkiye ve İngiltere için gerçekleştirilen ikili karşılaştırmalarda, 2018 yılına ait veriler HS 2017 sınıflaması ile paylaşıldığı için ek bir dönüştürme işlemi uygulanmamıştır. Üçüncü ülkeleri içeren yukarıda bahsi geçen iki alt başlıktaki karşılaştırmalarda, tüm verilerin en az hata ile eşleştirilebilmesi için Türkiye ve İngiltere verileri de 2007 sınıflamasına dönüştürülmüştür. İngiltere ve Türkiye özelinde NTL düzeyinde HS 2017 sınıflaması ile elde edilen gümrük vergilerine ilişkin verilerde olduğu gibi üçüncü ülkelere ilişkin gümrük vergilerinde de yine AVE metodolojisi ile yüzde birimi ile hesaplanabilen gümrük vergileri analize dâhil edilmiştir.

Üçüncü ülkelerin de dâhil edilmesiyle gerçekleştirilen "3.3. Gümrük Vergilerindeki Değişiklikler Nedeniyle Doğrudan Kayıp Yaşanacak Ürünler için Alternatif Pazar Önerileri" ve "3.4. Gümrük Vergilerindeki Değişiklikler Nedeniyle Ortaya Çıkabilecek Potansiyel Gelişim Alanları" alt başlıklarındaki analizler için, Birleşmiş Milletler Ticaret İstatistikleri Veri Tabanı (UN Comtrade) verilerinin konsolide edilmesiyle oluşturulan CEPII (Centre d'Etudes Prospectives et d'Informations Internationales) BACI (Base pour l'analyse du Commerce International - Ürün Düzeyinde Uluslararası Ticaret Veri tabanı) verileri temel alınmıştır. Ülkeler yıllık olarak ürün düzeyinde ikili ticaret verilerini, UN'e rapor etmektedir. Bu veriler, UN Comtrade aracılığıyla kamuoyu ile paylaşılmaktadır. Ayrıca, ülkeler hem ithalatlarını hem de ihracatlarını rapor ettiklerinden dolayı UN Comtrade'de tek bir akış için ithalatçı ve ihracatçıdan gelen iki ayrı bilgi bulunmaktadır. Diğer yandan beyan usulü ile veri derlenen UN Comtrade'de bazı ülkelerin verileri bazı yıllar için eksik olabilmektedir. Ek olarak ithalat değerleri CIF (Cost Insurance and Freight - Mal Bedeli, Sigorta ve Navlun Ödenmiş Olarak Teslim), ihracat değerleri FOB (Free On Board - Gemide Masrafsız Teslim) teslim şekilleri çerçevesinde rapor edilmektedir. CEPII BACI, UN Comtrade'den CIF ve FOB teslim şekillerine göre farklılıkları olan verileri derleyerek, beyanı bulunmayan ülkeler için eksik verileri tahmin edip ülkelerin beyanlarını karşılıklı kontrol ederek, gizlilik, muhasebe veya değerlendirme farklılıkları nedeniyle oluşan tutarsızlıkları konsolide ederek, konsolide ticaret verilerini tahmin etmektedir. Diğer yandan UN Comtrade gibi beyanları ek işlem gerçekleştirilmeksizin açıklamayan CEPII BACI, arka planda yer alan analitik süreçlerden de kaynaklanan bir gecikme ile verileri paylaşmaktadır. Nitekim İngiltere ve Türkiye için resmi kaynaklardan beyan usulüne göre derlenen veriler 2018 yılı için erişilebilirken CEPII BACI verileri için en güncel yıl 2017'dir. Bununla birlikte, UN Comtrade aracılığıyla 2018 yılına ilişkin verileri henüz açıklamayan birçok ülke olduğu göz önüne alındığında, CEPII BACI veri tabanının bu dezavantajının üçüncü ülkelerinde de dâhil edildiği analizler için "çok kısıtlayıcı" olmadığı düşünülmektedir. Konsolide veriler ile her bir ülkeye ait NTL düzeyinde ticaret verileri toplu olarak derlenemediği için HS 6 düzeyinde CEPII BACI verileri alternatif pazar ve potansiyel gelişim analizlerinde temel alınmıştır. Bu nedenle de üçüncü ülkelere ait gümrük vergilerine ilişkin veriler HS 6 basamak düzeyine indirgenmiştir. Gümrük vergilerinde ortak analiz birimi olarak veriler 2007 versiyonuna indirgendiği için ticaret verilerinde de 2012-2017 dönemi için 2007 versiyon HS kullanılmıştır.

"3.4. Gümrük Vergilerindeki Değişiklikler Nedeniyle Ortaya Çıkabilecek Potansiyel Gelişim Alanları" alt başlığında Türkiye'nin rekabetçi olduğu ürünler, 2017 CEPII BACI verilerinin analizi ile elde edilen RCA

(Revealed Comparative Advantage - Açıklanmış Mukayeseli Üstünlük) göstergesinin 1'e eşit veya 1'den büyük olduğu ürünler olarak tanımlanmıştır. Türkiye'nin İngiltere'ye kendi performansına kıyasla yeterince mal ihraç etmediği ürünlerin tanımlanmasında, CEPII BACI 2017 yılı verilerine göre Türkiye'nin dünya ithalatından aldığı pay ile Türkiye'nin İngiltere'nin ithalatından aldığı pay karşılaştırılmış ve bu oranın 1'den küçük olduğu ürünler ele alınmıştır.

Yatırım Verileri

Türkiye'ye gelen ve Türkiye'den giden doğrudan yabancı yatırım verileri TCMB'nin sağlamış olduğu Ödemeler Dengesi istatistiklerinden derlenmiştir. TCMB istatistiklerinde partner ülkeye göre gerçekleştirilen yatırımın sektörel dağılımı kamuoyu ile paylaşılmadığı için ikili yatırım verilerinin sektörel dağılımlarında FdiMarkets verileri temel alınmıştır.

Ek 4. Bibliyografya

- Balassa, B. (1965). Trade Liberalization and Revealed Comparative Advantage. The Manchester School of Economic and Social Studies, 1965, Vol. 119, 93-123. Mayıs 1965. 4 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1467-9957.1965.tb00050.x>
- British Chamber of Commerce. (2019). Business Brexit Checklist. 11 Nisan 2019. 4 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir. <https://www.britishchambers.org.uk/media/get/Business%20Brexit%20Checklist.pdf>
- Business West. (2018). Brexit Calculator - How Much Import and Export Duty Could You Have to Pay in a Post-Brexit World? 4 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir. <https://www.businesswest.co.uk/brexit-calculator-how-much-import-and-export-duty-could-you-have-pay-post-brexit-world>
- CEPII BACI. 4 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir. http://www.cepii.fr/cepii/en/bdd_modele/presentation.asp?id=1
- CEPII BACI. (2010). BACI: International Trade Database at the Product-Level the 1994-2007 Version. Gaulier, G., Zignago, S. 23 Ekim 2010. 4 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir. http://www.cepii.fr/PDF_PUB/wp/2010/wp2010-23.pdf
- Deloitte. (2017). Potential Implications of Brexit: Customs and Trade. 4 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir. <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/Public-Sector/be-brexit-potential-implications-of-brexit.pdf>
- European Commission. (2019a). Trade Policy East African Community (EAC). 24 Eylül 2019 tarihinde erişilmiştir. <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/regions/eac/>
- European Commission. (2019b). Trade Policy Negotiation and Agreements in Place. 24 Eylül 2019 tarihinde erişilmiştir. https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/negotiations-and-agreements/#_in-place
- European Commission. (2019c). Trade Policy Negotiation and Agreements Partly in Place. 26 Eylül 2019 tarihinde erişilmiştir. https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/negotiations-and-agreements/#_partly-in-place
- Eurostat Comext. Bulk Download Facility. Comext Data. 9 Eylül 2019 tarihinde erişilmiştir. https://ec.europa.eu/eurostat/estat-navtree-portlet-prod/BulkDownloadListing?sort=1&dir=comext%2FCOMEXT_DATA%2FPRODUCTS
- FdiMarkets. 3 Eylül 2019 tarihinde erişilmiştir. <https://www.fdimarkets.com/>
- Financial Times. (2019). Fear of Brexit Disruption Stalks Turkey-UK Trade Ties. 7 Mart 2019. 9 Mayıs 2019 tarihinde erişilmiştir. <https://www.ft.com/content/1db2bcf4-3eaf-11e9-b896-fe36ec32aece>
- Henig, D. (2019). Sweden, UK and the EU: Managing Post-Brexit Relations and Defining a New Agenda for European Competitiveness. European Centre for International Political Economy. 24 Eylül 2019 tarihinde erişilmiştir. https://ecipe.org/wp-content/uploads/2019/02/ECI_18_UK-TradePolicy_1-2019_LY03.pdf

Herbert Smith Freehills. (2016). Brexit: Charting A New Course - Legal Guide. Eylül 2016. 26 Eylül 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.herbertsmithfreehills.com/file/9981/download?token=0tm8cvvZ>

InterTradeIreland. (2019). Brexit Tariff Checker. 9 Mayıs 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://intertradeireland.com/brexit/tariff-checker/>

Isle of Man. (2018). Brexit - Business Checklist. 9 Mayıs 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.iomdfenterprise.im/assets/PDFs/1939f4858d/Brexit-Business-Checklist.pdf>

Lawless, M., Morgenroth, E. L. (2019). The Product and Sector Level Impact of a Hard Brexit Across the EU. Contemporary Social Science Journal of the Academy of Social Sciences. 24 Eylül 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/21582041.2018.1558276?needAccess=true>

Market Access Map. International Trade Centre. 20 Ağustos 2019 ve 13 Ocak 2020 tarihlerinde erişilmiştir.

www.macmap.org

Parliament of Australia. (2019). Possible Implications of "Brexit" for Australia's Trade with the UK and the European Union. 9 Mayıs 2019 tarihinde erişilmiştir.

https://www.aph.gov.au/Parliamentary_Business/Committees/Joint/Foreign_Affairs_Defence_and_Trade/tradewithUK/Interim_Report/section?id=committees%2Freportjnt%2F024101%2F25068

Protts, J. (2016). Potential Post-Brexit Tariff Costs for EU-UK Trade. Civitas. Ekim 2016. 9 Mayıs 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.civitas.org.uk/content/files/potentialpostbrexittariffcostsforeuuktrade.pdf>

Rathborn, T. (2019). Understanding Brexit: Customs Union. Grant Thornton. 4 Nisan 2019. 9 Mayıs 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://politicsandconomy.grantthornton.co.uk/post/102fhvo/understanding-brexit-customs-union>

Ricardo, D. (1817). On the Principles of Political Economy and Taxation. Batoche Books. 25 Ekim 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://socialsciences.mcmaster.ca/econ/ugcm/3ll3/ricardo/Principles.pdf>

Rules of Origin Facilitator. International Trade Centre. 16 Ekim 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://findrulesoforigin.org>

T.C. Dışişleri Bakanlığı. Tercüme Dairesi Başkanlığı. Ülke İsimleri ve Tanımlamaları Listesi. Şubat 2019. 24 Ekim 2019 tarihinde erişilmiştir.

<http://www.mfa.gov.tr/data/Terminoloji/ulke-isimleri-listesi2019.pdf>

T.C. Ticaret Bakanlığı. Gümrük Vergisi Sorgula Ekranı: 2018 İthalat Rejimi. 30 Eylül 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://gumrukvergisi.ticaret.gov.tr/>

T.C. Ticaret Bakanlığı. Dış İlişkiler: Brexit. 1 Şubat 2020. 4 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/brexit>

TCMB. Ödemeler Dengesi İstatistikleri. 17 Ekim 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Istatistikler/Odemeler+Dengesi+ve+İlgili+Istatistikler/Odemeler+Dengesi+Istatistikleri/>

TEPAV, UNDP. T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2016). Toolkit For Designing Regional Competitiveness Agenda. Mart 2016.

https://www.tepav.org.tr/upload/files/1475767057-3.Toolkit_for_Designing_Regional_Competitiveness_Agenda.pdf

TEPAV. (2017). Brexit ve Küresel Ticarete Yansımaları. TEPAV Değerlendirme Notu. Aran, B. Ocak 2017. 26 Eylül 2019 tarihinde erişilmiştir.

https://www.tepav.org.tr/upload/files/1485249957-7.Brexit_ve_Kuresel_Ticarete_Yansimalari.pdf

TOBB. Bilgi Erişim Müdürlüğü. Kurulan/Kapanan Şirket İstatistikleri. 24 Ekim 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.tobb.org.tr/BilgiErisimMudurlugu/Sayfalar/KurulanKapananSirketistatistikleri.php>

Trademap. International Trade Centre.17 Ekim 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.trademap.org/>

TÜİK. Dış Ticaret İstatistikleri.25 Eylül 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://biruni.tuik.gov.tr/disticaretapp/menu.zul>

UK Government. (2019a). Collection: ESA-UK Economic Partnership Agreement (EPA). 6 Şubat 2019. 6 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.gov.uk/government/collections/esa-uk-economic-partnership-agreement-epa--2>

UK Government. (2019b). Guidance: The UK Generalised Scheme of Preferences. 13 Mart 2019. Son güncelleme 30 Ocak 2020. 6 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.gov.uk/guidance/generalised-scheme-of-preferences-countries>

UK Government. (2019c). Guidance: Check Temporary Rates of Customs Duty (Tariffs) on Imports After a No-Deal Brexit. 13 Mart 2019. Son güncelleme 8 Ekim 2019. 6 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.gov.uk/guidance/check-temporary-rates-of-customs-duty-on-imports-after-eu-exit>

UK Government. (2019d). Guidance: Temporary Rates of Customs Duty (Tariffs) on Imports After No-Deal Brexit. 13 Mart 2019. Son güncelleme 8 Ekim 2019. 6 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.gov.uk/government/publications/temporary-rates-of-customs-duty-on-imports-after-eu-exit>

UK Government. (2019e). News: Temporary Tariff Regime For No Deal Brexit Published. 13 Mart 2019. 6 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.gov.uk/government/news/temporary-tariff-regime-for-no-deal-brexit-published>

UK Government. (2019f). Collection: UK-Pacific Economic Partnership Agreement (EPA). 21 Mart 2019. 6 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.gov.uk/government/collections/uk-pacific-economic-partnership-agreement>

UK Government. (2019g). Collection: CARIFORUM-UK Economic Partnership Agreement. 5 Nisan 2019. Son güncelleme 10 Haziran 2019. 6 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.gov.uk/government/collections/cariforum-uk-economic-partnership-agreement>

UK Government. (2019h). Collection: UK-Andean Countries Trade Agreement. 14 Haziran 2019. 6 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.gov.uk/government/collections/uk-andean-countries-trade-agreement>

UK Government. (2019i). Guidance: International Agreements If the UK Leaves the EU Without a Deal. Son güncelleme 18 Temmuz 2019. 6 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.gov.uk/government/publications/international-agreements-if-the-uk-leaves-the-eu-without-a-deal/international-agreements-if-the-uk-leaves-the-eu-without-a-deal>

UK Government. (2019j). Collection: UK-Central America Association Agreement. 6 Ağustos 2019. 6 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.gov.uk/government/collections/uk-central-america-association-agreement>

UK Government. (2019k). Guidance: UK Trade Agreements with Non-EU Countries in a No-Deal Brexit. 15 Ağustos 2019. Son güncelleme 4 Aralık 2019. 6 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.gov.uk/guidance/uk-trade-agreements-with-non-eu-countries-in-a-no-deal-brexite>

UK Government. (2019l). News: Temporary Tariff Regime Updated. 8 Ekim 2019. 6 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.gov.uk/government/news/temporary-tariff-regime-updated>

UK Government. (2019m). Statutory Guidance: Non-Preferential Tariff Rates and Quotas on Imports If the UK Leaves the EU with No Deal. Son güncelleme 8 Ekim 2019. 6 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.gov.uk/government/publications/temporary-rates-of-customs-duty-on-imports-after-eu-exit/mfn-and-tariff-quota-rates-of-customs-duty-on-imports-if-the-uk-leaves-the-eu-with-no-deal>

UK Government. (2019n). Correspondence: Prime Minister's Letter to President Donald Tusk: 19 October 2019. 20 Ekim 2019. 6 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.gov.uk/government/publications/prime-ministers-letter-to-president-donald-tusk-19-october-2019>

UK Government. (2019o). Correspondence: Letters from the UK to the EU Council: 19 Ekim 2019. 20 Ekim 2019. 6 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.gov.uk/government/publications/letters-from-the-uk-to-the-eu-council-19-october-2019>

UK Government. (2019p). Agreement on the Withdrawal of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland from the European Union and the European Atomic Energy Community. 19 Ekim 2019. 6 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir.

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/840655/Agreement_on_the_withdrawal_of_the_United_Kingdom_of_Great_Britain_and_Northern_Ireland_from_the_European_Union_and_the_European_Atomic_Energy_Community.pdf

UK Government. (2019r). Political Declaration Setting Out the Framework for the Future Relationship Between the European Union and the United Kingdom. 19 Ekim 2019. 6 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir.

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/840656/Political_Declaration_setting_out_the_framework_for_the_future_relationship_between_the_European_Union_and_the_United_Kingdom.pdf

UK Government. (2020a). International Agreements with Third Countries During the Transition Period. 29 Ocak 2020. 6 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.gov.uk/government/publications/international-agreements-with-third-countries-during-the-transition-period/international-agreements-with-third-countries-during-the-transition-period>

UK Government. (2020b). Guidance: UK Trade Agreements with Non-EU Countries. 29 Ocak 2020. 6 Şubat 2020 tarihinde erişilmiştir.

https://www.gov.uk/guidance/uk-trade-agreements-with-non-eu-countries?utm_source=18911085-24b5-4aa4-82bb-9fd8a1aa4a69&utm_medium=email&utm_campaign=govuk-notifications&utm_content=weekly

UK Government Trade Tariff. 8 Ekim 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://www.trade-tariff.service.gov.uk/sections>

UN Comtrade Database. 17 Ekim 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://comtrade.un.org/>

UN Trade Statistics. The Trade Statistics Branch. Correspondence Tables. 23 Eylül 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://unstats.un.org/unsd/trade/classifications/correspondence-tables.asp>

UNCTAD. (2019). Brexit Implications for Developing Countries. Nicita, A. Koloskova, K., Saygılı, M. UNCTAD Research Paper No 31. 24 Eylül 2019 tarihinde erişilmiştir.

https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/ser-rp-2019d3_en.pdf

World Bank. World Development Indicators. 25 Eylül 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators>

World Bank. (2012). Trade Competitiveness Diagnostic Toolkit. Reis, J. G., Farole, T. 25 Ekim 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/2248/673620PUB0EPI007869B009780821389379.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

World Bank. (2016). Picture Trade: Types of Tariffs Explained. World Bank Blogs. Kaushik, S. 11 Ocak 2016. 16 Ekim 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://blogs.worldbank.org/trade/picture-trade-types-tariffs-explained>

WTO, ITC, UNCTAD. (2018). World Tariff Profiles 2018: Applied MFN Tariffs. 1 Ekim 2019 tarihinde erişilmiştir.

https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/tariff_profiles18_e.pdf

WTO Regional Trade Agreements (RTAs) Database. 8 Ekim 2019 tarihinde erişilmiştir.

<https://rtais.wto.org/UI/PublicAllRTAListAccession.aspx>

WTO. (2019). WTO Annual Report 2019. Haziran 2019. 18 Ekim 2019 tarihinde erişilmiştir.

https://www.wto.org/english/res_e/booksp_e/anrep19_e.pdf

Ek 5. Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı Hakkında

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı (TEPAV), veriye dayalı politika analizi gerçekleştirmek ve politika tasarım süreçlerine katkı sağlamak üzere bir grup iş insanı, bürokrat ve akademisyen tarafından, Aralık 2004'te kurulmuş, kar amacı gütmeyen bir düşünce kuruluşudur. TEPAV, ekonomi politikası ve bu politikaları yatay olarak kesen araştırma gündemlerinde, Türkiye'deki fikri tartışmalarının veri içeriğini zenginleştirecek, bu tartışmalara teknik bir çerçeve sunabilecek çalışmalar gerçekleştirmek üzere faaliyetlerini yürütmektedir. Ayrıca TEPAV, politika önerileri geliştirmenin yanı sıra ilgili alanlarda somut projeler tasarlayarak üzerinde çalışılan fikirlerin hayata geçirilmesine katkı sağlamaktadır.

Misyonunun bir parçası olarak, TEPAV, yenilikçi politika stratejileri geliştirmekte, Türkiye'de ve çevresindeki bölgede, özel sektör gelişimini teşvik etmektedir. TEPAV'ın disiplinler arası yaklaşımı, rekabetçi iş ortamını güçlendirmeye, bölgesel kalkınmayı iyileştirmeye ve uluslararası ekonomik entegrasyonu desteklemeye odaklanmaktadır. Bu kapsamda, TEPAV, politika önerileri ve kamu diyalogu için platformlar oluşturarak, Türkiye ve bölgedeki kamu ve özel sektör aktörlerine hizmet vermektedir.

TEPAV, araştırma gündemi kapsamında, somut politika konularına odaklanmakta ve sonuçları veriye dayalı politika analizi geliştirerek somut ve uygulanabilir politika seçenekleri biçiminde sunmaktadır. Makroekonomi, inovasyon ve teknolojik dönüşüm, şehirler ve bölgesel kalkınma, yönetim, uluslararası ekonomi ve bölgesel çalışmalar, uluslararası ticaret ve hukuk sistemi; TEPAV'ın araştırma gündemini oluşturmaktadır.

TEPAV, 2012 yılında yürütmüş olduğu Anayasa Platformu çalışmaları ile 2014 yılında İngiliz Spectator dergisinin düzenlediği düşünce kuruluşları Oscar'ında Avrupa'nın ilk 3 düşünce kuruluşu arasına girdi. 2015 yılında Türkiye G20 dönem başkanlığını yürütürken, düşünce kuruluşları ile ilgili T20 alt grubunun liderliğini TEPAV üstlendi. Ayrıca TEPAV, iş dünyasına yönelik faaliyet gösteren B20 alt grubuna da içerik desteği sağladı. Bu kapsamda, TEPAV T20 çalışmalarında aktif üye olarak yer almaya devam etmekte ve ilgili kuruluşlarla iş birliğini sürdürmektedir. TEPAV, 2015 yılından itibaren her yıl Pennsylvania Üniversitesi'nin düzenlediği dünya düşünce kuruluşları listesinde, dış politika ve uluslararası ilişkiler alanında faaliyet gösteren düşünce kuruluşları listesinde ilk 50 içerisinde yer almaktadır.

TEPAV kuruluşundan itibaren 60 ülkede ve Türkiye genelinde 63 ilde farklı paydaşlarla birlikte projeler yürütmüş bir düşünce kuruluşu olarak faaliyetlerini sürdürmektedir.